

Eindadvies

Commissie Nadeelcompensatie & Brandkranen

Datum : 23 april 2010

Status : Definitief eindadvies Commissie Nadeelcompensatie & Brandkranen

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	4
1. Achtergrond en opdracht Commissie	7
1.1. Achtergrond instelling Commissie	7
1.2. Opdracht van de Commissie	9
1.3. Samenstelling van de Commissie	10
1.3.1. Inhoudelijke ondersteuning Commissie	11
1.4. Verantwoording werkwijze Commissie	11
2. Het publieke belang	13
2.1. Conflicterende publieke belangen	14
2.2. Verantwoordelijkheid voor het publieke belang	14
2.3. Uitgangspunt advies	16
3. Advies Nadeelcompensatie	17
3.1. Relevante ontwikkelingen aangaande nadeelcompensatie	18
3.1.1. Ontwikkelingen op gemeentelijk niveau	18
3.1.2. Ontwikkelingen op provinciaal niveau	18
3.1.3. Ontwikkelingen op landelijk niveau	18
3.2. Analyse huidige situatie	19
3.3. Advies	21
3.3.1. Advies ten aanzien van procesinrichting rond verleggingen (inclusief informatie-uitwisseling)	21
3.3.2. Advies ten aanzien van wijze van berekening nadeelcompensatie	21
3.4. Overgangsregeling	25
3.5. Regeling rond geschillen	26
3.6. Afrondend	27
3.7. Algemene regeling met landelijke dekking	27
4. advies brandkranen	28
4.1. Inleiding	28
4.2. Relevante ontwikkelingen voor het advies aangaande brandkranen	29
4.2.1. Ontwikkeling van nieuwe ontwerprichtlijnen voor drinkwaterleidingnetten eind jaren '90	30
4.2.2. Opvattingen ministeries BZK en VROM over tarieven brandkranen	30
4.2.3. Overleg Vewin, NVBR, en VNG in 2008	31
4.2.4. Ontwikkelingen op het gebied van bluswater en blusmethoden/-technieken	31
4.3. Analyse huidige situatie	32
4.4. Advies	33
4.4.1. Advies ten aanzien van inrichting onderhoud en beheer brandkranen. .	34
4.4.2. Advies ten aanzien van inrichting schouwen brandkranen	35
4.4.3. Advies ten aanzien van uitwisseling data over locatie brandkranen	35
4.4.4. Advies inzake informeren over oefeningen, incidenten en geplande drinkwaterleveringsonderbrekingen	36
4.4.5. Advies ten aanzien van aansprakelijkheid	36
4.4.6. Advies ten aanzien van procesinrichting rond aanbrengen/verwijderen brandkranen (inclusief informatie-uitwisseling)	38
4.5. Advies ten aanzien van methodiek vaststelling vergoeding	40
4.5.1. Methodiek onderhoudstarief	40
4.5.2. Methodiek plaatsingstarief nieuwe brandkranen	41
4.6. Transparantie van door Vitens gehanteerde kosten	42
4.7. Overgangsregeling	42
4.8. Regeling rond geschillen	43
5. Vervolgtraject	45
bijlagen	47
I. Samenstelling Commissie & Expertteam	47

II. Overzicht wettelijke bevoegdheden aangaande Ruimtelijke Ordening en kabels en leidingen	49
III. Modelafspraken nadeelcompensatie	51
IV. Overzicht huidige verlegregeling per gemeente	56
V. Overzicht wettelijke bevoegdheden bluswater	61
VI. Modelafspraken brandkranen	67
VII. Tariefopbouw brandkranen	73
VIII. Toelichting op voorgestelde frequentie van onderhoud brandkranen	76
IX. Onderhoudstarief brandkranen 2010 op basis van door de Commissie voorgestelde tariefsopbouw	78
X. Plaatsingstarief brandkranen 2010 op basis van door de Commissie voorgestelde tariefsopbouw - Indicatief	79
XI. Voorstel berekeningsmethode afkoopsom Rooien Brandkranen	80
XII. Financiële consequenties per gemeente voorgesteld Onderhoudstarief	81
XIII. Marktconformiteit tarief onderhoud brandkranen	87
XIV. Nadeelgemeenten brandkraantarief commissie nadeelcompensatie & brandkranen	91

VOORWOORD

In de afgelopen 12 maanden hebben de leden van de Commissie Nadeelcompensatie/Brandkranen zich intensief bezig gehouden met de vraagstukken aangaande 'nadeelcompensatie bij verlegging' en rond 'brandkranen als bluswatervoorziening'. Het bleken twee zeer uitdagende en uiteenlopende vraagstukken. Gezien de aard van haar opdracht heeft de Commissie nadrukkelijk gesproken over het publiek belang dat een rol speelt bij deze twee onderwerpen. Daarbij stelde de Commissie vast dat daarbij de rekening uiteindelijk altijd komt te liggen bij dezelfde personen: de gebonden klant van het drinkwaterbedrijf / inwoner van de betrokken gemeente. Tijdens haar werkzaamheden heeft de Commissie gemerkt dat zij vanuit verschillende gremia met bovengemiddelde interesse is gevolgd.

In de voorgaande decennia zijn tussen Vitens (ontstaan uit een groot aantal fusies) en gemeenten over beide onderwerpen uiteenlopende afspraken en overeenkomsten gemaakt. Daarbij, constateren we nu, was niet altijd sprake van een coöperatieve opstelling aan de zijde van Vitens. Ik constateer dat echter dat bij alle betrokkenen zich meer en meer een attitude ontwikkelt waarbij wordt onderkend dat de "klant van de één" en de "burger van de ander", één en dezelfde persoon is, namelijk de inwoner/afnemer. Dat leidt nu al tot een meer coöperatieve opstelling van Vitens jegens haar partners, gemeenten, en noodzakelijkerwijs tot het over en weer onderkennen van het gemeenschappelijk publieke belang.

De Commissie heeft haar werkzaamheden in onafhankelijkheid kunnen uitvoeren. Zij is er zich van bewust dat hier en daar door diverse betrokkenen uit de hoek van gemeenten en brandweer vraagtekens gezet worden bij die onafhankelijkheid. Een argument daarbij is dat de Commissie is ingesteld door de aandeelhouders van Vitens. De aandeelhouders van Vitens zijn echter vooral gemeenten en enkele provincies. Overigens, onafhankelijkheid is vooral een attitude. Kenmerk daarin is dat men zich losmaakt van de "dagelijkse omgeving" en in alle onbevanging de materie benadert en zich eigen maakt. Ik kan melden dat zulks het geval is geweest in de Commissie.

De Commissie heeft bij haar werkzaamheden gebruik gemaakt van vele verschillende informatiebronnen. Tot die informatiebronnen behoorden in de brede zin de drinkwaterbedrijven en de brandweerorganisaties als ook noodzakelijke feitelijke gegevens vanuit Vitens. Daarnaast heeft de Commissie zich laten bijstaan door een expertteam waarin deskundigen van KWR Waterresearch en het Nederlands Instituut voor Fysieke Veiligheid (NIFV) zitting hadden, alsmede een gemeentelijk expert op het gebied van ondergrondse infrastructuur. Alle aangeleverde informatie werd in de Commissie open besproken en bediscussieerd. Vaak in aanwezigheid van leden van het expertteam, voor toelichting en zo nodig aanvullende informatie. Op basis van dit alles en op basis van informatie uit het veld, wederom na discussie, kwam de Commissie tot een afgewogen (voortgangs-)besluit. Ik wil hierbij ook vermelden, dat alle vergaderingen van de Commissie plaatsvonden in een open sfeer, waarin standpunten leidden tot een scherpe en verhelderende discussie en gemeenschappelijke besluitvorming.

Alle leden van de Commissie alsmede die van het expertteam waren op persoonlijke titel lid van de Commissie, respectievelijk het expertteam.

De Commissie is er van overtuigd dat het eindadvies een goede basis biedt om te komen tot nieuwe uniforme afspraken aan de hand van de aangereikte modelafspraken.

De Commissie constateert dat het ontbreekt aan de mogelijkheid om voor het gehele Vitens-voorzieningsgebied tot één (publiekrechtelijke) regeling te komen voor nadeelcompensatie en één regeling voor brandkranen. Nog verdergaand is de Commissie van mening dat voor beide onderwerpen een landelijke publiekrechtelijke regeling zou moeten komen, waarbij ten aanzien van nadeelcompensatie de regeling ook voor andere netwerkbeheerders zou moeten gelden.

De door de Commissie opgestelde modelafspraken zullen derhalve tussen individuele gemeenten en Vitens moeten worden gemaakt. De Commissie heeft hiervoor nadrukkelijk een breder kader willen schetsen, hetgeen is verwoord in Hoofdstuk 2 'Publiek belang'.

In het licht van het bovenstaande doet de Commissie een klemmend beroep op alle gemeenten in het Vitens-voorzieningsgebied om te komen tot uniforme afspraken conform de modelafspraken uit het advies.

Ten aanzien van het dossier nadeelcompensatie roept de Commissie alle bij deze problematiek betrokken partijen, waaronder de VNG, Vewin en de brancheorganisaties van andere netbeheerders, alsmede de betrokken ministeries op om gezamenlijk een landelijke, algemene publiekrechtelijke regeling te ontwikkelen inzake verleggingen met daarin opgenomen ondermeer het onderwerp nadeelcompensatie.

Voor het dossier brandkranen doet de Commissie een beroep op het veiligheidsregio -overlegplatform om zich in te zetten om tot de gewenste uniformiteit op basis van de in dit advies neergelegde modelafspraken te komen; hierbij is de Commissie zich er van bewust dat deze rol niet verder strekt dan informeren en coördineren, gemeenten zijn de contractpartijen.

Ook voor het onderwerp nadeelcompensatie – waarin eveneens gemeenten de contractpartijen zijn - acht de Commissie het zeer gewenst dat er op regionaal niveau wordt gewerkt aan uniformiteit; alhoewel het veiligheidsregio -overleg geen inhoudelijke rol spelen bij dit dossier lijkt het de Commissie een goede zaak om dit overlegverband wel te gebruiken voor informatie-uitwisseling en afstemming in het implementatietraject.

De Commissie spreekt de hoop uit dat alle bij de implementatie van dit advies betrokken partijen het vervolgtraject in gaan vanuit de gedachte dat zij werken voor het publieke belang. Daarbij hoort een grondhouding waarbij het streven naar partnerschap om het publieke belang maximaal te dienen, uitgangspunt is.

Met andere woorden: maximale brandveiligheid, drinkwater van hoge kwaliteit en een optimaal georganiseerde ruimtelijke ordening van de ondergrond tegen de laagste maatschappelijke kosten.

Apeldoorn, 23 april 2010

W.A. Burgering

Voorzitter Commissie Nadeelcompensatie & Brandkranen

1. ACHTERGROND EN OPDRACHT COMMISSIE

1.1. Achtergrond instelling Commissie

In de afgelopen decennia heeft zowel in het lokale openbaar bestuur als in de drinkwatersector een proces van schaalvergroting plaatsgevonden. Ook in het werkgebied van het huidige Vitens heeft deze ontwikkeling zich voorgedaan. Kleinere gemeenten zijn samengevoegd tot grotere, en drinkwaterbedrijven die voorheen in eigendom waren van één of enkele gemeente(n), zijn samengevoegd tot één groot drinkwaterbedrijf (Vitens) dat meer dan 150 gemeenten in meerdere provincies voorziet van water. Het eigendom van dit bedrijf is bij wet verplicht in handen van een publiekrechtelijke rechtspersoon, doorgaans gemeenten en provincies.

Beide ontwikkelingen kwamen voort uit de wens om slagvaardiger te kunnen werken, kwaliteit te borgen en kosten te beperken. Degene die hiervan profiteert zijn de burgers/bedrijven –in het geval van de gemeente- of de klant -in het geval van het drinkwaterbedrijf- die kan rekenen op een professionele en meer betrouwbare dienstverlening tegen lage kosten.

De schaalvergroting aan beide zijden kent een keerzijde. De afstand tussen gemeenten en drinkwaterbedrijven is er groter door geworden. Waar in het verleden de relatie meer collegiaal was (men werkte allen direct of indirect voor dezelfde bestuurlijke laag) is er thans sprake van een zekere mate van verzakelijking in de relatie. Op zichzelf is dat geen verkeerde ontwikkeling; het kan bijdragen aan het realiseren van gedegen dienstverlening tegen de laagst mogelijk kosten. Hier ligt winst voor de maatschappij als geheel. Een meer zakelijke opstelling van gemeenten en drinkwaterbedrijven kan er evenwel ook toe leiden dat kennis over de denkwereld, doelstelling en het (publiek) belang van de ander uit het zicht verdwijnt, met over en weer verkeerde veronderstellingen over intenties als gevolg.

In het proces waarbij gemeenten en de drinkwaterbedrijven meer op afstand van elkaar kwamen te staan werd een aantal relevante aspecten vastgelegd in diverse afspraken. Deze zijn vaak opgenomen in (aandeelhouders-)overeenkomsten die zijn gemaakt en overeengekomen bij de overname van gemeentelijke bedrijven door een van de rechtsvoorgangers van Vitens, dan wel bij het overzetten van de juridische basis van een gemeenschappelijke regeling naar een NV-structuur. In een beperkt aantal gevallen zijn géén afspraken met gemeenten gemaakt. De overeenkomsten zijn vaak oud, tenminste 25 jaar, soms nog ouder (50 tot 100 jaar oud). Het komt ook voor dat ze uitgaan van verouderde (staatkundige) verhoudingen.

Op verzoek van de publieke aandeelhouders van Vitens (gemeenten en provincies) is een onafhankelijke Commissie van goede diensten in het leven geroepen om op twee issues -waarbij gemeenten, brandweer en het drinkwaterbedrijf niet tot nieuwe afspraken kunnen komen- een advies uit te brengen aan de aandeelhouders. De twee onderwerpen zijn:

- Nadeelcompensatie bij gedwongen verlegging van leidingen
- Brandkranen (aanleg, gebruik, onderhoud, tarieven enzovoort)

De reden waarom instelling van een onafhankelijke Commissie van goede diensten noodzakelijk werd geacht is voor de twee onderwerpen echter verschillend:

- Ten aanzien van de verschillen in de wijze waarop gemeenten en netwerkbedrijven afspraken rond de zogeheten verlegvergoedingen hebben gemaakt, is in het verleden reeds vaker gepoogd om op landelijk niveau tot één regeling te komen. Een dergelijke regeling is voor projecten waarbij Rijkswaterstaat betrokken is wel tot stand gekomen (de zogeheten NKL1999¹). Daarnaast is er recent in het IPO-verband ook een regeling tot stand gekomen voor het provinciaal niveau. Pogingen om ook tussen gemeenten (VNG) en de belangenorganisaties van netwerkbedrijven (zoals de Vewin voor de drinkwatersector) te komen tot een eenduidige regeling zijn tot op heden niet van de grond gekomen. De publieke aandeelhouders van Vitens zien duidelijk het belang van een eenduidige moderne invulling van zowel het proces rond verleggingen als van de regeling waarop mogelijke nadeelcompensatie wordt uitgekeerd.

- Op het gebied van afspraken rond de inzet van het drinkwaternet als één van de bluswatervoorzieningen van gemeenten is in de loop van tijd een groot scala aan individuele afspraken ontstaan. Hierbij zijn de grondslagen waarop deze afspraken zijn gemaakt vaak verschillend. Gezien de huidige ontwikkeling in de wetgeving waardoor 25 Veiligheidsregio's zijn ontstaan (waarvan 11 (deels) gelegen in het voorzieningsgebied van Vitens) is het voorstelbaar dat meer uniforme afspraken tussen gemeenten enerzijds en Vitens anderzijds voordelen heeft in de werking van deze Veiligheidsregio's, onder andere in de wijze waarop beheer (en de controle daarop) gemeenschappelijk vorm wordt gegeven. Daarnaast leiden uniforme afspraken tot meer transparantie over de grondslag van vergoedingen. Voor Vitens ligt het voordeel van uniforme afspraken in de realisatie van een meer efficiënte bedrijfsvoering ten aanzien van brandkranen. In recente jaren liep er, op initiatief van Vitens, in Friesland, Overijssel en Gelderland een traject gericht op vernieuwing van bestaande afspraken rond de inzet van het drinkwaternet als bluswatervoorziening. Dit traject liep om verschillende redenen vast; onbegrip en wantrouwen tussen betrokken partners, en er was een verschil van inzicht over: taakverdeling ten aanzien van beheer/controle, de grondslag en de hoogte van de vergoeding en over de aansprakelijkheid en de verdeling daarvan.

Nadat ook landelijke initiatieven om te komen tot één landelijke regeling voor vergoeding nadeelcompensatie, én nadat het traject om te komen tot nieuwe afspraken rond het drinkwaternet als bluswatervoorziening niet vruchtbaar bleken, hebben de aandeelhouders van Vitens (met name de gemeenten) gezocht naar een andere aanpak.

¹ NKL = Nadeelcompensatieregeling verleggen kabels en leiding in en buiten rijkswaterstaatswerken en spoorwegwerken 1999 / CROW = Kenniscentrum voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte.

Gezien het feit dat de aandeelhouders 'eigenaar' zijn van Vitens én contractpartner, en vanwege de complexiteit van de betreffende onderwerpen, is tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van december 2008 besloten tot het instellen van een Commissie van Goede Diensten (hierna te noemen: de Commissie).

1.2. Opdracht van de Commissie

De Commissie is op verzoek van de aandeelhouders van Vitens gevraagd om voor de vraagstukken nadeelcompensatie en brandkranen een onafhankelijk advies uit te brengen aangaande vervanging van de huidige afspraken over beide onderwerpen.

De Commissie rapporteert aan de aandeelhouders van Vitens, waarbij deze nadrukkelijk stellen dat het advies dient te voldoen aan een aantal eisen (zie vervolg van deze paragraaf). Indien de door de Commissie te ontwikkelen oplossingen voldoen aan de gestelde eisen, hebben de aandeelhouders van Vitens de bereidheid uitgesproken om de voorstellen over te nemen. De Commissie is van mening dat dit advies aan de gestelde eisen voldoet.

De Commissie heeft er bij de werkzaamheden rekening mee gehouden dat het vinden van oplossingen slechts kan lukken *als wordt gewerkt vanuit de invalshoek van het gemeenschappelijk publiek belang dat door alle betrokken organisaties wordt gediend.*

De Commissie heeft oog voor het gegeven dat niet alle gemeenten, die in het voorzieningsgebied van Vitens liggen, aandeelhouder van het bedrijf zijn en dat het verwerven van commitment bij deze groep gemeenten een aparte aanpak vergt. De Commissie streeft, conform opdracht, naar een gelijk informatieniveau van gemeenten zonder aandelen in Vitens en gemeenten die wel aandeelhouder zijn. Om deze reden zijn bij de samenstelling van de Commissie ook Commissieleden aangetrokken van gemeenten die geen aandelen in Vitens houden, maar wel in het Vitens-voorzieningsgebied liggen.

Specifieke invulling opdracht Commissie ten aanzien van het vraagstuk nadeelcompensatie:

De Commissie is gevraagd te komen met een voorstel inzake afspraken over nadeelcompensatie dat voldoet aan de volgende eisen:

- Het voorstel is gebaseerd op het dienen van het gemeenschappelijk publiek belang, in overeenstemming met de taakstelling van alle betrokken organisaties;
- Het voorstel bevat een heldere probleemanalyse;
- Het voorstel houdt rekening met de grote ondergrondse en bovengrondse dynamiek;
- Het voorstel sluit aan bij ontwikkelingen elders/landelijk;
- Het voorstel bevat afspraken die voor de gezamenlijkheid van de betrokken partijen acceptabel moeten zijn;
- Het voorstel bevat in ieder geval ook afspraken over relevante informatie-uitwisseling (tijdig/permanent) tussen betrokken partijen;

- Het voorstel is werkbaar in de praktijk en is voorzien van een implementatieplan op hoofdlijnen.

Specifieke invulling opdracht Commissie ten aanzien van het vraagstuk brandkranen:

De Commissie is gevraagd te komen met een voorstel inzake afspraken over aanleg, beheer en onderhoud van brandkranen en de aansprakelijkheid dat voldoet aan de volgende eisen:

- Het voorstel is gebaseerd op het dienen van het gemeenschappelijk publiek belang, in overeenstemming met de taakstelling van alle betrokken organisaties;
- Het voorstel bevat een heldere probleemanalyse;
- Het voorstel is toekomstbestendig in relatie tot technische ontwikkelingen op het gebied van blusmiddelen en drinkwater;
- Het voorstel sluit aan bij ontwikkelingen elders/landelijk;
- Het voorstel bevat afspraken die voor de gezamenlijkheid van de betrokken partijen acceptabel moeten zijn;
- Het voorstel bevat in ieder geval ook afspraken over relevante informatie-uitwisseling (tijdig/permanent) tussen betrokken partijen;
- Het voorstel is werkbaar in de praktijk en is voorzien van een implementatieplan op hoofdlijnen.

1.3. Samenstelling van de Commissie

De heer W.A. Burgering (voormalig burgemeester van Barneveld) heeft de Commissie voorgezeten. Voor de overige leden van de Commissie is gezocht naar twee leden per Vitens-regio. Daarnaast zijn twee deskundigen (één op het gebied van brandweeraangelegenheden en één op het terrein van infrastructuur) lid van de Commissie.

In de zoektocht naar leden van de Commissie is gelet op de volgende aandachtspunten:

- Het betreffen actieve bestuurders die gezaghebbend zijn in het Vitens-voorzieningsgebied (niet van toepassing op de twee deskundigen);
- Commissieleden dienen ervaring te hebben met vergelijkbare vraagstukken;
- Zij dienen beschikbaar te zijn voor het Commissiewerk;
- Zij dienen kennis en/of affiniteit te hebben met vraagstukken rond ondergrondse infrastructuur of bluswatervoorzieningen;
- Zij dienen oplossingsgericht te zijn.

In bijlage I van dit eindadvies vindt u een volledig overzicht van de Commissieleden, hun achtergrond en deskundigheid. Allen waren op persoonlijke titel lid van de Commissie.

1.3.1. Inhoudelijke ondersteuning Commissie

De Commissieleden zijn in hun werkzaamheden inhoudelijk bijgestaan door een expertteam. Dit is samengesteld uit deskundigen werkzaam in de drinkwatersector, bij het kennisinstituut voor de brandweer/fysieke veiligheid en bij gemeentelijke overheden. Vergaderingen van het expertteam zijn voorgezeten door de voorzitter van de Commissie. Laatst genoemde was tevens intensief betrokken bij de selectie van expertteamleden. Het expertteam bracht gevraagd en ongevraagd kennis in bij de discussies die in de Commissie gevoerd werden. Expertteamleden werden gestimuleerd om actief in hun netwerken de voorliggende vraagstukken te klankborden. De Commissie is van mening dat met deze werkwijze zoveel mogelijk relevante deskundigheid en opinies op tafel zijn gekomen.

De Commissie is in haar werkzaamheden verder ondersteund door mevrouw Rigter, secretaris van de Commissie (uitgeleend door Vitens), en de heer Harms als projectsecretaris (zelfstandig adviseur/ingehuurd). Beide hebben een achtergrond in het openbaar bestuur.

In bijlage I van dit eindadvies vindt u een volledig overzicht van de expertteamleden en hun achtergrond/deskundigheid.

1.4. Verantwoording werkwijze Commissie

De Commissie is in totaal acht keer samengekomen. De Commissie heeft zich in vergadering 1 gericht op de werkprocessen en zich georiënteerd op de opdracht van de Commissie. Daarbij is geconcludeerd dat de opdracht op punten onvoldoende helder was. Hierop is aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een aangescherpte opdrachtschrijving voorgelegd, die door de aandeelhouders is overgenomen.

In vergaderingen 2 en 3 heeft de Commissie zich gericht op het opbouwen van feitenkennis rond beide dossiers. Hiertoe hebben leden van het ondersteunende expertteam de Commissie de (historische) context van de dossiers geschetst en toekomstige ontwikkelingen geduid. Op basis van hetgeen haar werd voorgelegd heeft de Commissie het expertteam gevraagd omtrent een aantal vraagstukken standpuntbepalende memo's op te stellen.

In vergadering 4 heeft de Commissie geconstateerd dat de opdracht zeer veel facetten kent en dat zij wenst te komen tot een evenwichtig en kwalitatief sterk advies. De Commissie heeft hieraan de conclusie verbonden dat deze wens conflicteerde met de beschikbare tijd. Derhalve heeft de Commissie besloten om voor de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 17 december 2009 met een tussenadvies te komen, dat de hoofdlijnen voor het eindadvies bevat. In vergadering 5 heeft de Commissie dit tussenadvies besproken en vastgesteld. In de periode tussen vergadering 5 en 6 heeft de Commissie verschillende reacties op het tussenadvies ontvangen. Waar nodig is het gesprek aangegaan om de reacties te kunnen duiden. Ingebrachte reacties zijn meegenomen bij het opstellen van het eindadvies.

In vergadering 6 is door de Commissie een eerste conceptversie van haar eindadvies besproken en voorzien van commentaar. Op basis van deze vergadering is het eindadvies doorontwikkeld tot een tweede conceptversie die tijdens de aanvullende vergadering 7 verder is aangescherpt en afgerond. In vergadering 8 is de eindversie besproken en vastgesteld, met dien verstande dat de wijzigingen op basis van de laatste vergadering na een schriftelijke ronde in de week na de vergadering zijn vastgesteld.

Tijdens haar werkzaamheden heeft de Commissie alle betrokken partijen op de hoogte gehouden van haar vorderingen. Hieraan is vorm gegeven door middel van het versturen van twee voortgangsbrieven in augustus en november 2009. Daarnaast hebben de Commissieleden een zogeheten 'ambassadeursrol' in hun eigen netwerken vervuld, waarbij zij hetgeen in de Commissie werd besproken 'klankborden'. Deze aanpak is belangrijk geweest voor het op tafel doen komen van alle benodigde informatie.

2. HET PUBLIEKE BELANG

De opdrachtgever van de Commissie (de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Vitens) verlangt dat het advies van de Commissie nadrukkelijk rekening houdt met het publieke belang. De Commissie constateert dat het hierbij niet gaat om één maar om een scala aan publieke belangen. Om interpretatieverschillen aangaande het begrip 'publiek belang' te voorkomen, heeft de Commissie er voor gekozen deze te definiëren conform de formulering van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) in 2000²:

"Er is eerst sprake van een publiek belang indien de overheid zich de behartiging van een maatschappelijk belang aantrekt op grond van de overtuiging dat dit belang anders niet goed tot zijn recht komt. Het zich aantrekken van maatschappelijke belangen³ als publiek belang betekent derhalve dat de overheid het tot doelstelling van haar eigen beleid maakt om dit belang te behartigen..." (pp. 20-21)."

Het identificeren van publieke belangen kan in principe aan de hand van twee vragen worden vastgesteld:

- Is het betreffende belang een maatschappelijk belang?
- Is voor de borging daarvan een specifieke overheidsbemoeyenis vereist?

Het begrip 'overheidsbemoeyenis' zoals in de laatste vraag opgeworpen kan verschillende vormen aannemen, zoals wet- en regelgeving, institutionele en beleidsmaatregelen, maar ook door het houden van aandelen in bedrijven waarvan het product of de geleverde dienst als vitaal voor de samenleving wordt geacht.

Welke belangen als maatschappelijk en publiek worden aangemerkt, is de uitkomst van een maatschappelijke discussie en van politieke oordeelsvorming. Publieke belangen zijn om deze reden geen objectief gegeven. Zij vormen het resultaat van het afwegen van belangen binnen het politieke bestel. Van belang is om deze publieke belangen zo helder mogelijk te definiëren.

De Commissie identificeert verschillende publieke belangen die een rol spelen in onderhavige vraagstukken (onderstaande opsomming is echter niet uitputtend):

- (Brand-)veiligheid waarborgen;
- Bijdragen aan volksgezondheid;
- Beschermen gebonden afnemer waterbedrijf;
- Adequaate inrichten infrastructuur;
- Universele dienstverlening;
- Leveringszekerheid;
- Kwaliteit en milieu;

² WRR, Het borgen van publiek belang, Den Haag, 2000

³ De WRR omschrijft in haar rapport het begrip "maatschappelijke belangen" als belangen waarvan de behartiging door de samenleving als geheel gewenst is.

- Besteding van (publieke) financiële middelen.

2.1. Conflicterende publieke belangen

De Commissie heeft bij haar werkzaamheden vastgesteld dat er ten aanzien van beide vraagstukken conflicterende publieke belangen zijn. Bijvoorbeeld, daar waar een waterleidingnet een functie vervult als bluswatervoorziening (in het kader van het publieke belang 'brandveiligheid') vraagt dit in de visie van de brandweer om ruim gedimensioneerde leidingen. Waar het waterleidingnet een functie vervult als drinkwatervoorziening (in het kader van het publieke belang 'volksgezondheid') vraagt dit in de visie van het drinkwaterbedrijf juist om minder ruim gedimensioneerde leidingen. Beide zijn legitieme belangen, zij streven evenwel elk een ander doel na (kwantiteit tegenover kwaliteit).

Ook in het vraagstuk rond nadeelcompensatie kan het vanuit het publieke belang van 'adequaat inrichten van infrastructuur' noodzakelijk zijn om leidingen te verleggen volgens een bepaald tracé. Het kan echter vanuit het publieke belang van 'leveringszekerheid drinkwater' of 'volksgezondheid' onwenselijk zijn om het betreffende tracé te volgen.

De Commissie is van mening dat in situaties van conflicterende belangen in de regel vaak tot oplossingen gekomen kan worden. Het is daarbij van belang om vooraf over deze processen helderheid te scheppen. In de hoofdstukken 3 en 4 reikt de Commissie hiertoe handvatten aan.

De Commissie merkt op dat bij het zoeken naar oplossingen in geval van conflicterende publieke belangen gestreefd moet worden naar de 'meest verantwoorde laagste kosten'. De Commissie kiest bewust voor de term 'meest verantwoorde laagste kosten' boven de regulier gebruikte term 'maatschappelijk laagst mogelijke kosten'. De reden hiervoor is dat binnen de laatstgenoemde term de nadruk te zeer ligt op enkel de financiële aspecten. Hierbij is het alternatief 'niks doen' weliswaar vanuit financiële overwegingen aantrekkelijk, maar het gaat voorbij aan maatschappelijk noodzakelijke veranderingen. In de door de Commissie gehanteerde term worden ook de meer immateriële kosten meegewogen. Hierbij valt te denken aan veiligheidsaspecten en aanpalende risico's die in beide vraagstukken een rol spelen.

2.2. Verantwoordelijkheid voor het publieke belang

In de vraagstukken waarop dit rapport betrekking heeft vervult de gemeente de rol van 'bewaker van diverse publieke belangen'. De bewaking van specifieke publieke belangen en zelfs het algemene publieke belang kan echter worden belegd buiten de direct gemeentelijke organisatie. Denk in deze aan de uitvoerende taken van brandweer of het drinkwaterbedrijf om het publieke belang van brandveiligheid (brandweer) of volksgezondheid (drinkwaterbedrijf) te behartigen. De Commissie constateert dat soms – wellicht niet altijd bewust - een keuze moet worden gemaakt tussen conflicterende belangen. Vanuit verschillende rollen worden deze keuzes gemaakt. Enkele voorbeelden ter illustratie:

- Vanuit de Brandweerwet via de verordening 'Brandveiligheid en Hulpverlening' en bij inwerkingtreding van de Wet op de Veiligheidsregio's heeft de gemeente de verantwoordelijkheid gekregen voor het inrichten van een adequate bluswatervoorziening. Hierdoor waarborgt zij het publieke belang van de (brand-)veiligheid.
- Ten aanzien van het behartigen van het publieke belang van een adequate inrichting van de openbare ruimte vervult de gemeente verschillende rollen. Enerzijds stelt zij regelgeving vast o.a. via bestemmingsplannen, de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur (AVOI). Anderzijds is zij ook coördinator en opdrachtgever van projecten. De gemeente is echter ook contractnemer/klant van organisaties die zij deze regelgeving oplegt. Denk aan het opdracht geven tot aanleg van een riool.
- In de rol van aandeelhouder van een drinkwaterbedrijf wordt het publieke belang van een betrouwbare en veilige drinkwatervoorziening behartigd en wordt bescherming geboden aan de gebonden klant, die immers zijn drinkwaterleverancier niet kan kiezen, tegen excessieve tariefstellingen⁴.

Zowel brandweer als drinkwaterbedrijven zijn gericht op het dienen van publieke belangen. Recent onderzoek⁵ constateert dat daarbij aan de kant van netwerkbedrijven⁶ een reeks conflicten en afwegingen tussen publieke belangen structureel niet tot onvoldoende wordt onderkend. Volgens de onderzoeker houdt dit in dat afwegingen plaatsvinden zonder dat de organisaties zich daar voldoende bewust van zijn. De Commissie sluit overigens niet uit dat dit gegeven zich ook voordoet aan de kant van (uitvoerende instanties van) gemeenten.

Vanuit het aspect publiek belang stelt de Commissie vast dat beide vraagstukken een gedeelde noemer hebben. De publieke belangen van de burger/bedrijf in een gemeente zijn, hoewel soms conflicterend, voor zowel gemeente (in het verlengde van de gemeente: de brandweer) als het drinkwaterbedrijf van belang.

Het aspect dat daarbij sprake is van gedwongen winkelnering, vraagt om extra bewustzijn bij alle partijen ten aanzien van het publiek belang. Ongeacht de rol, als burgers/bedrijven in een gemeente of als klant van het drinkwaterbedrijf: men heeft geen keuze om diensten van een andere gemeente/drinkwaterbedrijf af te nemen, tenzij men hiervoor zou willen verhuizen.

⁴ Dat was ook de gedachte van de wetgever achter de verplichting van het publieke eigendom van drinkwaterbedrijven. Om het publieke belang te borgen kunnen alleen publiek rechtelijke personen aandeelhouder (= eigenaar) van een drinkwaterbedrijf zijn. Dit ook vanwege het feit dat het hier een monopolie betreft.

⁵ Steenhuisen, Proefschrift "Competing Public Values", Delft, oktober 2009

⁶ Onder de term 'netwerkbedrijven' verstaat de Commissie in de context van dit rapport: onafhankelijke organisaties welke de fysieke levering verzorgen van een voorziening zoals elektriciteit, datasignalen of drinkwater aan een gebonden eindverbruiker. Deze bedrijven worden ook aangeduid met de term 'netbeheerder'.

Daarnaast is het van belang om te realiseren dat ongeacht de wijze van betaling (belastingen of de drinkwaterrekening) uiteindelijk de kosten van een bluswatervoorziening of de kosten van een verlegging altijd door dezelfde groep mensen/bedrijven gedragen worden: zij die woonachtig zijn in een bepaald gebied.

2.3. Uitgangspunt advies

Op basis van hetgeen de Commissie heeft geconstateerd in het voorgaande, komt de Commissie tot het volgende hoofduitgangspunt voor haar eindadvies:

Inwoners van/bedrijven in een gemeente zijn ook de klant van het drinkwaterbedrijf en omgekeerd. Daarbij is sprake van gedwongen winkelnering: inwoners en klanten kunnen hun gemeente of drinkwaterbedrijf niet kiezen, tenzij men hiervoor zou willen verhuizen. Dit leidt ertoe dat in beide dossiers degene die uiteindelijk betaalt dezelfde persoon is: inwoner en klant. De Commissie zet op grond hiervan in op de meest verantwoorde laagste kosten als belangrijk hoofduitgangspunt voor haar advies.

De achtergrond van beide dossiers kent naast overeenkomsten ook verschillen. De discussie over nadeelcompensatie heeft een meer financieel karakter, de discussie over brandkranen is breder en wordt naast technische issues en kostenaspecten, ook gedomineerd door veiligheidsvraagstukken en de daaruit (mogelijk) voortvloeiende aansprakelijkheidsvraagstukken.

3. ADVIES NADEELCOMPENSATIE

Nadeelcompensatie betreft de regeling van mogelijke betaling van nadeelcompensatie aan netwerkbedrijven, zoals elektriciteit- en drinkwaterbedrijven, door gemeenten (en andere overheden) bij gedwongen verlegging van leidingen. Dat komt voor in situaties waarin -op aangeven van een gemeente (of andere overheden)- een bedrijf leidingen moet verleggen zonder dat hiervoor vanuit de bedrijfsvoering van het bedrijf aanleiding toe is. Voorbeeld zijn verleggingen bij de aanleg van een rotonde, reconstructie van een weg, herinrichting van een gebied, etc. De te betalen kosten bestaan veelal uit verschillende componenten waaronder materiaalkosten, kosten van uit- en in- bedrijf stellen van de leiding, kosten van ontwerp, begeleiding en uitvoeringskosten.

Het onderwerp nadeelcompensatie raakt aan de algemene gemeentetaak tot beheer van de openbare ruimte, zowel boven- als ondergronds. Elke Nederlandse gemeente is wettelijk verplicht een visie op de bovengrond te hebben (ruimtelijke plannen)⁷. Voor de ondergrond kan de gemeente spelregels vastleggen in de vorm van een verordening (de AVOI) of in de vorm van een bestemmingsplan. Daarin worden regels vastgelegd rond het verkrijgen van onder andere instemming voor het graven in door de gemeente beheerde openbare grond. Op grond van artikel 5.4 lid 4 van de Telecomwet is elke gemeente verplicht in een Telecom-verordening ondermeer procedures vast te leggen aangaande de (openbare) elektronische communicatienetten. Deze Telecom-verordening spreekt zich officieel niet uit over werkzaamheden van andere netwerkbedrijven, zoals drinkwaterbedrijven. In de praktijk hebben diverse gemeenten in een andere of aanvullende verordening ook voor de overige (niet-telecom)netwerkbedrijven voorwaarden uitgewerkt en strekt de werking van deze Telecom-verordening zich toch uit tot de werkzaamheden van andere netwerkbedrijven. Voor wat betreft de Telecom-verordening is er sprake van een landelijke conceptverordening. De nadere uitwerking voor de overige netten heeft per gemeente afzonderlijk plaatsgevonden. Hierdoor is een versnippering ontstaan van per gemeente verschillende afspraken en regelingen op het gebied van ondergrondse infrastructuur. Tot een nationale wettelijke regeling op dit onderwerp komt men vooralsnog nog niet.

In het afgelopen jaren is tevergeefs getracht het onderwerp nadeelcompensatie op landelijk niveau op de agenda te krijgen. De drinkwaterbedrijven zelf wilden over nadeelcompensatie niet tot een gezamenlijk (Vewin) traject komen; de VNG gaf aan geen prioriteit te leggen bij dit onderwerp. Mede hierdoor beperkt het Gemeentelijk Platform Kabels en Leidingen (GPKL) zich tot een modelregeling voor technische en procedurele aspecten van het leggen van kabels en leidingen. Naar verwachting zal de VNG deze modelregeling gebruiken als basis voor een modelverordening.

⁷ Een overzicht van relevante wetteksten is opgenomen als bijlage II

3.1. Relevante ontwikkelingen aangaande nadeelcompensatie

3.1.1. Ontwikkelingen op gemeentelijk niveau

In de afgelopen decennia is het in de ondergrond in Nederland steeds drukker geworden. Niet alleen liggen er leidingen voor gas, water, elektriciteit en riolering onder de grond, in de afgelopen jaren zijn daar vele kabels voor dataverkeer (telefonie, internet etc.) bijgekomen. Soms is het letterlijk dringen in de ondergrond om nog een tracé te vinden waarin een nieuwe kabel/leiding kan worden gelegd. Voor gemeenten is het lastig om dit in de hand te houden; zij worden als vergunningverlener daarop aangesproken door partijen die leidingen/kabels willen leggen dan wel last hebben van belemmerend gelegde leidingen/kabels van anderen.

Naar aanleiding van die drukte onder het maaiveld en gestimuleerd door de Telecomwetgeving hebben verschillende gemeenten een Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur (AVOI) opgesteld. In een aantal verordeningen is ook een schadevergoedingsregeling (nadeelcompensatie) opgenomen. Elke gemeente maakt op dit moment zijn eigen tekst; de verordeningen verschillen dus per gemeente.

3.1.2. Ontwikkelingen op provinciaal niveau

Het Interprovinciaal Overleg (IPO) heeft onlangs een modelverordening opgesteld op het gebied van nadeelcompensatie bij gedwongen verleggingen. Verschillende provincies zijn bezig met de invoering van een op dit model gebaseerde regeling (vervolg op de bevroeringsregeling).

3.1.3. Ontwikkelingen op landelijk niveau

Het ministerie van Verkeer en Waterstaat (V&W) heeft sinds begin jaren '90 (laatstelijk herzien in 1999) de zogenaamde Nadeelcompensatieregeling verleggen kabels en leidingen in en buiten rijkswaterstaatswerken en spoorwegwerken (NKL) vastgesteld. De systematiek van deze regeling wordt inmiddels ook buiten het beheersgebied⁸ van het ministerie van V&W gebruikt.

Deze regeling gaat grofweg uit van vergoeding bij gedwongen verleggingen voor langsliggende leidingen die niet ouder zijn dan 15 jaar voor zover het gaat om ligging in droge infrastructuur. Bij ligging in natte infrastructuur wordt een vergoeding gegeven voor gedwongen verlegging van langsliggende leidingen tot een leeftijd van 30 jaar. Voor kruisende leidingen is er een specifieke bepaling opgenomen⁹. De regeling is als dossiernotitie toegevoegd aan het advies.

⁸ Het beheersgebied van V&W is het terrein waarover Rijkswaterstaat zeggenschap heeft, vanwege eigendom van de grond of omdat het gebied tot het vergunningengebied van Rijkswaterstaat behoort.

⁹ De termen natte/droge infrastructuur kunnen met name in relatie tot waterleidingen tot onduidelijkheid leiden. Een waterleiding valt niet onder het begrip natte infrastructuur in de NKL. Binnen de NKL gaat het niet om hetgeen in de leiding wordt vervoerd, maar om de omgeving waarin de leiding ligt. Om volledig te zijn, de wijze waarop de NKL het begrip natte infrastructuur omschrijft is: "Onder natte infrastructuur worden in de regeling slechts waterwegen en dijken gerekend. Onder 'dijken' wordt daarbij slechts bedoeld op dijken in hun functie van waterkering. Alle andere functies die dijken tevens kunnen hebben (zoals bijvoorbeeld de functie van wegverbinding) vallen buiten het begrip natte infrastructuur en moeten diensgevolge in dit kader als droge infrastructuur worden beschouwd. Voor de goede orde: wanneer een dijk aangepast wordt in het kader van de functie waterkering dan is er sprake van natte infrastructuur en wanneer de dijk enkel en alleen in het kader van de verkeersfunctie wordt aangepast is er sprake van droge infrastructuur."

Binnen het Gemeentelijk Platform Kabels en Leidingen, waaraan medewerkers van zo'n 70 gemeenten deelnemen, wordt gewerkt aan een landelijke modelverordening voor kabels en leidingen. De koepelorganisaties van de netbeheerders voor drinkwater en energie ontwikkelen samen met het Platform teksten. Het gaat hierbij in wezen om een model-AVOI. In dit traject wordt het onderwerp nadeelcompensatie niet meegenomen.

Tenslotte wordt ten behoeve van de Algemene Wet Bestuursrecht een kapstokartikel voor nadeelcompensatie ontwikkeld. Er is tot op heden nog geen voorstel voor een wetswijziging aanhangig gemaakt bij de Tweede Kamer. Wel is er thans een voorontwerp voor een dergelijk kapstokartikel.

3.2. Analyse huidige situatie

In opdracht van de Commissie is in kaart gebracht welke afspraken er thans bestaan tussen Vitens en gemeenten aangaande nadeelcompensatie. Dit geeft een zeer gevarieerd beeld.

Ten aanzien van alle belangrijke hoofdonderwerpen zijn afspraken gemaakt, maar met een grote verscheidenheid:

- Aantal jaren verlegvergoeding 100%: divers: 5/10/15 jaar, soms ook eeuwigdurend
- Periode vergoeding uitgekeerd: zeer divers: max. 15/25/40/50/100 jaar
- Vergoeding indien verzwaringen: altijd 0% indien op initiatief drinkwaterbedrijf
- Gebruikte levensduur: soms economische, soms technische levensduur
- Wijze berekening vergoeding: soms rekenformule, soms lineair of combinatie

In een zeer beperkt aantal gevallen kennen de bestaande overeenkomsten afspraken ten aanzien van procedures rond verleggingen of over de vraag hoe om te gaan met geschillen. Ook is er slechts een handvol overeenkomsten waarin rekening wordt gehouden met de voorwaarden waaronder een leiding is gelegd¹⁰. Alle bestaande afspraken gaan overigens uit van het basisprincipe dat in het geval van gedwongen verlegging het drinkwaterbedrijf qua diameter teruglegt wat er reeds lag.

Op basis van het feitenonderzoek constateert de Commissie:

- dat de gemeente beheerder is van de openbare ruimte in een gemeente. De gemeente bepaalt als bestuursrechtelijke partij hoe wordt omgesprongen met de openbare ruimte en speelt de facto een rol als regisseur van dat proces. De gemeente dient uit dien hoofde zorgvuldig om te gaan met o.a. de belangen van de diverse gebruikers van die openbare ruimte, waaronder bedrijven en overheidsdiensten die netten beheren en graafwerkzaamheden verrichten (spelers);

¹⁰ Hierbij moet ondermeer gedacht worden aan aspecten zoals wel/niet gelegd in gemeentegrond, wel/niet gelegd met instemming cq vergunning van de gemeente.

- dat de gemeente naast de rol van (juridisch) beheerder van de openbare ruimte nog meer rollen heeft; zij geeft opdracht voor werkzaamheden en voert deze soms zelf uit. De gemeente heeft dan tegelijkertijd twee rollen: regisseur en speler. Voor een goede regie moet de regisseur deze rollen niet verwarren; voor een regisseur zijn alle spelers gelijk;
- dat werken onder regie niet vrijblijvend is: de spelers (netbeheerders en bedrijven die graafwerkzaamheden verrichten) dienen de aanwijzingen van de regisseur op te volgen om tot goed samenspel te komen;
- dat regie alleen niet genoeg is; een samenwerkingscultuur met begrip voor ieders rol en positie is een noodzakelijke voorwaarde voor succes;
- dat de toenemende drukte in de ondergrond, in combinatie met veranderingen in de bovengrondse infrastructuur, steeds vaker leidt tot technische conflicten;
- dat niet alle gemeenten genoemde regierol expliciet hebben opgepakt en vormgegeven
- dat het wenselijk is dat alle gemeente dat wel doen
- dat onder de regierol moet worden verstaan het in het stadium van planvorming en voorbereiding (van de uitvoering) bewerkstelligen van goede afstemming en communicatie tussen partijen zowel in de bovengrond als in de ondergrond¹¹;
- dat in het stadium van uitvoering van werkzaamheden (alsmede in de normale beheersituatie) regie overgaat in coördinatie; onder coördinatie moet worden verstaan het toezien op goede afstemming van uitvoering van werkzaamheden in de boven- én ondergrond waaronder het initiëren/faciliteren van daartoe noodzakelijk overleg¹²;
- dat een adequate invulling van de regisseurs- en coördinatierol door gemeenten kennis en expertise vergt om mogelijkheden/voorwaarden en kosten van betrokken derden (zoals netbeheerders) correct in te kunnen schatten;
- dat meest verantwoorde laagste kosten/oplossingen per definitie vragen om een maatschappelijke afweging van diverse publieke belangen;
- dat er een spanningsveld bestaat tussen de wens van gemeentelijke overheden tot het bepalen van eigen beleid versus de wens van nationale/bovenregionale netbeheerders om te komen tot eenduidig beleid voor grotere gebieden;
- dat er twee mogelijkheden zijn om afspraken tussen Vitens en gemeenten vorm te geven, zijnde privaatrechtelijk en publiekrechtelijk. Overwegend zijn deze vroeger gemaakt tussen Vitens en gemeenten in de context van privaatrechtelijke overeenkomsten (contract). In deze situatie gelden de afspraken alleen voor Vitens en niet voor andere netbeheerders. Daarnaast zijn er recentelijk gemeenten die door middel van een publiekrechtelijke regeling (AVOI's) aan alle netwerkbeheerders een gelijke regeling aangaande verleggingen/nadeelcompensatie opleggen. Indien dit laatste het geval is het de bedoeling dat alle netwerkbeheerders onder deze afspraken vallen; of dit het geval is, hangt af van het bestaan van eerdere –contractuele – afspraken.

¹¹ kosten komen ten laste van de uiteindelijke projecten die in het gebied worden gerealiseerd (exploitatieovereenkomst).

¹² kosten hiervan kunnen worden verwerkt in de leges bouwvergunningen, vergunningen op basis van APV's en vergunningen op basis van AVOI's.

- dat afspraken die met de in Vitens aandeelhoudende gemeenten zijn of worden gemaakt, niet automatisch van toepassing zijn op niet-aandeelhoudende gemeenten.

3.3. Advies

De Commissie constateert dat bij verleggingen gezocht dient te worden naar een optimale verhouding tussen risicobeheersing voor de netbeheerder en de algemene wens tot meest verantwoorde laagste kosten. Hiermee kan optimaal recht worden gedaan aan alle betrokken publieke belangen die een rol spelen bij verleggingen.

3.3.1. Advies ten aanzien van procesinrichting rond verleggingen (inclusief informatie-uitwisseling)

De Commissie is van mening dat -vanuit het uitgangspunt van meest verantwoorde laagste kosten- optimale en vroegtijdige afstemming over verleggingen tussen een gemeente en Vitens noodzakelijk is. De in september 2008 door het Kabel- & leidingenoverleg¹³ uitgegeven *Handreiking Efficiency bij aanleg van kabels en leidingen* beschrijft aan welke eisen de procesinrichting moet voldoen om tot een goed en tijdig overleg te komen. Deze handleiding dient naar de mening van de Commissie als onderliggend principe voor de invulling van dit proces gehanteerd te worden, overigens niet slechts voor die gevallen waarbij Vitens is betrokken. De Handreiking is als dossiernotitie toegevoegd aan het advies. Het is noodzakelijk dat gemeenten en Vitens proactief kennis uitwisselen. Op deze manier wordt inzicht in elkaars werkzaamheden en de noodzakelijke voorwaarden waaronder deze kunnen worden verricht, ontwikkeld.

De Commissie stelt zich op het standpunt dat gemeenten bij het (her-)bepalen van een tracé de technische argumenten van Vitens in een vroegtijdig stadium dienen te betrekken. Indien Vitens vanwege haar wettelijke verplichtingen op het gebied van volksgezondheid/leveringszekerheid¹⁴ aannemelijk maakt dat het bedrijf dient te verleggen, dan is het alleszins redelijk dat een gemeente dit in haar ontwerpen doorvoert. Vitens moet daarbij wel openstaan voor alternatieven die mogelijk technische risico's verkleinen, alsmede kostenverlagende alternatieven. Dit aspect dient als uitgangspunt opgenomen te worden in de nieuwe afspraken (in welke vorm dan ook) tussen gemeenten en Vitens.

3.3.2. Advies ten aanzien van wijze van berekening nadeelcompensatie

In de huidige praktijk bestaan er veel verschillende manieren waarop nadeelcompensatie wordt berekend. De Commissie wil in haar advies aansluiten bij een in de praktijk bewezen systematiek, die breed wordt toegepast.

¹³ Het KLO is een landelijk overlegorgaan waarin alle bij de ondergrondse infrastructuur betrokken partijen (netbeheerders, grondroerders en wegbeheerders) zitting hebben.

¹⁴ Zoals deze verwoord zijn in de huidige Waterleidingwet en in de toekomstige Drinkwaterwet.

De systematiek van de regeling Nadeelcompensatie Kabels en Leidingen (NKL) van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat is een dergelijke in de praktijk bewezen systematiek die landelijk wordt gehanteerd bij de aanleg van rijksinfrastructuur (wegen, spoorwegen), en voor die leidingen waarop een erkenning van openbaar belang als bedoeld in de Belemmeringenwet Privaatrecht van toepassing is of kan zijn. Vrijwel alle kabel- en leidingbeheerders hebben regelmatig met deze regeling te maken. De NKL is in 1991 ontstaan. In eerste instantie bestond er vrij veel weerstand bij de kabel- en leidingbeheerders tegen deze regeling. Na aanpassingen in 1999, die in overleg met de kabel- en leidingbeheerders zijn ontwikkeld, is de NKL1999 algemeen geaccepteerd.

Bepaling termijn waarover vergoeding wordt gegeven¹⁵

De Commissie constateert dat in de wereld van bovengronds en ondergronds onroerend goed verschillende termijnen voor afschrijving bestaan. De reguliere afschrijvingstermijn van gebouwen bedraagt 50 jaar. Hoewel het merendeel aan leidingen een langere technische levensduur heeft, wordt ook voor waterleidingen een economische levensduur aangehouden van 50 jaar.

- Bepalen vergoedingstermijn droge infrastructuur

De NKL 1999 gaat uit van een periode van maximaal 15 jaar (te starten vanaf de datum waarop voor een leiding vergunning/instemming is gekregen) waarbinnen bij een noodzakelijke verlegging sprake is van vergoeding; voor een verlegging binnen vijf jaar nadat de leiding met vergunning is gekregen is dat 100%, daarna worden de kosten slechts gedeeltelijk vergoed.

Centraal element in de redentatie aangaande vergoeding is de zogeheten 'voorzienbaarheid'; de inrichting van de openbare ruimte is voorzienbaar op basis van ruimtelijk beleid/ ruimtelijke plannen. Bij de afgifte van een vergunning/instemming mag de ontvanger van de vergunning/instemming er van uitgaan dat er sprake is van een ongestoorde ligging. Bij de NKL wordt er in wezen vanuit gegaan dat voor droge infrastructuur een periode van 15 jaar sprake kan zijn van ongestoorde ligging, waarbij in geval van verleggen binnen de eerste vijf jaar 100% wordt vergoed, en daarna gedeeltelijk vanuit de overweging dat voor die eerste vijf jaar de voorzienbaarheid groter is dan in de jaren erna. De periode is in de tijd gebaseerd op de voorbereidingstijd, besluitvormingstijd en tijd nodig voor de uitvoering van het betreffende Structuurschema.

Als het gaat om voorzienbaarheid in gemeentelijke situaties kan worden aangesloten bij het bestemmingsplan uit de nieuwe WRO -waarin voor het eerst niet alleen de bovengrond maar ook de ondergrond wordt geregeld- en dat een geldigheidstermijn van 10 jaar heeft, waaraan de voorbereidingstijd en de tijd nodig voor besluitvorming vooraf gaat, alsmede een aantal jaren uitvoeringstijd erna. De Commissie constateert dat hiermee de in de NKL gehanteerde 15 jaar wordt benaderd. Dit is voor de Commissie reden om de maximale termijn waarover een vergoeding wordt uitgekeerd te bepalen op maximaal 15 jaar.

¹⁵ Zie voor toelichting op droge/natte infrastructuur voetnoot 9 op pagina 18

- Bepalen vergoedingstermijn natte infrastructuur

Bij het vaststellen van de NKL1999 is geconstateerd dat wijzigingen in natte infrastructuur (zoals dijklichamen) relatief minder voorkomen. Daarnaast is er voor wijzigingen in natte infrastructuur veelal een langer voorbereidings- en uitvoeringstraject voorzienbaar. Met het oog daarop is de periode, waarop het normaal maatschappelijk risico voor de gevolgen van een wijziging in de natte infrastructuur voor rekening van de verlegger komen, in plaats van 15 jaar vastgesteld op 30 jaar. De Commissie volgt deze redenering ook ten behoeve van haar advies.

Te vergoeden kosten

De Commissie realiseert zich dat de NKL met name wordt gebruikt voor grote infrastructurele projecten; in de gemeentelijke verlegpraktijk komen bijvoorbeeld lange langsliggingen (vele kilometers) vrijwel niet voor, maar zijn kruisende leidingen talrijk. De Commissie neemt de gemeentelijke verlegpraktijk als leidraad in haar advies. Op grond van de analyse en overwegingen zoals neergelegd in de paragrafen 3.1 en 3.2, adviseert de Commissie derhalve:

- *Om de te hanteren systematiek te laten gelden voor verleggingen van leidingen in gemeentelijke gronden en voor leidingen die niet in gemeentelijke gronden liggen, maar wel moeten worden verlegd vanwege een (verplichte) verlegging van leidingen in gemeentelijke gronden; waarbij het uitgangspunt voor leidingen in gemeentelijke gronden is dat zij liggen met vergunning (of instemming);*
- *Om in situaties van vergoeding van schade als gevolg van het intrekken van een vergunning/instemming geen onderscheid te maken tussen langsliggingen en kruisende leidingen;*
- *Om voor de berekening van de schade voor de totale verleggingskosten de volgende kostensoorten conform de NKL1999 te onderscheiden:*
 - 1. Kosten van ontwerp & begeleiding (maken van een plan/ontwerp en eventueel onderzoek):*
 - 2. Kosten van het uit en in bedrijf stellen: operationele kosten die nodig zijn om de levering tijdens de uitvoering van de verlegging te garanderen (o.a. werkzaamheden voor de verdeling van de waterlevering, waterkwaliteitsanalyses);*
 - 3. Materiaalkosten, dit zijn kosten van leidingmaterialen voor het nieuwe stuk leiding met toebehoren, zoals afsluiters;*
 - 4. Uitvoeringskosten, zijnde:*
 - *kosten voor civieltechnische werkzaamheden (bijvoorbeeld graafwerkzaamheden), bouwkundige werkzaamheden (bijvoorbeeld maken van muurdoorvoeren) en installatietechnische werkzaamheden (bijvoorbeeld monteren van leidingen)*
 - *het verwijderen of verlaten van leidingen (die dan worden dichtgemaakt)*
 - *noodzakelijke constructieve (bijvoorbeeld damwanden) en bijzondere voorzieningen (bijvoorbeeld spatkrachtconstructies bij bochten)*
 - *kosten voor tijdelijke voorzieningen van fysieke aard, zoals noodleidingen e.d.*
 - *vestigen van een zakelijk recht;*

- Om voor de vergoedingen uit te gaan van de volgende termijnen en kostensoorten:
 1. Bij infrastructuur die in een droge omgeving ligt:
 - Indien binnen 5 jaar vanaf de datum inwerkingtreding vergunning een vergunning/instemming wordt ingetrokken wordt 100% van bovengenoemde kosten vergoed;
 - Ingeval van intrekking van de vergunning/instemming vanaf jaar 6 tot en met jaar 15 worden de kosten 'ontwerp & begeleiding' en 'uitvoeringskosten' vergoed (percentage lineair gerelateerd aan tijdsduur tussen de datum van inwerkingtreding van de vergunning/instemming tot en met de datum van wijziging/intrekking van de vergunning/instemming, 80% in jaar 6 aflopend naar 0 in jaar 15) ;
 - Na het 15^e jaar wordt geen vergoeding meer gegeven.
 2. Bij infrastructuur die in een natte omgeving ligt (waterwegen en dijklighamen met een waterkerende functie):
 - Indien binnen 5 jaar vanaf de datum inwerkingtreding vergunning een vergunning/instemming wordt ingetrokken wordt 100% van bovengenoemde kosten vergoed;
 - Ingeval van intrekking vanaf jaar 6 tot en met jaar 30 worden de kosten 'ontwerp & begeleiding' en 'uitvoeringskosten' vergoed (percentage lineair gerelateerd aan tijdsduur tussen de datum van inwerkingtreding van de vergunning/instemming tot en met de datum van wijziging/intrekking van de vergunning/instemming, 80% in jaar 6, aflopend naar 0 in jaar 30);
 - Na het 30^e jaar wordt geen vergoeding meer gegeven.

Voor leidingen die niet in gemeentelijke gronden liggen maar wel vanwege de verlegging van leidingen in gemeentelijke gronden moeten worden verlegd worden eveneens kosten vergoed.

- *Als het gaat om een leiding die in grond ligt die in eigendom is van Vitens of om een leiding die met een zakelijk recht ligt of om een leiding die ligt met een gedoogplicht (op grond van de Wet belemmeringen Privaatrecht) wordt 100% van de kosten door de gemeente vergoed, conform de principes van de onteigeningswetgeving.*
- *Als er geen sprake is van ligging in grond in eigendom van Vitens noch een zakelijk recht is gevestigd noch sprake is van een gedoogplicht worden alleen de kosten van 'ontwerp & begeleiding' en 'uitvoeringskosten' vergoed.*

Met haar advies heeft de Commissie de werkwijze van de NKL vertaald naar de gemeentelijke verlegpraktijk. De Commissie is van mening dat Vitens ten aanzien van alle kosten een gespecificeerde offerte/factuur dient te overleggen zodat gemeenten inzicht hebben in alle ingebrachte kosten.

3.4. Overgangsregeling

De Commissie adviseert om voor situaties waarbij de nieuwe nadeelcompensatie-afspraken leiden tot meerkosten voor een gemeente (bijvoorbeeld omdat de gemeente meer moet gaan betalen voor de nadeelcompensatie in verhouding tot de oude situatie) een overgangsregeling te hanteren. De Commissie adviseert om deze overgangsregeling van toepassing te laten zijn op de meerkosten van de nadeelcompensatie waarbij onder meerkosten wordt verstaan de meerkosten = schadevergoeding nieuwe situatie minus schadevergoeding oude situatie.

De overgangsregeling die de Commissie adviseert is als volgt:

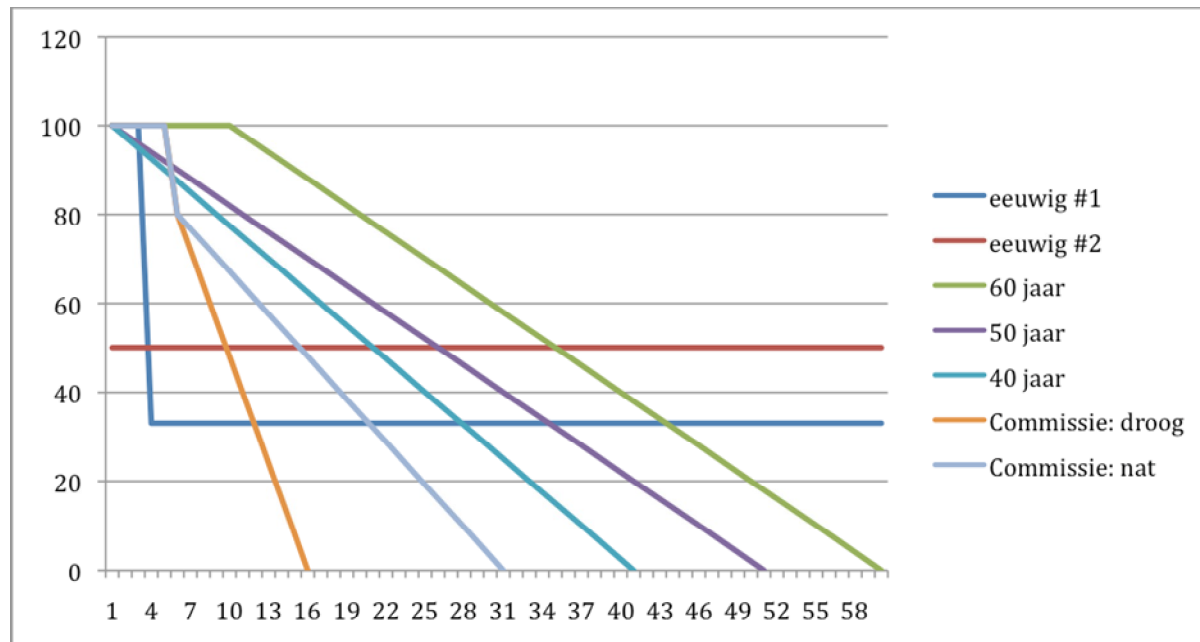
1^e jaar: betaling van 0 % van de meerkosten

2^e jaar: betaling van 33 % van de meerkosten

3^e jaar: betaling van 66 % van de meerkosten

4^e jaar: einde overgangsregeling, betaling van 100 % van de meerkosten

Het is uit oogpunt van kosten-baten niet gewenst dat voor kleine nadelen een beroep kan worden gedaan op de overgangsregeling. De Commissie adviseert om een drempelbedrag van € 2.500¹⁶ meerkosten per verzoek tot schadevergoeding te hanteren; onder deze drempel is de compensatie van de overgangsregeling niet van toepassing, boven deze drempel is de compensatie van de overgangsregeling voor het gehele bedrag aan meerkosten (dus ook onder de drempel) van toepassing.

Bovenstaande grafiek geeft weer hoe het advies van de Commissie zich verhoudt ten opzichte van de huidige in het Vitens-voorzieningsgebied gehanteerde regelingen.¹⁷

¹⁶ Het door Vitens aangegeven gemiddelde investeringsbedrag voor een totaal reconstructieproject over de periode 2008-2009 bedroeg € 17.500.

¹⁷ In bijlage IV is per gemeente in het Vitens – gebied aangegeven van welke regeling gebruik wordt gemaakt.

De Commissie stelt vast, op basis van de door Vitens beschikbaar gestelde informatie aangaande de op dit moment overeengekomen verlegregelingen, dat meer gemeenten voordeel van deze nieuwe regeling genieten dan dat er benadeelde gemeenten zijn. Dit oordeel velt de Commissie op basis van het gegeven dat in het grootste deel van de huidige contracten wordt uitgegaan van een langere periode waarbinnen vergoeding dient te worden gegeven door de gemeenten.¹⁸

3.5. Regeling rond geschillen

De Commissie heeft in paragraaf 3.2 en 3.3 haar zienswijze en advies inzake de inrichting van het proces bij verleggingen neergelegd. Het voortraject in de planvorming is een essentieel onderdeel van een professionele werkwijze die gericht is op het doelmatig en doeltreffend realiseren van de benodigde wijzigingen in de (drinkwater-)infrastructuur als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen in de boven- en/of ondergrond. In een goed doorlopen voortraject komen alle publieke belangen maximaal aan bod en kan een adequate afweging in deze publieke belangen worden gemaakt.

Duidelijke regie door de gemeente is noodzakelijk (zie ook paragraaf 3.2 en 3.3.1). In een zo vroeg mogelijk stadium van de planvorming moet in beeld worden gebracht wat er in het plangebied aan ondergrondse (drinkwater-)infrastructuur ligt, zodat bij de verdere planvorming daarmee rekening kan worden gehouden. Enerzijds kan dit bijdragen aan het vermijden van hoge maatschappelijke kosten en anderzijds kunnen op deze wijze in een vroegtijdig stadium afspraken worden gemaakt tussen de gemeente en (in dit geval) Vitens over trajecten van eventuele verleggingen.

Voor het leggen of verleggen van (drinkwater-)infrastructuur is afhankelijk van factoren een vergunning noodzakelijk. Bij verleggingen start het vergunningsproces op initiatief van betreffende gemeente. Deze stuurt een beschikking uit waarin de bestaande vergunning voor de leiding wordt ingetrokken, met het verzoek te verleggen. Netwerkbeheerders kunnen hiertegen in bezwaar/beroep gaan. Daarna start het proces om te komen tot een nieuw tracé. Dat is over het algemeen in overleg. Netbeheerders vragen dan tevens een nieuwe vergunning aan. Er is dan geen sprake van beroep op een beschikking. Vervolgens zijn er de kosten die wel of niet voor nadeelcompensatie in aanmerking komen. Dat is weer een besluit waartegen in beroep kan worden gegaan.

Toch kan het zijn dat ondanks een zorgvuldig voortraject een geschil ontstaat. De Commissie adviseert om voor dergelijke situaties de volgende geschillenregeling af te spreken.

"Indien onverhoopt een geschil tussen de gemeente en Vitens ontstaat over de omvang van de noodzakelijke aanpassingen, de planning of de voorlopige raming van de kosten, dan wel bij verschil van mening over de uitleg van de afspraken, zullen de gemeente en Vitens op eerste verzoek van een van beide met elkaar in overleg treden om het geschil in der minne op te lossen.

¹⁸ In bijlage IV is per gemeente aangegeven hoe de huidige met Vitens overeengekomen verlegregeling zich verhoudt tot het advies van de Commissie

Als het geschil niet binnen vier weken wordt opgelost, wordt het geschil op verzoek van een van beide voorgelegd aan een Geschillencommissie, die een bindend advies zal uitbrengen.

Hiervoor geldt het volgende.

- 1. Voor beslechting van geschillen door een Geschillencommissie wijzen de gemeenten gelegen in het Vitens-voorzieningsgebied en Vitens elk één deskundige aan, waarna beide deskundigen gezamenlijk een derde deskundige aanwijzen die tevens optreedt als voorzitter;*
- 2. De Geschillencommissie kent een zittingstermijn van vijf jaar;*
- 3. De Geschillencommissie beslist bij meerderheid van stemmen;*
- 4. De Geschillencommissie brengt een bindend advies uit;*
- 5. De Geschillencommissie regelt voorts haar eigen werkwijze;*
- 6. De Geschillencommissie bepaalt in welke verhouding partijen moeten bijdragen in de kosten van de beslechting van het geschil;*
- 7. Indien -in de periode waarin de Geschillencommissie bezig is om tot een advies te komen- de gemeente en Vitens alsnog tot overeenstemming komen, kunnen de gemeente en Vitens gezamenlijk het verzoek tot geschilbeslechting intrekken.*

3.6. Afrondend

De Commissie adviseert op grond van het voorafgaande om in geval van verleggingen van drinkwaterleidingen van Vitens op verzoek van gemeenten het proces als volgt in te richten:

- Een zorgvuldig en tijdig voortraject onder regie van de gemeente;
- Vergunningverlening met mogelijkheid van bezwaar/beroep;
- Bepalen nadeelcompensatie conform de afspraken uit bijlage IV, inclusief (indien noodzakelijk) geschilbeslechting.

Daarmee is volgens de Commissie sprake van een zorgvuldige en werkbare aanpak.

3.7. Algemene regeling met landelijke dekking

De Commissie is gaandeweg haar werkzaamheden tot de overtuiging gekomen dat de onderhavige problematiek uiteindelijk vraagt om een bredere oplossing dan door de Commissie kan worden ontwikkeld.

De problematiek van nadeelcompensatie bij verleggingen speelt niet alleen bij de gemeenten die door Vitens van drinkwater worden voorzien, doch speelt landelijk, en eveneens niet alleen op het gebied van drinkwaternetten maar ook op het gebied van andere netbeheerders. Daarom is het in de ogen van de Commissie wenselijk dat er door alle betrokken partijen gewerkt gaat worden aan een landelijk werkende publiekrechtelijke regeling inzake verleggingen met daarin opgenomen onder meer het onderwerp nadeelcompensatie.

4. ADVIES BRANDKRANEN

4.1. Inleiding

De inzet van het drinkwaternet voor blusactiviteiten (door middel van brandkranen) raakt direct aan de wettelijk rol van de gemeente om zorg te dragen voor de inrichting van bluswatervoorzieningen binnen haar grondgebied¹⁹. Van oudsher wordt deze rol voor een aanzienlijk deel ingevuld via de drinkwatersector die op verzoek/aanwijzing van gemeenten brandkranen als bluswatervoorziening in het drinkwaterleidingnet plaatst. In eerste instantie werden deze aangebracht door gemeentelijke waterbedrijven, later door hun rechtsopvolgers in publieke eigendom. Naast de mogelijkheid van het plaatsen van brandkranen in het drinkwaterleidingnet, kan de gemeente de brandblusvoorziening in haar gebied verder op peil brengen door de inzet van ondermeer waterwagens, geboorde putten, de aanleg van blusvijvers of ondergrondse waterreservoirs. De mix van deze middelen is daarbij onder andere afhankelijk van de lokale omstandigheden in een gemeente.

Het voorliggende vraagstuk heeft in zijn algemeenheid betrekking op de meest uiteenlopende afspraken die alle drinkwaterbedrijven met gemeenten hebben over aanleg, gebruik, beheer, onderhoud en eventuele verwijdering van brandkranen. De Commissie is gevraagd om voor het gebied waarin Vitens drinkwater levert advies hierover uit te brengen.

De gemeentelijke zorg voor de brandveiligheid wordt op korte termijn geborgd in de Wet Veiligheidsregio's. In deze wet wordt een aanzienlijk deel van de regelgeving uit de huidige Brandweerwet ingebed. De Commissie constateert dat niet wettelijk is vastgelegd aan welke minimale eisen de levering van bluswater via het waterleidingnet dient te voldoen. Ook de nieuw in te voeren Wet Veiligheidsregio's gaat niet in deze leemte voorzien.

De brandweer hanteert brancherichtlijnen, zoals weergegeven in de publicatie '*Bluswatervoorziening en bereikbaarheid*' van de Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding (NVBR). Er bestaat echter in Nederland geen wetenschappelijke basis²⁰ voor gewenste waterdruk en capaciteit voor brandkranen; inhoudelijke overwegingen zijn naar inzicht van de Commissie bepalend voor de vraagnorm van de brandweer (gewenste capaciteit in combinatie met druk). Wel houden verschillende brandweerkorpsen de laatste jaren gegevens bij over hoeveelheden gebruikt water tijdens incidenten. Daarmee komen er langzamerhand landelijke cijfers ter onderbouwing van de huidige vraag rond gewenste capaciteit voor brandkranen.

De Commissie stelt wel vast dat de in de handleiding '*Bluswatervoorziening en bereikbaarheid*' van de NVBR opgenomen gegevens aangaande noodzakelijke capaciteit en druk niet louter op basis van praktijk- en ervaringscijfers zijn geformuleerd; achter de cijfers uit de handleiding van de NVBR zitten inhoudelijke overwegingen. Inmiddels is de NVBR gestart met een onderzoek inzake kengetallen voor de bluswatervoorziening.

¹⁹ Een overzicht van relevante wetteksten is opgenomen als bijlage V

²⁰ Internationaal zijn er wetenschappelijke data beschikbaar via onder andere de Amerikaanse brandweeororganisatie National Fire Protection Association (NFPA). Het is op dit moment echter onzeker in hoeverre deze toepasbaar zijn in de Nederlandse situatie.

Het beoogde resultaat is een rapportage met daarin een overzicht met kengetallen voor een aantal brandbestrijdingsscenario's. Indien mogelijk worden per scenario suggesties voor oplossingsrichtingen gegeven, zowel op het gebied van alternatieven voor de primaire bluswatervoorziening als op het gebied van waterbesparende blusmiddelen en -technieken. Internationaal vergelijkend onderzoek maakt deel uit van het project, dat gefinancierd wordt door het Ministerie van BZK. Ten tijde van het uitbrengen van dit advies wordt nog bezien of het mogelijk is om aanvullend praktijkonderzoek naar kengetallen voor de bluswatervoorziening te doen, met behulp van financiering door de drinkwatersector (Vewin). De Commissie onderschrijft de noodzaak van deze onderzoeken en stelt zich voor dat Vitens de uitkomsten van deze onderzoeken overneemt en te zijner tijd inpast in de binnen de organisatie gebruikte ontwerprichtlijnen rond aanleg van waterleidingen.

Het ontbreken van eenduidige landelijke richtlijnen aangaande benodigde capaciteit en waterdruk, alsmede de wijze waarop in het verleden afspraken tussen gemeenten en (rechtsvoorgangers van) Vitens tot stand zijn gekomen, heeft tot gevolg dat gemeenten in dezelfde (veiligheids-)regio met hetzelfde drinkwaterbedrijf veelal verschillende afspraken hebben. Deze verschillende afspraken en verschillende taakverdeling van partijen hebben tot gevolg dat verschillende vergoedingen door gemeenten worden betaald voor onderhoud en beheer. De huidige verscheidenheid aan regelingen houdt in dat voor beheer door Vitens extra kosten worden gemaakt, bijvoorbeeld voor overhead en administratie. Indien gemeente in de toekomst hun taken inzake bluswatervoorzieningen over zouden dragen aan de Veiligheidsregio, zal dit – bij ongewijzigde situatie – ook het geval zijn voor de Veiligheidsregio. Daarnaast bleken er in het verleden ook onduidelijkheden c.q. verschillen van mening aangaande eigendomsrecht van de brandkranen, het onderhoud en de te volgen procedures bij oefeningen van de brandweer, het tijdelijk onderbreken van de drinkwaterlevering, verdeling aansprakelijkheid, de opbouw van de vergoeding en de kosten van eventuele verwijdering.

4.2. Relevante ontwikkelingen voor het advies aangaande brandkranen

In Nederland zijn vanaf de tweede helft van de 19^e eeuw drinkwaternetten aangelegd. De ontdekking dat ziekten als cholera vooral werden veroorzaakt door het gebruik van vuil water als drinkwater stimuleerde de aanleg van dergelijke voorzieningen. In eerste instantie gebeurde dat op initiatief van vooraanstaande en vooruitstrevende burgers, waaronder medici. Gemeenten verleenden concessies aan ondernemers of legden zelf een drinkwaternet aan. Van meet af aan werden in Nederland drinkwaternetten ook gebruikt voor het leveren van bluswater; in andere landen werden ook wel aparte blusnetten aangelegd. In de loop van de tijd werd het leveren van drinkwater een gemeentelijke verantwoordelijkheid, vaak ondergebracht in een gemeentelijk bedrijf. Het leveren van bluswater uit het drinkwaternet is sinds die tijd een vanzelfsprekendheid (gewoonterecht), dat in de loop van de tijd met een deel van de gemeenten is vastgelegd in contracten. Bij het aanleggen van nieuwe netten (bij nieuwbouw van woningen) of bij de vervanging van bestaande netten overleggen drinkwaterbedrijven en brandweer over het aanleggen van brandkranen in het net. Het drinkwaternet is hiermee een middel om zowel het publieke belang inzake brandveiligheid als dat van de volksgezondheid veilig te stellen.

4.2.1. Ontwikkeling van nieuwe ontwerprichtlijnen voor drinkwaterleidingnetten eind jaren '90

Eind jaren negentig zijn verschillende nieuwe leidingontwerpen ontwikkeld, op basis van het concept 'zelfreinigende netten'. In zelfreinigende netten is de diameter van leidingen kleiner dan tot dan toe gebruikelijk, waardoor de doorstromingsnelheid van het water hoger wordt en de kans op ontwikkeling van aangroei/sediment kleiner is. Met deze netten wordt een betere waterkwaliteit geleverd. Bovendien zijn deze netten onderhoudsruimer, ze leiden daardoor tot lagere exploitatiekosten. Toepassing van nieuwe ontwerprichtlijnen kan gevolgen hebben voor de capaciteit per uur van brandkranen afhankelijk van de specifieke situering van brandkranen in het drinkwaternet. Na de aanslagen van 11 september 2001 is door het Ministerie van Binnenlandse Zaken het Project Vitale Infrastructuur opgestart, onder meer gericht op verdergaande beveiliging van het drinkwaternet. Een uitkomst uit dit project is dat binnen de drinkwatersector meer aandacht is ontstaan voor het uitsluiten van mogelijkheden voor derden om zich toegang tot het drinkwaternet te verschaffen. Een maatregel op dit punt is het installeren van brandkranen met voorzieningen, zoals insluitbeveiligingen, waardoor het voor kwaadwillenden moeilijker wordt om substanties in het drinkwaternet in te brengen. Een andere maatregel is het verminderen van het aantal brandkranen.

4.2.2. Opvattingen ministeries BZK en VROM over tarieven brandkranen

In oktober 2007 hebben 6 Veiligheidsregio's aan de Tweede Kamercommissie VROM gevraagd om de minister van VROM te vragen een oplossing te zoeken voor een aantal in de brief genoemde problemen op het gebied van brandkranen. Daarbij ging het met name om het aangeven van wat een redelijk, kostendekkend en transparant tarief zou zijn voor aanleg en onderhoud; het eventueel door een onafhankelijke derde laten bepalen van de hoogte van een kostendekkend tarief en het voorkomen dat gemeenten de kosten zouden moeten betalen van het verwijderen van brandkranen uit het drinkwaternet. De Veiligheidsregio's stuurden de brief op het moment dat gesprekken gaande waren met Vitens over nieuwe afspraken rond brandkranen. De voorstellen die Vitens in de loop van deze gesprekken deed aangaande onder andere aanpassing van tarieven en aansprakelijkheid werden door de Veiligheidsregio's als (zeer) nadelig ervaren, en vormden de aanleiding voor het sturen van de brief.

In december 2007 gaf de minister van BZK per brief aan de NVBR en VNG aan dat de zorg voor voldoende bluswater de verantwoordelijkheid is van de colleges van B&W van gemeenten. Zij veronderstelde voorts dat de NVBR/VNG in onderling overleg eventuele gemeentegrensoverschrijdende problemen in kaart zullen brengen en passend zullen aanpakken.

In december 2007 liet het ministerie van VROM naar aanleiding van een vraag van de gemeente Haarlem weten dat het in het drinkwatertarief opnemen van kosten voor brandkranen (aanleg, beheer en onderhoud) niet is toegestaan, omdat de in de Drinkwaterwet opgenomen taken van drinkwaterbedrijven niet het aanleggen, beheren en onderhouden van brandkranen omvatten. Voorts dient het drinkwaterbedrijf voor het plaatsen en onderhouden van brandkranen de daarvoor in het handelsverkeer gebruikelijke condities te hanteren (het zogenaamde verbod op kruissubsidiëring). Het ministerie acht het voorts een gemeentelijke taak om de aanleg en het onderhoud van brandkranen te financieren.

4.2.3. Overleg Vewin, NVBR, en VNG in 2008

Begin 2008 hebben Vewin, VNG en NVBR afgesproken om met behulp van door elk van deze organisaties te schrijven position papers tot een gezamenlijk position paper over bluswater en brandkranen te komen. Een gezamenlijk position paper is evenwel nog niet gerealiseerd; er ligt wel een paper van Vewin. De NVBR heeft inmiddels het beleidsprogramma 'bluswater' opgesteld. Een uitvloeisel van dit programma is het in de laatste paragraaf van de inleiding van dit hoofdstuk genoemde onderzoek.

4.2.4. Ontwikkelingen op het gebied van bluswater en blusmethoden/-technieken

Mede naar aanleiding van de veranderingen van drinkwaternetten, maar ook vanwege veranderingen op het gebied van bouwen én het ontstaan van nieuwe blusmiddelen en technieken wordt binnen de brandweer in Nederland sinds enige tijd gesproken over nieuwe blusmethoden.

Momenteel wordt door de NVBR een 'Strategische Reis' uitgevoerd. De Commissie heeft kennis genomen van de richting van deze strategische toekomstverkenning. Eén van de lijnen in dit traject is dat er nog geen standaard brandweerbeleid bestaat over de behoefte aan blusmiddelen en een eventuele uitrust van brandkranen versus op andere wijze aangeleverd bluswater. Daarnaast klinkt er de wens om te komen tot verdere ontwikkelingen van technische innovaties op het gebied van bluswatervoorzieningen. De Commissie beveelt aan dat de drinkwatersector, in deze Vitens, proactief participeert in de ontwikkeling van dergelijke bluswaterinnovaties.

In lijn met de richting van de 'Strategische Reis' van de NVBR voorziet de Commissie dat in de komende 10 tot 15 jaar brandkranen vooralsnog een belangrijke bluswatervoorziening in Nederland blijven vormen. Daartoe dient wel gezocht te worden naar kengetallen rond vastgestelde brandblusscenario's. Daarmee is de discussie omtrent grootschalige verwijdering van brandkranen, een zeer ingrijpende operatie op het leidingnet van een drinkwaterbedrijf, in het algemeen gesproken de komende jaren voorlopig nog een meer theoretische discussie. Individuele gemeenten kunnen echter besluiten reeds eerder in deze een andere afweging te maken. De Commissie voorziet dat dit onderwerp op de lange termijn wel breder dan her en der in een afzonderlijke gemeente kan gaan spelen.

4.3. Analyse huidige situatie

In opdracht van de Commissie is in kaart gebracht wat de bestaande afspraken rond brandkranen in het voorzieningsgebied van Vitens zijn. Hieruit is het beeld naar voren gekomen dat een groot deel van de gemeenten op een of andere wijze een afspraak met Vitens heeft. De Commissie constateert dat er grote verschillen bestaan rond de afspraken over de circa 182.000 brandkranen die aangesloten zijn op het leidingnet van Vitens.

De afspraken gemaakt voor 1981 (ongeveer 65% van de huidige overeenkomsten) bevatten weinig tot geen bepalingen ten aanzien van minimale druk, minimale capaciteit, eigendom brandkranen, aansprakelijkheid, onderhoud en de tarieven.

In de overeenkomsten gesloten na 1980 (ongeveer 35% bestaande overeenkomsten) worden op nagenoeg alle onderwerpen afspraken gemaakt. De gemene deler hierin:

- o Minimale druk/capaciteit: onderling uit elkaar lopende getallen
- o Eigendom brandkranen: drinkwaterbedrijf
- o Onderhoud: droog door gemeente, nat door drinkwaterbedrijf
- o Aanbrengen/verwijderen: op verzoek van de gemeente
- o Vergoedingen: conform door publieke aandeelhouders vast te stellen tariefblad

In de meeste van de overeenkomsten gesloten na 1990 worden ook de procedures rond aanbrengen/verwijderen beschreven, procedures vastgesteld aangaande melding over en weer van oefeningen door de brandweer en werkzaamheden van Vitens en de verdeling van onderhoudstaken.

Voor alle afspraken geldt dat er is vastgesteld dat het drinkwaterbedrijf verplicht is om op aanwijzing van de gemeente (in casu de brandweer) brandkranen aan te leggen. Daarbij wordt naast het publieke belang van de brandveiligheid ook het publieke belang van de veilige drinkwatervoorziening in het oog gehouden. Daarnaast is in overwegend alle gevallen geregeld hoe om te gaan met kosten voor noodzakelijke verzwaringen van het leidingnet ten behoeve van bluswater/brandkranen.

Op basis van het feitenonderzoek constateert de Commissie thans dat:

- het drinkwaterleidingnet van Vitens in hoge mate voldoet als primaire bluswatervoorziening, ook bij toepassing van de nieuwste ontwerprichtlijnen, waarbij in overleg met de brandweer rekening wordt gehouden met de bluswaterbehoefte (capaciteit);
- over en weer tussen drinkwaterbedrijf en brandweer onvoldoende kennis bestaat omtrent de werkwijze van de ander en dat er te weinig empathie is voor en inzicht is in de publieke belangen die de ander dient;

- er een spanningsveld bestaat tussen de publieke belangen die worden gediend door enerzijds de levering van drinkwater met een hoofdzakelijk kwalitatieve eis en anderzijds de levering van bluswater met een hoofdzakelijk kwantitatieve eis via hetzelfde leidingnet;
- er in eerdere trajecten een verschil van mening is ontstaan tussen Vitens en de brandweer over aansprakelijkheid bij het technisch falen van brandkranen;
- er in eerdere trajecten een verschil van mening is ontstaan tussen Vitens en de brandweer over aansprakelijkheid bij capaciteitsproblemen;
- er binnen de brandweerwereld een discussie gaande is omtrent de toekomst van huidige bluswatervoorzieningen/-methoden;
- er innovaties plaatsvinden rond bluswatervoorzieningen die de effectiviteit van blusactiviteiten in de toekomst doen toenemen (oftewel: vermindering van de watervraag), maar dat ook bij toekomstige innovaties het drinkwaternet een belangrijke, zo niet de belangrijkste, leverancier van bluswater blijft.

4.4. Advies

In de nieuwe Drinkwaterwet is door de wetgever een aantal eisen gesteld aan drinkwaterbedrijven omtrent de leveringszekerheid en druk/capaciteit.²¹

De Commissie is van mening dat hiermee Vitens in theorie aan gemeenten de levering van bluswater met voldoende capaciteit en voldoende druk, zoals verwoord in de NVBR-handleiding 'Bluswatervoorziening en bereikbaarheid' uit september 2003, kan garanderen. Het is echter niet uit te sluiten dat door omstandigheden aan deze garantie niet voldaan kan worden. Denk bijvoorbeeld aan het vanuit volksgezondheidsoogpunt tijdelijk gedwongen staken van de drinkwaterlevering, het uitvallen van technische (pomp-)installaties, leidingbreuk of meerdere calamiteiten (overmacht). Deze uitzonderlijke omstandigheden mogen echter het maken van nieuwe afspraken omtrent brandkranen als bluswatervoorziening niet in de weg staan.

De Commissie neemt daarbij in ogenschouw dat de Inspectie van het Ministerie van VROM toezicht houdt op de leveringszekerheid van alle drinkwaterbedrijven door beoordeling van Leveringsplannen. Daarnaast is een van de beoordelingscriteria in de wettelijke verplichte benchmark het aantal minuten per jaar dat de levering van drinkwater is onderbroken; dat dient zo laag mogelijk te zijn. Voor Vitens was dat in 2009 net iets meer dan 12 minuten per klant per jaar.

De Commissie is verder van mening dat Vitens aan gemeenten dient te garanderen dat de gebruikelijke bluswatersystemen van de brandweer aangesloten kunnen worden op brandkranen die onderdeel vormen van het binnen de gemeentegrenzen van betreffende gemeente gelegen leidingnet van het bedrijf.

²¹ .Artikel 32 van de Drinkwaterwet bepaalt:

"1. De eigenaar van een drinkwaterbedrijf draagt er zorg voor dat de levering van deugdelijk drinkwater aan consumenten en andere afnemers in het voor zijn drinkwaterbedrijf vastgestelde distributiegebied gewaarborgd is in een zodanige hoeveelheid en onder een zodanige druk als in het belang van de volksgezondheid vereist is". Dit wordt technisch met concrete normen nader uitgewerkt in het Drinkwaterbesluit. Populair gezegd komt het neer op 24 uur per dag leveren van drinkwater van goede kwaliteit en in de gewenste hoeveelheid met een druk in de orde van 20 mWK.

Scheiding tussen onderhoud en schouwen

De Commissie adviseert om de traditionele scheiding tussen 'droog' en 'nat' onderhoud te verlaten. In plaats daarvan stelt de Commissie voor om voortaan onderscheid te maken tussen *onderhoudswerkzaamheden inclusief de bijbehorende kwaliteitscontrole* (uit te voeren onder verantwoordelijkheid van Vitens) en schouwen (visuele inspectie uit te voeren onder verantwoordelijkheid van de gemeente). Hiermee worden verantwoordelijkheden duidelijker belegd.

4.4.1. Advies ten aanzien van inrichting onderhoud en beheer brandkranen.

De Commissie heeft geconstateerd dat Vitens eigenaar is van de brandkranen als gevolg van natrekking.²² Daarbij stelt de Commissie vast dat de brandkranen zijn aangebracht op verzoek van gemeenten. Het feit dat gemeenten in het verleden een financiële bijdrage hebben geleverd voor plaatsing doet aan het juridisch eigendom niets af. In de ogen van de Commissie maakt dit eigenaarschap Vitens verantwoordelijk voor het plegen van het onderhoud en het leveren van het bluswater. Het is niet meer dan redelijk dat Vitens hiertoe een vergoeding voor de gemaakte kosten ontvangt van gemeenten.

Onderhoudswerkzaamheden zijn al die werkzaamheden die nodig zijn om brandkranen inzetbaar te houden. Hieronder vallen het systematisch opsporen van gebreken en het repareren van gevonden gebreken, zodat de betreffende brandkraan weer volledig inzetbaar is. Voor de onderhoudswerkzaamheden dient een onderhoudsprogramma te worden opgesteld. De onderhoudswerkzaamheden omvatten tevens al die werkzaamheden die nodig zijn om de inzetbaarheid van het volledige bestand brandkranen vast te stellen. Het eventueel herstel van straatwerk is daarbij een verantwoordelijkheid van de betreffende gemeente conform de afspraken met deze gemeente. Deze afspraken verschillen overigens per gemeente.

Brandkranen zijn onlosmakelijk verbonden met het drinkwaterdistributienet waarvoor Vitens de volledige verantwoordelijkheid draagt. De Commissie adviseert dat het onderhoudsprogramma wordt uitgevoerd door Vitens, of door gecertificeerde derden onder verantwoordelijkheid van Vitens. Vitens rapporteert jaarlijks aan de brandweer over het onderhoud en de inzetbaarheid van de brandkranen. Eventuele noodzakelijke werkzaamheden op het gebied van bestrating (blijkend uit de visuele inspectie) worden door Vitens bij de gemeente gemeld. Ook hier geldt dat het eventueel herstel van straatwerk daarbij een verantwoordelijkheid is van de betreffende gemeente conform de afspraken met deze gemeente.

Onderhoudsprogramma

De huidige praktijk gaat uit van onderhoud van brandkranen voor de natte en de droge aspecten op basis van een tijdsafhankelijke inspectiefrequentie, aangevuld met meldingen door de brandweer en derden.

²² Bij twee gemeenten in het voorzieningsgebied is dit formeel nog niet overgedragen.

Het tarief is in de meeste gevallen bepaald op basis van de tijdsafhankelijke inspectiefrequentie, meestal 4 jaar. Er ontbreekt tot nu toe een systematische terugkoppeling van de gegevens uit de onderhoudsinspectie anders dan eventuele reparatieopdrachten. Daarmee ontbreekt systematisch inzicht in de mate waarin huidige onderhoudsprogramma's voldoende zijn om te komen tot de gewenste inzetbaarheid. De Commissie stelt vast dat wanneer toestandsafhankelijk onderhoud wordt gepleegd, een frequentie van eens in de 4 jaar toereikend is, op basis van informatie uit onderzoek uit 2007. De frequentie zal op advies van de Commissie evenwel tweejaarlijks moeten worden geëvalueerd²³.

De Commissie adviseert op grond hiervan om de resultaten van het systematische onderhoudsprogramma gedetailleerd te analyseren en te rapporteren aan de gemeente. Dat levert op termijn informatie op over de mogelijke oorzaken van het niet of onvoldoende werken van een brandkraan en de factoren die hierop van invloed zijn. De Commissie adviseert om in de komende tijd gericht onderzoek te doen naar risico's gerelateerd aan bijvoorbeeld specifieke gebiedskenmerken, om zo snel mogelijk tot de gewenste inzichten te komen (m.b.v. enkele pilots). Naarmate er meer inzicht ontstaat in de oorzaken van het niet werken van brandkranen en de invloed van het onderhoud hierop, kan het onderhoud steeds gericht zijn en daardoor effectiever.

4.4.2. Advies ten aanzien van inrichting schouwen brandkranen

Het schouwen bestaat uit het visueel inspecteren van de brandkraan. Het gaat hierbij om ligging, bereikbaarheid en bebording. Het vindt jaarlijks plaats en houdt rekening met de dynamiek in de omgeving van de brandkraan (groenonderhoud, straatwerk) en naar behoefte van de brandweer aan gebiedskennis.

Gebreken aan de brandkraan die visueel worden vastgesteld, worden systematisch doorgegeven aan Vitens. Indien dit gebrek gevolgen heeft voor de inzetbaarheid van de brandkraan dan dient Vitens deze direct (uiterlijk binnen 5 werkdagen) te herstellen. In alle andere gevallen neemt Vitens het gebrek mee in het reguliere onderhoudsprogramma, in overleg met de gemeente. Het schouwen heeft tevens tot gevolg dat lokale brandweerlieden hun kennis van de lokale omstandigheden behouden. De Commissie realiseert zich dat hierin in de toekomst wellicht met digitale middelen zou kunnen worden voorzien.

4.4.3. Advies ten aanzien van uitwisseling data over locatie brandkranen

De Commissie constateert dat landelijk een traject is opgestart omtrent het maken van afspraken over het uitwisselen van data over de locatie van brandkranen. Daarbij is gekomen tot een convenant tussen NVBR met Vewin. Hierdoor komen recente digitale bestanden beschikbaar voor de brandweer die op meldkamerniveau of op voorzieningen in de voertuigen kunnen worden ingeladen (zoals mobiele data terminals/navigatiesystemen).

²³ Uit onderzoek is gebleken dat een frequentie van 5 tot 6 jaar toereikend kan zijn. Echter, vanwege de maatschappelijke risico's adviseert de Commissie deze hogere frequentie van controle. Zie ook bijlage VIII .

Het is in de ogen van de Commissie niet productief indien afwijkende afspraken ten opzichte van het convenant worden gemaakt tussen betrokken gemeenten en Vitens. Om deze reden spoort de Commissie betrokken partijen aan genoemd convenant te volgen en daar waar mogelijk een voortrekkersrol te vervullen. De Commissie constateert dat Vitens reeds in een eerder stadium heeft besloten deze data om niet te leveren.

4.4.4. Advies inzake informeren over oefeningen, incidenten en geplande drinkwaterleveringsonderbrekingen

De commissie constateert dat het voor de brandweer en voor Vitens van belang is om wederzijds geïnformeerd te zijn over onderbrekingen van de drinkwaterlevering vanwege gepland onderhoud, incidenten en calamiteiten en wederzijdse (grote) oefeningen en wederzijds inzicht te krijgen in de gevolgen van onderbrekingen in de waterlevering (voor de brandweer) en gebruik van brandkranen (voor Vitens)

Voor de brandweer is het van belang om tevoren dan wel zo snel mogelijk te weten dat op enig moment geen water beschikbaar is in een deel van het drinkwaternet (vanwege onderhoud of vanwege een incident/calamiteit) zodat tijdig in eventuele alternatieven kan worden voorzien.

Voor Vitens is het van belang om tevoren geïnformeerd te zijn over vooral grootschalige oefeningen waarbij het drinkwaternet daadwerkelijk zal worden gebruikt zodat het bedrijf maatregelen kan nemen om de kwaliteit en kwantiteit van het drinkwater te borgen en klanten te informeren. Ingeval van calamiteiten waarbij de brandweer gebruikt maakt van brandkranen, is het van belang Vitens zo snel mogelijk te informeren, ook over de afsluiting van een incident.²⁴. De Commissie adviseert dit in de modelafspraken op te nemen²⁵.

Het is voor de samenwerking tussen Vitens en de brandweer van groot belang dat beiden over en weer bekend zijn met gevolgen van onderbrekingen en verstoringen in de levering van water voor elkaars dagelijkse bedrijfsvoering. Dat geldt ook voor het elkaar informeren over optredende incidenten (onderbreking waterlevering, grootschalig gebruik van brandkranen).

De Commissie dringt in dit verband aan op wederzijdse instructie op dit gebied.

4.4.5. Advies ten aanzien van aansprakelijkheid

De Commissie constateert dat onduidelijkheid en verschil van mening bestaat omtrent de verdeling van aansprakelijkheid ten aanzien van schade bij het niet functioneren van een brandkraan, indien derden daardoor schade lijden en gemeente en/of Vitens aansprakelijk stellen.

²⁴ *Het openzetten van brandkranen kan immers direct leiden tot bruin waterklachten door opwerveling van deeltjes in het net en tot onderdruk, waardoor er weinig of geen water uit de kraan komt bij mensen die in de omgeving van een gebruikte brandkraan water uit en gewone kraan willen gebruiken.*

²⁵ *Wat onder grootschalige oefeningen dient te worden verstaan dient op meer operationeel niveau, maar wel uniform, te worden ingevuld.*

De Commissie stelt vast dat in situaties dat een brandkraan niet functioneert dit gelegen kan zijn in verschillende oorzaken:

- Het niet tijdig repareren
- Slecht uitgevoerd onderhoud
- Uitvoering van noodzakelijke werkzaamheden aan het drinkwaternet
- Ondeskundig gebruik van een brandkraan (door brandweer, anderen, of Vitens zelf)
- Onvoldoende capaciteit
- Beschadiging van buitenaf (door een derde)

In principe stelt de Commissie zich op het standpunt dat bij falen door verkeerd of niet tijdig onderhoud derden Vitens- dat immers op grond van het advies van de commissie verantwoordelijk is voor het onderhoud - aansprakelijk kunnen stellen en dat bij falen door onjuist gebruik door de brandweer derden de gemeente aansprakelijk kunnen stellen.

De Commissie is zich er echter zeer bewust van dat dit een theoretisch model is, dat vaak niet 1-op-1 op de praktijk te leggen is.

De Commissie adviseert om deze reden om indien aansprakelijkheidsstelling door derden vanwege het niet-functioneren van een brandkraan aan de orde is, voor het vaststellen van deze aansprakelijkheid:

1. in deze gevallen te laten onderzoeken wat de oorzaak van het niet functioneren is;
2. dit onderzoek te laten verrichten door een vaste Commissie Aansprakelijkheid Brandkranen voor het gehele Vitens-voorzieningsgebied bestaande uit drie deskundigen, waarvan één aan te wijzen door de gemeenten gelegen in het Vitens-voorzieningsgebied, één door Vitens, en deze twee personen gezamenlijk wijzen de derde persoon aan die de Commissie Aansprakelijkheid Brandkranen voorziet;
3. aan de hand van de uitkomsten van het onderzoek de Commissie Aansprakelijkheid Brandkranen te laten bepalen wie aansprakelijk is voor het niet functioneren van de brandkraan: Vitens, de gemeente of een derde;
4. indien de oorzaak voor het niet functioneren van een brandkraan niet kan worden achterhaald, eventuele kosten van aansprakelijkstelling door derden als gevolg van het niet functioneren van een brandkraan door Vitens en de gemeente ieder voor de helft te laten dragen.

De Commissie stelt voor de vaste Commissie Aansprakelijkheid Brandkranen een zittingsduur van 5 jaar te geven, opdat er opbouw van kennis en kunde in de aansprakelijkheidsproblematiek kan plaatsvinden.

De Commissie merkt op dat het advies alleen betrekking heeft op procesafspraken tussen gemeenten en Vitens en zich niet uitstrekt over derden, die er geen rechten aan kunnen ontleen. De Commissie merkt tevens op dat bovenstaande niet inhoudt dat bij voorbaat aansprakelijkheid wordt erkend.

Onverminderd het voorgaande staat het elk van de partijen bij een geschil vrij in voorkomend geval geen gebruik te maken van de weg langs de Commissie

Aansprakelijkheid Brandkranen, maar zich rechtstreeks tot de rechter te wenden. De Commissie meent echter dat onnodige juridische procedures (gang naar de rechter) mede met het oog op maatschappelijke kosten moeten worden voorkomen.

4.4.6. Advies ten aanzien van procesinrichting rond aanbrengen/verwijderen brandkranen (inclusief informatie-uitwisseling)

De Commissie adviseert dat plaatsing van brandkranen dient te geschieden in nauw en tijdig overleg tussen brandweer en Vitens waarbij rekening wordt gehouden met de bluswaterbehoefte (capaciteit).

Hiertoe dient Vitens bij het aanpassen van haar leidingnet contact te zoeken met het betreffende brandweerkorps aangaande potentiële gevolgen voor de inzetbaarheid van het nieuwe ontwerp als bluswatervoorziening. Indien de brandweer aanpassingen van het oorspronkelijke leidingnetontwerp noodzakelijk acht vanuit de benodigde bluswatercapaciteit, vinden deze plaats zonder dat deze nadelige invloed hebben op de drinkwaterkwaliteit. Indien de aanpassingen gevolgen hebben op dimensionering en/of de lengte van het leidingnet, dan komen deze extra kosten voor rekening van de gemeente. Deze kosten dienen transparant en inzichtelijk te zijn.

Over de tijdigheid van het overleg en de wijze waarop dat wordt gevoerd verwijst de Commissie naar de uitgave '*Graafschade voorkomen aan kabels en leidingen*'²⁶. De Commissie beveelt verder aan dat met het oog op een vruchtbaar overleg op korte termijn een traject van kennisontwikkeling/opbouw en -uitwisseling tussen betrokken partijen wordt opgezet. In eerste instantie kan dit binnen de grenzen van het Vitens-voorzieningsgebied opgezet worden; de Commissie vindt het echter wenselijk dat dit aspect op landelijk niveau navolging krijgt.

Verwijdering

In paragraaf 4.2.4 constateert de Commissie dat verondersteld mag worden, in lijn met de richting van de 'Strategische Reis' van de NVBR, dat in ieder geval de komende 10 tot 15 jaar brandkranen een belangrijke bluswatervoorziening in Nederland blijven vormen. Hiermee valt niet uit te sluiten dat gemeenten de inzet van brandkranen op (de middenlange) termijn wensen af te bouwen als gevolg van innovatie op het gebied van blusmiddelen en -technieken. De Commissie onderstreept de noodzaak om te komen tot innovatie. Enerzijds vanwege de wens om te komen tot meer efficiënte blusmethoden en anderzijds vanwege de kwaliteit van het drinkwater.

De Commissie adviseert ten aanzien van de situatie waarbij het gebruik van brandkranen door de gemeente/brandweer wordt afgebouwd dat Vitens komt tot maatschappelijk gezien de meeste efficiënte aanpak voor het verwijderen van de brandkranen (bv. het combineren van werkzaamheden), ten einde de kosten voor gemeenten én Vitens zoveel als mogelijk te beperken.

²⁶ Zie dossiernotities.

Dit laatste acht de Commissie noodzakelijk om innovatie van blusmiddelen voldoende te kunnen stimuleren. De Commissie adviseert hierbij de volgende werkwijze, voor zover het gaat om meer dan 3 brandkranen²⁷:

- Vitens identificeert in de populatie brandkranen die een gemeente niet langer wenst in te zetten als bluswatervoorziening specifiek die brandkranen die bij handhaving in het drinkwaternet een acuut risico²⁸ voor de volksgezondheid c.q. de veiligheid van de drinkwaterlevering vormen (een en ander in lijn met hetgeen de Drinkwaterwet in artikel 21.1/21.2²⁹ voorschrijft en hetgeen hiertoe in het Drinkwaterbesluit nader bepaald is). Vitens legt vervolgens een gemotiveerd voorstel inclusief offerte neer bij de brandweer/gemeente ten behoeve van het verwijderen van deze specifieke groep brandkranen. Bij overeenstemming worden op kosten van betreffende gemeente deze brandkranen direct geroid;
- De Commissie is van mening dat de brandkranen die een gemeente niet langer wenst te gebruiken als bluswatervoorziening, en die geen acuut risico voor de volksgezondheid c.q. de veiligheid van de drinkwaterlevering vormen, zo kosteneffectief mogelijk worden geroid op het moment dat Vitens reguliere werkzaamheden aan het drinkwaternet uitvoert al dan niet projectmatig. Aangezien Vitens in dit geval kosten maakt voor een element dat op nadrukkelijk verzoek van gemeente is aangebracht in het netwerk, zonder dat dit noodzakelijk is voor de elementaire bedrijfsvoering van Vitens, vindt de Commissie het redelijk dat de betreffende gemeente Vitens ten dele compenseert voor deze kosten in de vorm van een afkoopsom. De hoogte van de afkoopsom dient in de ogen van de Commissie afhankelijk te zijn van de specifieke verwijderingssituatie (aantal brandkranen). Betreffende gemeente en Vitens dienen in voorkomende gevallen in onderling overleg de hoogte van de afkoopsom te bepalen. Tot het moment van rooien worden de kosten volledig door Vitens gedragen. Indien Vitens besluit om een afgedankte brandkraan in te zetten als spuifaciliteit, dan hoeft een gemeente geen afkoopsom voor de betreffende afgedankte brandkraan te betalen.³⁰

²⁷ Uit de gegevens van Vitens is gebleken dat tot nu toe maximaal per jaar per gemeente ongeveer 1 brandkraan wordt verwijderd, en in de meeste gevallen geen . De Commissie is uitgegaan van 3 om een redelijke marge in te bouwen.

²⁸ Acuut risico kan bijvoorbeeld veroorzaakt worden door de geografische ligging van een brandkraan (bijvoorbeeld een dynamisch gebied als een winkelstraat) waardoor deze in hoge mate storingsgevoelig is. Daarnaast kan onder andere bodemgesteldheid een rol spelen.

²⁹ Drinkwaterwet: "21.1 De eigenaar van een drinkwaterbedrijf draagt er zorg voor dat het drinkwater dat hij aan consumenten of andere afnemers ter beschikking stelt, geen organismen, parasieten of stoffen bevat, in aantallen per volume-eenheid of concentraties, die nadelige gevolgen voor de volksgezondheid kunnen hebben.

21.2. De eigenaar van een drinkwaterbedrijf draagt er tevens zorg voor dat het ontwerp en de staat van de van dat drinkwaterbedrijf deel uitmakende watervoorzieningswerken, toestellen en leidingnetten geen gevaar kunnen opleveren voor verontreiniging van de daarop aangesloten collectieve watervoorzieningen, collectieve leidingnetten, woninginstallaties en andere installaties en van het aan de betreffende eigenaars of consumenten ter beschikking gestelde drinkwater."

³⁰ In bijlage XI geeft de Commissie aan hoe zij de berekening van de afkoopsom voor zich ziet.

- In afwachting op definitieve verwijdering van niet langer door de gemeente gewenste brandkranen dienen deze onklaar te worden gemaakt en duidelijk gemarkeerd (digitaal en in het veld) te worden als zijnde niet langer beschikbaar als brandblusvoorziening. Vitens heeft daarbij de (wettelijke) taak om er voor te zorgen dat de desbetreffende kranen geen risico vormen voor het drinkwaternet.
- Overigens kan de gemeente in geval van renovatie door Vitens van een deel het drinkwaternet waarop brandkranen zijn aangebracht, aangeven hoeveel brandkranen kosteloos teruggeplaatst zouden moeten worden en ook op welke plek (met inachtneming van de ontwerpcriteria voor drinkwaterleidingen)

4.5. Advies ten aanzien van methodiek vaststelling vergoeding

4.5.1. Methodiek onderhoudstarief ³¹

De Commissie heeft geconstateerd dat de huidige afspraken onduidelijk zijn over de diensten rond brandkranen waarvoor gemeenten aan Vitens jaarlijks een vergoeding betalen. In paragraaf 4.4.1. heeft de Commissie aangegeven hoe zij toekomstige afspraken omtrent onderhoud en schouw ziet.

De Commissie adviseert ten aanzien van de methodiek voor vaststelling van het onderhoudstarief dat de vergoeding aan Vitens gelijk is aan de berekende kostprijs. Daarbij maakt de Commissie geen onderscheid naar ondergrondse of bovengronds brandkranen. De vergoeding omvat eventuele vervanging, onderhoud (eens per vier jaar) en niet op veroorzakers verhaalbare verstoringen van brandkranen met toebehoren, en de eventuele verwijdering van maximaal 3 brandkranen per jaar per gemeente.

De Commissie hecht aan een uniform tarief voor het hele voorzieningsgebied van Vitens tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten. Vanwege het maatschappelijk belang adviseert de Commissie om te komen tot een vergoeding die gebaseerd is op een transparante uniforme tariefstelling. Hiertoe adviseert de Commissie om 5-jaarlijks normtijden³² te bepalen op basis van een voortschrijdend gemiddelde van de normtijden in de periode van de vier voorliggende jaren. De op deze wijze verkregen normtijden worden door een onafhankelijk financieel deskundige getoetst op juistheid van de cijfers. Het tarief wordt berekend door de normtijden te vermenigvuldigen met het door Vitens gehanteerde uurtarief. Dit bevat de directe personeelskosten en een opslag voor regio-overhead³³. Ook de overige kosten (zoals materialen) worden op basis van een voortschrijdend gemiddelde in de periode van de vier voorliggende jaren vastgesteld.

³¹ In bijlage XII is de financiële uitwerking van deze vergoedingsopbouw per gemeente gespecificeerd.

³² In de context van dit advies slaat de term normtijden niet op opkomsttijden van de brandweer, maar op benodigde hoeveelheid tijd aan de zijde van Vitens.

³³ De commissie heeft er voor gekozen concernoverhead en winstopslag niet in het tarief op te nemen.

Voor de jaren waarbij de normtijden niet worden bepaald op basis van een voortschrijdend gemiddelde aangaande de normtijden in de periode van de vier voorliggende jaren wordt de kostprijs geïndexeerd op basis van CBS-gegevens. Deze methode beperkt grote fluctuaties in het tarief.³⁴

In bijlage VII treft u een gedetailleerde beschrijving aan van de door de Commissie geadviseerde opbouw voor het onderhoudstarief. De Commissie heeft Vitens gevraagd om op basis van deze tariefopbouw het onderhoudstarief per brandkraan per jaar te berekenen. Deze berekening is bijgevoegd als bijlage IX.

4.5.2. Methodiek plaatsingstarief nieuwe brandkranen

Ten aanzien van het tarief voor plaatsing van nieuwe brandkranen adviseert de Commissie als volgt:

Er komt één tarief voor het plaatsen van nieuwe brandkranen, ongeacht de dimensionering van de leiding waarin de brandkraan geplaatst wordt. Verder maakt de Commissie geen onderscheid naar ondergrondse of bovengronds brandkranen. Het tarief is gebaseerd op een transparante uniforme tariefstelling op basis van kostprijs. Het tarief bestaat hierbij uit drie elementen: de door Vitens gemaakte personeelskosten op basis van normtijden, materiaalkosten en kosten uitbesteed werk (indien het plaatsen niet in eigen beheer wordt uitgevoerd).

Ten einde de personeelskosten te bepalen adviseert de Commissie om 5-jaarlijks normtijden te bepalen op basis van een voortschrijdend gemiddelde van de normtijden in de periode van de vier voorliggende jaren aangaande plaatsing van brandkranen. Deze normtijden worden vermenigvuldigd met het door Vitens gehanteerde uurtarief. Dit bevat de directe personeelskosten en een opslag voor overhead.

Ten einde de tariefelementen materiaalkosten en kosten uitbesteed werk te bepalen adviseert de Commissie om deze 5-jaarlijks te bepalen op basis van een voortschrijdend gemiddelde van de materiaalkosten / kosten uitbesteed werk in de periode van de vier voorliggende jaren aangaande plaatsing van brandkranen.

De op deze wijze verkregen personele kosten c.q. materiaalkosten worden door een onafhankelijk financieel deskundige getoetst op juistheid van de cijfers.

³⁴ De Commissie constateert dat de Nederlandse drinkwatersector op dit moment vrijwillig jaarlijks benchmark aangaande hun onderlinge kosten laten uit voeren onder leiding van Accenture. In de meest recente benchmark (2008) lagen de operationele kosten van Vitens 10% lager dan die van het gemiddelde van Nederlandse drinkwatersector, en zelfs 41% lager dan die van het drinkwaterbedrijf met de hoogste operationele kosten. De benchmark wordt onder de nieuwe Drinkwaterwet een verplicht instrument, hetgeen leidt tot een blijvende prikkel om op kostenbeperking te sturen. Deze wordt onder verantwoordelijkheid van het Ministerie van VROM uitgevoerd.

Voor de jaren waarbij de tariefelementen niet worden bepaald op basis van een voortschrijdend gemiddeld in de periode van de vier voorliggende jaren wordt het tarief geïndexeerd op basis van CBS-gegevens. Deze methode beperkt grote fluctuaties in het tarief. De Commissie heeft Vitens gevraagd om op basis van deze tariefopbouw het plaatsingstarief voor een brandkraan te berekenen. Deze berekening is bijgevoegd als bijlage X.

Conform de Drinkwaterwet, die binnenkort in werking treedt, stelt de Algemene Vergadering van Aandeelhouders jaarlijks de tarieven vast. Ook nu al is dit op grond van de statuten van Vitens het geval. De Commissie adviseert dat de timing waarop de tarieven voor het daarop volgende jaar worden vastgesteld dusdanig moet zijn dat deze meegenomen kunnen worden in de reguliere begrotingscyclus van gemeenten. Dit om te voorkomen dat gemeenten tussentijds met financiële tegenvallers worden geconfronteerd.

4.6. Transparantie van door Vitens gehanteerde kosten

De Commissie heeft bij monde van de voorzitter van de Commissie aan de Raad van Bestuur van Vitens gevraagd om, met het oog op transparantie, aan te geven in hoeverre het door Vitens gehanteerde uurtarief voor onderhoud van brandkranen marktconform is. De Raad van Bestuur van Vitens heeft bij brief (zie bijlage XIII) de vraag van de Commissie beantwoord. De Commissie heeft het antwoord besproken en als - op dit moment - voldoende overtuigend beoordeeld. De Commissie vindt het van belang dat in de toekomst een eventuele toetsing van de marktconformiteit van het door Vitens gehanteerde uurtarief voor brandkraanonderhoud kan plaatsvinden door een onafhankelijke derde. In de modelafspraken is dit opgenomen.

4.7. Overgangsregeling

In totaal acht gemeenten ondervinden een nadeel van de nieuwe tariefstructuur. Voor deze gemeenten adviseert de Commissie een overgangsregeling te hanteren. De Commissie adviseert de volgende overgangsregeling van toepassing te laten zijn op de meerkosten van het onderhoud waarbij onder meerkosten wordt verstaan de totale kosten in de nieuwe situatie minus totale kosten oude situatie. De peildatum voor deze berekening is de vergoeding zoals door de gemeente betaald in het jaar 2009.³⁵

Het is met het oog op kosten-baten niet gewenst dat voor kleine nadelen een beroep wordt gedaan op de overgangsregeling. De Commissie adviseert met het oog daarop dat de meerkosten een drempel hebben van € 5.000,- in het jaar van afsluiten ten opzichte van het peiljaar 2009. Onder deze drempel is gebruik van de overgangsregeling niet van toepassing, boven deze drempel is de overgangsregeling voor het gehele bedrag aan meerkosten (dus ook het bedrag onder de drempel) van toepassing.

³⁵ In bijlage XIV is een overzicht opgenomen van gemeenten die in aanmerking komen voor de overgangsregeling.

Overgangsregeling : voor gemeenten die op het moment van afsluiten nieuwe overeenkomsten € 5.000 of meer meerkosten hebben ten opzichte van peiljaar 2009:

1^e jaar: betaling van 0 % van de meerkosten

2^e jaar: betaling van 33% van de meerkosten

3^e jaar: betaling van 66% van de meerkosten

4^e jaar einde overgangsregeling: betaling van 100% van de meerkosten

De Commissie adviseert voor de gemeente die het grootste nadeel ondervindt een maatwerkafpraak te maken

4.8. Regeling rond geschillen

De Commissie ziet de afspraken rond brandkranen niet als slechts een zuiver zakelijke overeenkomst, maar ook als een set afspraken in het kader van een 'partnerschap brandveiligheid'. In paragraaf 4.3.3. heeft de Commissie reeds geadviseerd om een vaste Commissie rond aansprakelijkheid in te stellen. Gezien de specifieke vraagstukken rond aansprakelijkheid is de Commissie van mening om voor de *overige* geschillen een aparte Geschillencommissie in te stellen, en daartoe de volgende geschillenregeling af te spreken.

Indien onverhoopt een geschil tussen de gemeente³⁶ en Vitens ontstaat over de uitleg van de gemaakte afspraken zullen de /gemeente en Vitens op eerste verzoek van een van partijen met elkaar in overleg treden om het geschil in der minne op te lossen.

Als het geschil niet binnen vier weken wordt opgelost, wordt het geschil op verzoek van een van partijen voorgelegd aan een vaste Geschillencommissie, die een bindend advies zal uitbrengen. Hiervoor geldt het volgende:

1. Voor beslechting van geschillen door een Geschillencommissie wijzen de gemeenten gelegen in het Vitens-voorzieningsgebied en Vitens elk één deskundige aan, waarna beide deskundigen gezamenlijk een derde deskundige aanwijzen die tevens optreedt als voorzitter.
2. De Geschillencommissie kent een zittingstermijn van vijf jaar.
3. De Geschillencommissie beslist bij meerderheid van stemmen.
4. De Geschillencommissie brengt een bindend advies uit.
5. De Geschillencommissie regelt voorts haar eigen werkwijze.
6. De Geschillencommissie bepaalt in welke verhouding partijen moeten bijdragen in de kosten van de beslechting van het geschil.
7. Indien -in de periode waarin de Geschillencommissie bezig is om tot een advies te komen- de gemeente en Vitens alsnog tot overeenstemming komen, kunnen de gemeente en Vitens gezamenlijk het verzoek tot geschilbeslechting intrekken.

³⁶ van oudsher zijn gemeenten verantwoordelijk voor het voor handen hebben van bluswatervoorzieningen; niet duidelijk is hoe dat in de toekomst zal zijn, nu de Wet Veiligheidsregio's dit niet expliciet regelt. Dat kan nopen tot noodzakelijke aanvullende besluitvorming door gemeenten

Onverminderd het voorgaande staat het elk van de partijen bij een geschil overigens vrij in voorkomend geval geen gebruik te maken van de weg langs de Geschillencommissie, maar zich rechtstreeks tot de rechter te wenden. De Commissie meent echter dat onnodige juridische procedures (gang naar de rechter) mede met het oog op maatschappelijke kosten moeten worden voorkomen.

5. VERVOLGTRAJECT

De Commissie is van mening dat haar adviesrapport de handvatten biedt om te komen tot nieuwe afspraken ten aanzien van nadeelcompensatie en ten aanzien van de inzet van het drinkwaternet als bluswatervoorziening.

Indien de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Vitens besluit het advies over te nemen, adviseert de Commissie om de Raad van Bestuur van Vitens het initiatief te laten nemen om samen met gemeenten te komen tot nieuwe invulling van de afspraken, neer te leggen in overeenkomsten dan wel op te nemen in gemeentelijke publiekrechtelijke regelingen (nadeelcompensatie).

De in dit advies neergelegde uitgangspunten ten behoeve van uniformering en harmonisatie dienen daarbij naar de vaste overtuiging van de Commissie voor de Raad van Bestuur en de gemeenten te fungeren als de norm voor de te maken afspraken; de Commissie roept alle betrokkenen op naar deze norm te handelen en de modelafspraken te volgen. Vanuit de wens om te komen tot een snelle implementatie van dit advies, vindt de Commissie dat er een maximale termijn van twee jaar (vanaf het moment waarop de Aandeelhouders van Vitens besluiten het advies over te nemen) dient te zijn waarbinnen Vitens en gemeenten tot nieuwe afspraken dienen te komen.

De in dit advies genoemde overgangsregelingen dienen daarbij opgenomen te worden in de nieuwe afspraken en gaan in vanaf het moment van ondertekening van betreffende afspraken (in het geval van overeenkomsten) c.q. bij het moment van inwerkingtreding (in het geval van publiekrechtelijke (gemeentelijke)regelingen).

Ten aanzien van de nieuwe afspraken en partnerschappen met de brandweer beveelt de Commissie aan om ten eerste te komen tot een intensief communicatietraject waarin betrokken partijen werken aan het wegnemen van verkeerde beelden die over en weer bestaan. Dit dient vooraf te gaan aan het traject om te komen tot daadwerkelijk nieuwe afspraken rond brandkranen.

Voor het dossier brandkranen doet de Commissie een beroep op het veiligheidsregio - overlegplatform om zich in te zetten om tot de gewenste uniformiteit op basis van de in dit advies neergelegde modelafspraken te komen; hierbij is de Commissie zich er van bewust dat deze rol niet verder strekt dan informeren en coördineren, gemeenten zijn de contractpartijen. Ook voor het onderwerp nadeelcompensatie – waarin eveneens gemeenten de contractpartijen zijn - acht de Commissie het zeer gewenst dat er op regionaal niveau wordt gewerkt aan uniformiteit; alhoewel het veiligheidsregio -overleg geen inhoudelijke rol spelen bij dit dossier lijkt het de Commissie een goede zaak om dit overlegverband wel te gebruiken voor informatie-uitwisseling en afstemming in het implementatietraject.

Ten aanzien van beide onderwerpen is de Commissie van mening dat betrokken partijen vanaf heden intensievere contacten dienen te onderhouden. Daarbij denkt de Commissie aan regelmatige bijeenkomsten met als doel ervaringen onderling te delen. Daarbij moet in het bijzonder aandacht zijn voor systematische ontwikkeling van kennis en kennisoverdracht, opdat de samenwerking tussen gemeenten, brandweer en Vitens wordt bevorderd. Dit zou ook vorm kunnen krijgen in de vorm van gezamenlijke nieuwsbrieven, het inrichten van gezamenlijke kennisplatforms enzovoort.

De Commissie wenst te benadrukken dat bestaande afspraken zolang als deze niet - als gevolg van dit advies - gewijzigd zijn, gerespecteerd dienen te worden door alle betrokken partijen.

BIJLAGEN

I. SAMENSTELLING COMMISSIE & EXPERTTEAM

Opmerking: in de finale eindversie advies wordt per commissielid en per expertteamlid een korte profieltekst ingevoegd

Commissielid	Maatschappelijke functie
De heer W.A. Burgering (voorzitter)	Voormalig Burgemeester Barneveld
De heer drs. F.A.M. Kerckhaert	Burgemeester Hengelo
De heer mr.ing. B.J. Sijbom	Wethouder Hof van Twente
De heer J.D. Alssema	Burgemeester Staphorst
Mevrouw M. Horselenberg	Burgemeester Lelystad
De heer H. Koning	Wethouder Dronten
De heer ing. G.K. Swillens	Burgemeester Wijk bij Duurstede
De heer W.L. Lieberwerth	Wethouder Baarn
De heer W.J.H. Bargboer	Wethouder Sneek
De heer G.J. Polderman	Burgemeester Tytsjerksteradiel (tot januari 2010)
Mevrouw P.M. van Wingerden-Boers	Burgemeester Rheden
De heer mr. W. Kuiper	Wethouder Doetinchem (tot januari 2010)
Mevrouw C.M. van de Wiel	Commandant Brandweer Amsterdam-Amstelland
De heer ir. R.G. Campen	voormalig Bestuursvoorzitter DHV

De Commissie wordt ambtelijk ondersteund door:

Mevrouw drs. N.A.M. Rigter	Secretaris Commissie en Secretaris Vitens N.V.
De heer P.G. Harms	Projectcoördinator Commissie Nadeelcompensatie & Brandkranen

Tevens wordt de Commissie inhoudelijk bijgestaan door een expertteam bestaande uit:

Expert	Expertise	Werkzaam als
De heer W.G. Kovacs	Ondergrondse infrastructuur / bestuurlijke processen verleggingen	Hoofd Leidingenbureau en Beheer Ondergrond, Gemeente Rotterdam
De heer Dr. Ir. J.H.G. Vreeburg	Watertechnologie / netwerkontwerp	Senior-onderzoeker, TU Delft / KWR Water

De heer Ing R. van den Dikkenberg MCDm	Fysieke Veiligheid / brandbestrijding	Senior-onderzoeker, Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid (NIFV)
De heer Ing. F. van Laarhoven	Infrastructuur drinkwaterprojecten	Manager Infra, Vitens
De heer Ir. E. Trietsch	Netwerkbeheer drinkwater	Beleidsexpert Asset- management, Vitens
De heer G. van Haften	Finance & Control (o.a. kostprijs)	Senior Controller, Vitens
De heer E. Westerveld	Financieel management	Afdelingsmanager Planning en Control, Vitens

II. OVERZICHT WETTELIJKE BEVOEGDHEDEN AANGAANDE RUIMTELIJKE ORDENING EN KABELS EN LEIDINGEN

Gemeentewet

- Artikel 147
 - 1. Gemeentelijke verordeningen worden door de raad vastgesteld voor zover de bevoegdheid daartoe niet bij de wet of door de raad krachtens de wet aan het college of de burgemeester is toegekend.
 - 2. De overige bevoegdheden, bedoeld in artikel 108, eerste lid, berusten bij de raad.
 - 3. De overige bevoegdheden, bedoeld in artikel 108, tweede lid, berusten bij het college, voor zover deze niet bij of krachtens de wet aan de raad of de of de burgemeester zijn toegekend.
- Artikel 108
 - 1. De bevoegdheid tot regeling en bestuur inzake de huishouding van de gemeente wordt aan het gemeentebestuur overgelaten.
 - 2. Regeling en bestuur kunnen van het gemeentebestuur worden gevorderd bij of krachtens een andere dan deze wet ter verzekering van de uitvoering daarvan, met dien verstande dat het geven van aanwijzingen aan het gemeentebestuur en het aan het gemeentebestuur opleggen of in zijn plaats vaststellen van beslissingen, slechts kan geschieden indien de bevoegdheid daartoe bij de wet of krachtens de wet bij provinciale verordening is toegekend.
 - 3. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 110, vijfde lid, 119, vierde lid en 120, tweede lid, worden de kosten, verbonden aan de uitvoering van het tweede lid, voor zover zij ten laste van de betrokken gemeenten blijven, door het Rijk aan hen vergoed.

Telecommunicatiewet

- § 5.1.2. Openbare gronden
- Artikel 5.4
 - 1. De aanbieder van een openbaar elektronisch communicatienetwerk die het voornemen heeft werkzaamheden uit te voeren in of op openbare gronden in verband met de aanleg, instandhouding of opruiming van kabels, gaat slechts over tot het verrichten van deze werkzaamheden indien deze:
 - a. het voornemen daartoe schriftelijk heeft gemeld bij burgemeester en wethouders van de gemeente binnen wier grondgebied de uit te voeren werkzaamheden plaats zullen vinden, en
 - b. van burgemeester en wethouders instemming heeft verkregen omtrent de plaats, het tijdstip, en de wijze van uitvoering van de werkzaamheden.

- 2. Burgemeester en wethouders kunnen om redenen van openbare orde, veiligheid, het voorkomen of beperken van overlast, de bereikbaarheid van gronden of gebouwen, dan wel ondergrondse ordening in het instemmingsbesluit voorschriften opnemen.
- 3. De voorschriften kunnen slechts betrekking hebben op:
 - a. de plaats van de werkzaamheden;
 - b. het tijdstip van de werkzaamheden, met dien verstande dat het toegestane tijdstip van aanvang, behoudens zwaarwichtige redenen van publiek belang als genoemd in het tweede lid, niet later mag liggen dan 12 maanden na de datum van afgifte van het instemmingsbesluit;
 - c. de wijze van uitvoering van de werkzaamheden;
 - d. het bevorderen van medegebruik van voorzieningen;
 - e. het afstemmen van de voorgenomen werkzaamheden met beheerders van overige in de grond aanwezige werken.
- 4. De gemeenteraad stelt met betrekking tot het verrichten van de werkzaamheden bij verordening regels vast die in ieder geval betrekking hebben op:
 - a. het tijdstip, voorafgaand aan het verrichten van de werkzaamheden, waarop de melding uiterlijk moet zijn gedaan;
 - b. de gegevens die bij de melding moeten worden verstrekt, waaronder het uitvoeringsplan;
 - c. de wijze van uitvoering van de werkzaamheden bij aanleg, instandhouding en opruiming;
 - d. het bevorderen van medegebruik van voorzieningen;
 - e. het afstemmen van de voorgenomen werkzaamheden met beheerders van overige in de grond aanwezige werken;
 - f. de wijze van melding en uitvoering van spoedeisende werkzaamheden in verband met ernstige belemmering of storing van de communicatie.
- 5. In de verordening wordt onderscheid gemaakt tussen werkzaamheden van al dan niet ingrijpende aard.
- 6. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot de verordening.
- 7. Indien een gemeente gedoogplichtig is, vindt artikel 5.3 geen toepassing voor zover de belangen van de gemeente kunnen worden behartigd in het door burgemeester en wethouders te verlenen instemmingsbesluit.

III. MODELAFSPRAKEN NADEELCOMPENSATIE

Modelafspraken over nadeelcompensatie
vanwege het verleggen van leidingen in en
buiten gemeentelijke gronden

Algemene bepalingen

Definities

1. In deze afspraken wordt verstaan onder:
 - a. De gemeente: de gemeente
 - b. Vergunning: een vergunning als bedoeld in de Algemene Plaatselijke Verordening of AVOI ten behoeve van de aanleg van
 - c. Verzoek: een verzoek om nadeelcompensatie als bedoeld in 2;
 - d. Schadebedrag: financieel nadeel dat Vitens lijdt als gevolg van een gemeentelijk werk;
 - e. Schadevergoeding: het bedrag dat op basis van deze afspraken als nadeelcompensatie wordt toegekend aan Vitens.

Schadevergoeding ingeval het werk van Vitens ligt met een gemeentelijke vergunning of instemming

2. Voor zover blijkt dat Vitens tengevolge van een besluit van de gemeente, inhoudende een wijziging of intrekking van een vergunning/instemming, schade lijdt of zal lijden, waarvan de vergoeding niet of niet voldoende op andere wijze is verzekerd, kent de gemeente, met inachtneming van de hierna te volgen bepalingen, aan haar een schadevergoeding toe.
3. Indien de vergunning/instemming gewijzigd of ingetrokken wordt binnen een periode van vijf jaren, te rekenen vanaf de datum van inwerkingtreding van de betrokken vergunning/instemming, zal de schadevergoeding 100% van het schadebedrag bedragen. Dit geldt zowel voor leidingen die in een droge omgeving liggen als voor leidingen die in een natte omgeving (waterwegen of waterkerende dijken) liggen.
4. Indien de vergunning/instemming gewijzigd of ingetrokken wordt voor gevallen waarin leidingen liggen in een droge omgeving in de periode gelegen tussen vijf tot en met vijftien jaren, gerekend vanaf de datum van de inwerkingtreding van de betrokken vergunning/instemming, wordt de schadevergoeding vastgesteld conform het bepaalde in bijlage 1 behorend bij deze afspraken. Voor leidingen die liggen in een natte omgeving (waterwegen of waterkerende dijken) geldt een periode gelegen tussen vijf en dertig jaren, gerekend vanaf de inwerkingtreding van de betrokken vergunning waarin een schadevergoeding wordt gegeven, eveneens conform het bepaalde in bijlage 1 behorende bij deze afspraken.

5. Indien de vergunning/instemming wordt gewijzigd of ingetrokken na vijftien jaar, gerekend vanaf de datum van de inwerkingtreding van de betrokken vergunning, zal de schadevergoeding 0% van het schadebedrag bedragen.

Schadevergoeding ingeval het werk van Vitens niet ligt met een gemeentelijke vergunning/instemming (buiten gemeentelijke grond)

6. De gemeente kent, met inachtneming van de hierna volgende bepalingen, Vitens, als deze schade lijdt of zal lijden als gevolg van de rechtmatige uitoefening door of namens de gemeente van een aan het publiekrecht ontleende bevoegdheid of taak, een schadevergoeding toe, voor zover de schade redelijkerwijs niet of niet geheel te hare laste behoort te blijven en voor zover de vergoeding niet of niet voldoende anderszins is verzekerd.
7. De schadevergoeding zal 100% van het schadebedrag bedragen indien het werk van Vitens is gelegen in, grond van Vitens, op het werk een ander zakelijk recht rust of op het werk een gedoogplicht rust conform de Belemmeringenwet Privaatrecht.
8. Rust op het werk van Vitens geen van de in 7 bedoelde rechten, zal de schadevergoeding bestaan uit de kosten voor ontwerp en begeleiding en de uitvoeringskosten. De materiaalkosten en de kosten voor het uit en in bedrijfstellen worden niet vergoed.

Algemene afspraken voor de bepaling van de schadevergoeding

9. Zowel de gemeente als Vitens dienen zo veel als redelijke wijze mogelijk is schadebeperkend op te treden in het kader van verwijdering, verlegging of aanpassing van het werk van Vitens.
10. Indien in bijzondere omstandigheden gronden aanwezig zijn om te concluderen dat redelijkerwijs een groter of kleiner gedeelte van het schadebedrag ten laste van Vitens dient te blijven dan uit de toepassing van de bovenstaande afspraken voortvloeit, kan van het gestelde in deze afspraken in onderling overleg worden afgeweken.

Afspraken van procedurele aard

De aanvraag

11. Het verzoek tot schadevergoeding wordt zo spoedig mogelijk bij de gemeente ingediend, doch uiterlijk binnen een termijn van vijf jaar na het van kracht worden van het besluit tot intrekking of wijziging van de vergunning/instemming, dan wel vijf jaar na de dag na het rechtmatig uitoefenen door of namens de gemeente van een aan het publiekrecht ontleende bevoegdheid of taak.
12. Het verzoek bevat, naast het in artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht bepaalde, ten minste:

1. een verwijzing naar het besluit tot intrekking of wijziging van de vergunning/instemming, of naar het rechtmatig uitoefenen door of namens de gemeente van een aan het publiekrecht ontleende bevoegdheid;
 2. een aanduiding van de aard en omvang van de schade, alsmede een specificatie van het schadebedrag .
- 13 De gemeente neemt binnen acht weken na indiening van het verzoek een besluit om:
1. het verzoek buiten behandeling te laten indien dit is ingediend na de termijn genoemd in 11;
 2. het verzoek af te wijzen indien dit naar het oordeel van de gemeente niet of onvoldoende is onderbouwd en nadat de verzoeker in de gelegenheid is gesteld het verzuim te herstellen binnen een termijn van vier weken nadat het verzuim is kenbaar gemaakt aan verzoeker;
 3. het verzoek geheel of gedeeltelijk toe te kennen;
 4. het verzoek kennelijk ongegrond te verklaren.
- 14 De gemeente kan de in 13 genoemde termijn eenmalig met vier weken verlengen.
- 15 Indien een geschil tussen de gemeente en Vitens ontstaat over de omvang van de noodzakelijke aanpassingen, de planning en de voorlopige raming van de kosten, dan wel bij verschil van mening over de uitleg van de afspraken, zullen de gemeente en Vitens op eerste verzoek van een van beiden met elkaar in overleg treden om het geschil in der minne op te lossen.
- Als het geschil niet binnen vier weken wordt opgelost, wordt het geschil op verzoek van een van beiden voorgelegd aan een Geschillencommissie, die een bindend advies zal uitbrengen.
1. voor beslechting van geschillen door een Geschillencommissie wijzen de gemeente en Vitens elk één deskundige aan, waarna beide deskundigen gezamenlijk een derde deskundige aanwijzen die tevens optreedt als voorzitter.
 2. de Geschillencommissie kent een zittingstermijn van vijf jaar
 3. de Geschillencommissie beslist bij meerderheid van stemmen.
 4. de Geschillencommissie brengt een bindend advies uit
 5. de Geschillencommissie regelt voorts haar eigen werkwijze.
 6. de Geschillencommissie bepaalt in welke verhouding partijen moeten bijdragen in de kosten van de beslechting van het geschil.
 7. indien - in de periode waarin de Geschillencommissie bezig is om tot een advies te komen - de gemeente en Vitens alsnog tot overeenstemming komen, kunnen de gemeente en Vitens gezamenlijk het verzoek tot geschilbeslechting intrekken.

Overgangsafspraken

- 16 Ingeval voor een gemeente op grond van deze afspraken meerkosten ontstaan ten opzichte van de voor die gemeente toepasselijke oude afspraken (meerkosten =

schadevergoeding nieuwe situatie minus schadevergoeding oude situatie) gelden de volgende overgangsafspraken:

- 1e jaar: betaling van 0 % van de meerkosten door de gemeente
- 2e jaar: betaling van 33 % van de meerkosten door de gemeente
- 3e jaar: betaling van 66 % van de meerkosten door de gemeente
- 4e jaar: einde overgangsregeling, betaling van 100 % van de meerkosten door de gemeente

Bij de overgangsafspraken wordt uitgegaan van een drempelbedrag van € 2500 per verzoek tot schadevergoeding. Onder deze drempel is compensatie van de meerkosten niet van toepassing, boven deze drempel is de compensatie van de meerkosten voor het gehele bedrag aan meerkosten (dus ook onder de drempel) van toepassing.

Bijlage 1

Behorende bij de afspraken inzake nadeelcompensatie Vitens vanwege het verleggen van leidingen in en buiten gemeentelijke gronden.

De in artikel bedoelde schadevergoeding wordt bepaald aan de hand van de werkelijke verleggingkosten en bestaat uit een *percentage van de berekende schade, dat lineair gerelateerd is aan tijdsduur tussen datum inwerkingtreding vergunning/instemming tot en met de datum van wijzing/intrekking van de vergunning/instemming. Voor infrastructuur die in een droge omgeving ligt is dat , 80% in jaar 6, aflopend naar 0 in jaar 15; voor infrastructuur die in een natte omgeving ligt is dat 80% in jaar 6, aflopend naar 0 in jaar 30.*

De werkelijke verleggingkosten bestaan uit:

Kosten van ontwerp & begeleiding (maken van een plan/ontwerp en eventueel onderzoek):

Kosten van het uit en in bedrijf stellen: operationele kosten die nodig zijn om de levering tijdens de uitvoering van de verlegging te garanderen (o.a. werkzaamheden voor de verdeling van de waterlevering, waterkwaliteitsanalyses);

Materiaalkosten: dit zijn kosten van leidingmaterialen voor het nieuwe stuk leiding met toebehoren, zoals afsluiters ;

Uitvoeringskosten, zijnde:

- kosten voor civieltechnische werkzaamheden(bijvoorbeeld graafwerkzaamheden), bouwkundige werkzaamheden(bijvoorbeeld maken van muurdoorvoeren) en installatietechnische werkzaamheden (bijvoorbeeld monteren van leidingen
- het verwijderen of verlaten van leidingen (die dan worden dichtgemaakt)
- noodzakelijke constructieve (bijvoorbeeld damwanden) en bijzondere voorzieningen (bijvoorbeeld spatkrachtconstructies)
- kosten voor tijdelijke voorzieningen van fysieke aard, zoals noodleidingen e.d.
- vestigen van een zakelijk recht;

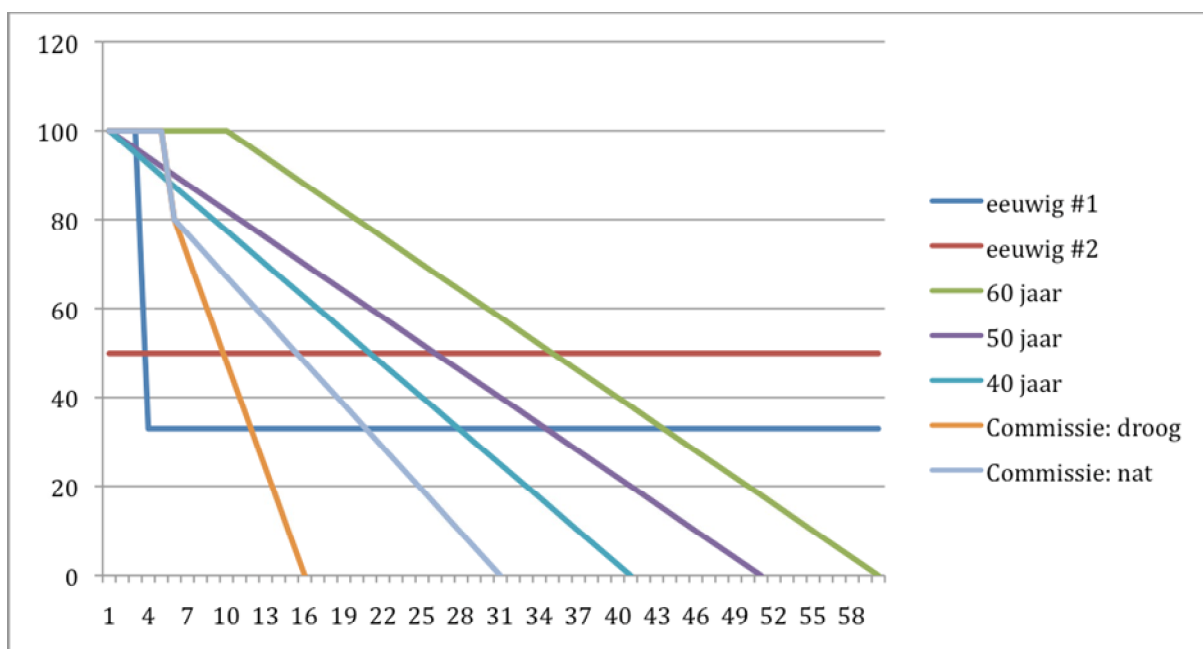
Indien de vergunning/instemming gewijzigd of ingetrokken wordt in de periode gelegen tussen vijf tot en met vijftien jaren, gerekend vanaf de datum van de inwerkingtreding van de betrokken vergunning/instemming, worden bij het bepalen van de schadevergoeding alleen de componenten kosten van ontwerp en begeleiding en de uitvoeringskosten betrokken.

IV. OVERZICHT HUIDIGE VERLEGREGELING PER GEMEENTE

Op dit moment zijn er vijf verschillende hoofdvormen van compensatieregelingen te onderscheiden:

1. De variant waarbij gemeenten 60 jaar lang een vergoeding betalen, waarbij een leiding die binnen 10 jaar verlegd wordt gemeenten 100% van de kosten betalen. Voor leidingen die tussen de 10 en 61 jaar liggen wordt lineair afgebouwd;
2. De variant waarbij gemeenten 50 jaar lang een vergoeding betalen, waarbij de vergoeding in 50 jaar lineair wordt afgebouwd. Deze regeling kent geen periode van 100% vergoeding;
3. De variant waarbij gemeenten 40 jaar lang een vergoeding betalen, waarbij de vergoeding in 40 jaar lineair wordt afgebouwd. Deze regeling kent geen periode van 100% vergoeding;
4. Eeuwig durende regelingen, waarbij gemeenten Vitens altijd 33% van de kosten vergoeden of de kosten worden gedeeld;
5. Een op de NKL1999 geënte regeling, zoals de Commissie deze ook voorstaat: droge infra 15 jaar vergoeding, natte infra 30 jaar. Met een 100%-vergoeding in de eerste 5 jaar.

In onderstaande grafiek is de werking onderling vergelijkbaar. Daaronder is per gemeente aangegeven welke huidige regeling volgens aan de Commissie beschikbare gegevens op dit moment geldt.

Gemeente	duur verlegregeling	duur 100%
Aalten	60	10
Abcoude	50	0
Achtkarspelen	15	0
Almelo	na 3 jaar altijd 33%	3
Almere	-	-

Gemeente	duur verlegregeling	duur 100%
Ameland	15	0
Amersfoort	50	0
Apeldoorn	40	0
Arnhem	60	10
Baarn	15	5
Barneveld	??	??
Berkelland	60	10
Beuningen	eeuwig	eeuwig
Boarnsterhim	15	0
Bolsward	15	0
Borne	na 3 jaar altijd 33%	3
Breukelen	50	0
Bronckhorst	60	10
Brummen	60	10
Bunnik	50	0
Bunschoten	15	5
Buren	eeuwig	eeuwig
Culemborg	40	0
Dalfsen	na 3 jaar altijd 33%	3
Dantumadeel	15	0
De Bilt	50	0
De Ronde Venen	15	5
Deventer	na 3 jaar altijd 33%	3
Dinkelland	na 3 jaar altijd 33%	3
Doesburg	60	10
Doetinchem	60	10
Dongeradeel	15	0
Dronten	Eeuwig, altijd 50/50	0
Druten	eeuwig	eeuwig
Duiven	60	10
Ede	40	0
Eemnes	15	5
Elburg	eeuwig	eeuwig
Enschede	eeuwig	0, altijd 50%
Epe	eeuwig	eeuwig
Ermelo	eeuwig	eeuwig
Ferwerderadeel	15	0
Franekeradeel	15	0
Gaasterlan Sleat	15	0
Geldermalsen	eeuwig	eeuwig
Groesbeek	eeuwig	eeuwig
Haaksbergen	60	10
Hardenberg	na 3 jaar altijd 33%	3
Harderwijk	eeuwig	eeuwig
Harlingen	15	0
Hatterij	eeuwig	eeuwig
Heerde	eeuwig	eeuwig

Gemeente	duur verlegregeling	duur 100%
Heerenveen	15	0
Hellendoorn	na 3 jaar altijd 33%	3
Hengelo	eeuwig	0, altijd 50%
Het Bildt	15	0
Heumen	eeuwig	eeuwig
Hilversum	50	0
Hof van Twente	na 3 jaar altijd 33%	3
Houten	50	0
IJsselstein	50	0
Kampen	na 3 jaar altijd 33%	3
Kollumerland	15	0
Leeuwarden	15	0
Leeuwarderadeel	15	0
Lelystad	-	-
Lemsterland	15	0
Leusden	50	0
Lingewaal	40	0
Lingewaard	40	0
Littenseradeel	15	0
Lochem	60	10
Loenen	50	0
Lopik	50	0
Losser	na 3 jaar altijd 33%	3
Maarssen	50	0
Maasdriel	eeuwig	eeuwig
Menaldumadeel	15	0
Meppel	na 3 jaar altijd 33%	3
Millingen a/d Rijn	eeuwig	eeuwig
Montferland	40	0
Montfoort	50	0
Nederbetuwe	??	??
Neerijnen	40	0
Nieuwegein	50	0
Nijefurd	15	0
Nijkerk	eeuwig	eeuwig
Nijmegen	40	0
Noordoostpolder	-	-
Nunspeet	40	0
Oldebroek	eeuwig	eeuwig
Oldenzaal	na 3 jaar altijd 33%	3
Olst-Wijhe	40	0
Olst-Wijhe	na 3 jaar altijd 33%	3
Ommen	na 3 jaar altijd 33%	3
Oost Gelre	60	10
Ooststellingwerf	15	0
Opsterland	15	0
Oude IJsselstreek	40	0

Gemeente	duur verlegregeling	duur 100%
Oudewater	50	0
Overbetuwe	eeuwig	eeuwig
Putten	eeuwig	eeuwig
Raalte	na 3 jaar altijd 33%	3
Renkum	40	0
Renswoude	50	0
Rheden	40	0
Rhenen	50	0
Rijnwaarden	40	0
Rijssen	na 3 jaar altijd 33%	3
Rozendaal	40	0
Scherpenzeel	15	5
Schiermonnikoog	15	0
Skarsterlan	15	0
Smallingerland	15	0
Sneek	15	0
Soest	15	5
Staphorst	na 3 jaar altijd 33%	3
Steenwijkerland	na 3 jaar altijd 33%	3
Terschelling	15	0
Tiel	eeuwig	eeuwig
Tubbergen	na 3 jaar altijd 33%	3
Twenterand	na 3 jaar altijd 33%	3
Tytsjerksteradiel	15	0
Ubbergen	eeuwig	eeuwig
Urk	-	-
Utrecht	15	5
Utrechtse Heuvelrug	50	0
Veenendaal	50	0
Vlieland	15	0
Voorst	eeuwig	eeuwig
Wageningen	40	0
West Maas en Waal	40	0
Westerveld	na 3 jaar altijd 33%	3
Westervoort	60	10
Weststellingwerf	15	0
Wierden	na 3 jaar altijd 33%	3
Wijchen	eeuwig	eeuwig
Wijdmeren	50	0
Wijk bij Duurstede	15	5
Winterswijk	60	10
Woerden	50	0
Woudenberg	15	5
Wunseradiel	15	0
Wymbritseradiel	15	0
Zaltbommel	eeuwig	eeuwig
Zeewolde	-	-

Gemeente	duur verlegregeling	duur 100%
Zeist	50	0
Zevenaar	60	10
Zutphen	60	10
Zwartewaterland	na 3 jaar altijd 33%	3
Zwolle	na 3 jaar altijd 33%	3

V. OVERZICHT WETTELIJKE BEVOEGDHEDEN BLUSWATER

Wet Veiligheidsregio's

Artikel 2

Het college van burgemeester en wethouders is belast met de organisatie van:

- a. de brandweezorg;
- b. de rampenbestrijding en de crisisbeheersing;
- c. de geneeskundige hulpverlening.

Artikel 3

1. Tot de brandweezorg behoort:

- a. het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt;
- b. het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand.

2. De gemeenteraad stelt in een brandbeveiligingsverordening regels over de in het eerste lid, onder a, bedoelde taak.

3. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen met het oog op uniformiteit regels worden gesteld over de inhoud van de brandbeveiligingsverordening.

Artikel 4

1. De burgemeester heeft het gezag bij brand alsmede bij ongevallen anders dan bij brand voor zover de brandweer daarbij een taak heeft.

2. De burgemeester is bevoegd bij brand en ongevallen, bedoeld in het eerste lid, de bevelen te geven die met het oog op het voorkomen, beperken en bestrijden van gevaar nodig zijn.

Artikel 10

Bij de regeling, bedoeld in artikel 9, worden aan het bestuur van de veiligheidsregio de volgende taken en bevoegdheden overgedragen:

- a. het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises;
- b. het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald;
- c. het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de taak, bedoeld in artikel 3, eerste lid;
- d. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing;
- e. het instellen en in stand houden van een brandweer;
- f. het instellen en in stand houden van een GHOR;
- g. het voorzien in de meldkamerfunctie;
- h. het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel;

i. het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d, e, f, en g genoemde taken.

Artikel 14

1. Het bestuur van de veiligheidsregio stelt ten minste eenmaal in de vier jaar een beleidsplan vast, waarin het beleid is vastgelegd ten aanzien van de taken van de veiligheidsregio.

2. Het beleidsplan omvat in ieder geval:

f. de voor de brandweer geldende opkomsttijden en een beschrijving van de voorzieningen en maatregelen, noodzakelijk voor de brandweer om daaraan te voldoen.

Artikel 25

1. De door het bestuur van de veiligheidsregio ingestelde brandweer voert in ieder geval de volgende taken uit:

- a. het voorkomen, beperken en bestrijden van brand;
- b. het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand;
- c. het waarschuwen van de bevolking;
- d. het verkennen van gevaarlijke stoffen en het verrichten van ontsmetting;
- e. het adviseren van andere overheden en organisaties op het gebied van de brandpreventie, brandbestrijding en het voorkomen, beperken en bestrijden van ongevallen met gevaarlijke stoffen.

2. De regionale brandweer voert tevens taken uit bij rampen en crises in het kader van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing.

3. De regionale brandweer staat onder leiding van een commandant.

Artikel 26

1. Elk college van burgemeester en wethouders kan bij het treffen van een regeling als bedoeld in artikel 9 besluiten tot het hebben van een gemeentelijke brandweer, die in de eigen gemeente, in afwijking van artikel 25, eerste lid, aanhef en onder a en b, de volgende taken uitvoert:

- a. het voorkomen, beperken en bestrijden van brand;
- b. het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand.

2. Indien een college van burgemeesters en wethouders besluit tot het hebben van een gemeentelijke brandweer, hanteert het daarvoor een kwaliteitszorgsysteem.

3. Indien alle gemeenten in een regio besluiten een gemeentelijke brandweer te hebben, blijft artikel 25, eerste lid, aanhef en onder a en b, buiten toepassing.

4. Indien een college besluit de gemeentelijke brandweer op te heffen, voert de regionale brandweer ook in die gemeente de taken, genoemd in het eerste lid, onder a en b, uit.

5. Na een besluit als bedoeld in het vierde lid wijzigen de deelnemers de regeling, bedoeld in artikel 9, en treffen het college en het bestuur van de veiligheidsregio overigens de nodige voorzieningen.

Artikel 27

1. Het college van burgemeester en wethouders benoemt geen personeel van de gemeentelijke brandweer in functies die door het bestuur van de veiligheidsregio, gelet op zijn verantwoordelijkheid, zijn aangemerkt als functies die bij uitsluiting vervuld kunnen worden door personeel in dienst van de veiligheidsregio.
2. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen functies worden aangemerkt die bij uitsluiting vervuld kunnen worden door brandweerpersoneel in dienst van de veiligheidsregio.
3. De regelingen, bedoeld in artikel 21, zijn voor de gemeentelijke brandweer van overeenkomstige toepassing op de colleges van burgemeester en wethouders, bedoeld in artikel 26, eerste lid.

Artikel 28

1. De burgemeester van een gemeente met een gemeentelijke brandweer richt, indien hij in geval van een brand ondersteuning dan wel bijstand behoeft, een verzoek daartoe aan de voorzitter van de veiligheidsregio.
2. Tenzij dringende redenen zich daartegen verzetten, voldoet de voorzitter aan het verzoek, of richt hij zich ter zake tot de burgemeester van een andere gemeente in zijn regio, dan wel zo nodig tot de voorzitter van een aangrenzende veiligheidsregio, die de nodige voorzieningen treffen, tenzij dringende redenen zich daartegen verzetten.
3. De regeling, bedoeld in artikel 9, bevat bepalingen omtrent het verlenen van ondersteuning, met inbegrip van de bekostiging daarvan.
4. In de kosten die voor een gemeente voortvloeien uit het verlenen van bijstand als bedoeld in het tweede lid, kan Onze Minister een bijdrage verlenen.
5. In afwijking van het eerste lid kan de burgemeester die ondersteuning behoeft, een verzoek daartoe rechtstreeks richten tot de burgemeester van een binnen de regio gelegen aangrenzende gemeente met een gemeentelijke brandweer. De burgemeester stelt van zijn verzoek de voorzitter van de veiligheidsregio in kennis.
6. In afwijking van het eerste lid kan de burgemeester die bijstand behoeft, een verzoek daartoe rechtstreeks richten tot de burgemeester van een buiten de regio gelegen aangrenzende gemeente met een gemeentelijke brandweer. De burgemeesters stellen van dit verzoek de voorzitter van de eigen veiligheidsregio in kennis.

Artikel 29

1. Onze Minister kan het college van burgemeester en wethouders van een gemeente met een gemeentelijke brandweer een aanwijzing geven indien de taakuitvoering van die brandweer tekortschiet.
2. Tot het geven van een aanwijzing gaat Onze Minister niet over dan nadat hij over de voorgenomen aanwijzing het college heeft gehoord.

3. Indien de taakuitvoering van de gemeentelijke brandweer blijvend tekortschiet, kan Onze Minister het college opdragen te besluiten de gemeentelijke brandweer op te heffen. Artikel 26, vierde en vijfde lid, zijn alsdan van overeenkomstige toepassing.

Artikel 30

1. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de veiligheid, deugdelijkheid, normalisatie en standaardisatie van het brandweer- en reddingsmaterieel dat met het oog op gebruik hier te lande wordt vervaardigd, ingevoerd of in de handel gebracht.
2. Voor keuringen die krachtens een algemene maatregel van bestuur als bedoeld in het eerste lid worden verricht, kunnen overeenkomstig daarbij te stellen regels vergoedingen in rekening worden gebracht. Deze vergoedingen worden niet in rekening gebracht aan publiekrechtelijke lichamen.

Artikel 31

1. Het bestuur van de veiligheidsregio kan een inrichting die in geval van een brand of ongeval bijzonder gevaar kan opleveren voor de openbare veiligheid, aanwijzen als bedrijfsbrandweerplichtig.
2. Het hoofd of de bestuurder van een aangewezen inrichting draagt er zorg voor dat in die inrichting kan worden beschikt over een bedrijfsbrandweer, die voldoet aan de bij de aanwijzing gestelde eisen inzake personeel en materieel.
3. In afwijking van het eerste lid vindt de aanwijzing plaats door Onze Minister indien het een inrichting betreft die is gelegen op of deel uitmaakt van een terrein dat bij de krijgsmacht in gebruik is, voor zover er gegevens in het geding zijn waarvan de geheimhouding door het belang van de veiligheid van de Staat is geboden. Voordat een aanwijzing plaatsvindt, hoort Onze Minister het hoofd of de bestuurder van de inrichting.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur wordt bepaald welke categorieën inrichtingen kunnen worden aangewezen en op welke wijze tot de aanwijzing kan worden besloten, en kan worden bepaald aan welke eisen het personeel en het materieel moeten voldoen.
5. Het hoofd of de bestuurder van een inrichting als bedoeld in het vierde lid verstrekt het bestuur van de veiligheidsregio dan wel Onze Minister de nodige inlichtingen ten behoeve van de uitoefening van de in dit artikel bedoelde bevoegdheid tot aanwijzing.
6. Het hoofd of bestuurder van een aangewezen inrichting verstrekt het bestuur van de veiligheidsregio dan wel Onze Minister voor 1 februari van ieder jaar een overzicht van de werkelijke sterkte van de bedrijfsbrandweer op 1 januari van dat jaar.
7. Het hoofd of de bestuurder van een aangewezen inrichting draagt er zorg voor dat de bedrijfsbrandweer ter zake van optreden dat noodzakelijk is ter bestrijding van brand of van gevaar anderszins binnen de inrichting, de aanwijzingen opvolgt van degene die op grond van een wettelijk voorschrift met de feitelijke leiding van die bestrijding is belast.

Artikel 77

De Brandweerwet 1985, de Wet van 1 november 2007 tot wijziging van de Brandweerwet 1985 in verband met het verzekeren van de kwaliteit van brandweerpersoneel en de verbreding van de wettelijke taken van het Nederlands instituut fysieke veiligheid (Stb. 481), de Wet rampen en zware ongevallen en de Wet geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen worden ingetrokken.

Artikel 78

1. De artikelen 1, 4 en 11 van de Brandweerwet 1985 en de artikelen 3, 4 en 5 van de Wet geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, zoals die luiden op de dag voor inwerkingtreding van deze wet, blijven na de inwerkingtreding van deze wet in een regio van toepassing totdat de gemeenschappelijke regeling, bedoeld in artikel 9, is getroffen.
2. Het organisatieplan, bedoeld in artikel 4a van de Brandweerwet 1985 en het beheersplan, bedoeld in artikel 5 van de Wet rampen en zware ongevallen, alsmede de gemeentelijke rampenplannen, bedoeld in artikel 3 van de Wet rampen en zware ongevallen, blijven binnen een regio van kracht totdat het bestuur van de veiligheidsregio een beleidsplan onderscheidenlijk een crisisplan heeft vastgesteld.
3. Het organisatieplan, bedoeld in artikel 6 van de Wet geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, blijft binnen een regio van kracht totdat de afspraken, bedoeld in artikel 35, tweede lid, zijn gemaakt.
4. Aanwijzingen als bedoeld in artikel 13, eerste lid, van de Brandweerwet 1985, rampenbestrijdingsplannen als bedoeld in artikel 4a van de Wet rampen en zware ongevallen en bevelen als bedoeld in artikel 10a, tweede lid van de Wet rampen en zware ongevallen en blijven binnen een regio van kracht totdat het bestuur van de veiligheidsregio besluit tot intrekking ervan.
5. Degenen die een opleiding als bedoeld in artikel 15 van de Brandweerwet 1985, zoals dat luidde op de dag voor de inwerkingtreding van deze wet, nog niet met een examen hebben afgerond, kunnen tot drie jaar na de inwerkingtreding van deze wet deze examens afleggen op basis van de examenreglementen zoals die luiden op de hiervoor bedoelde dag.
6. Totdat in een regio de gemeenschappelijke regeling, bedoeld in artikel 9, is getroffen, fungeert voor de toepassing van de artikelen 39, 40, 43 en 51 de burgemeester die tevens korpsbeheerder is van het regionale politiekorps, als voorzitter van de veiligheidsregio.

Brandweerwet

In de Brandweerwet 1985 (art. 1) is aangegeven dat burgemeester en wethouders de zorg hebben voor het bestrijden van brand en dat er in elke gemeente een (gemeentelijke) brandweer dient te zijn. Tevens is in dit artikel aangegeven dat de gemeenteraad de organisatie, het beheer en de taak van de gemeentelijke brandweer bij verordening dient te regelen.

Verordening brandveiligheid en hulpverlening

In de Verordening Brandveiligheid en hulpverlening is de organisatie, het beheer en de taak van de gemeentelijke brandweer vervolgens uitgewerkt. Artikel 10 van deze verordening, gebaseerd op het model van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, geeft aan dat burgemeester en wethouders zorg dragen voor zodanige bluswatervoorzieningen en de bereikbaarheid daarvan, dat de brandbestrijding te allen tijde zoveel mogelijk gewaarborgd is. Hoe deze bluswatervoorzieningen en de bereikbaarheid daarvan ingevuld worden is de verantwoordelijkheid van de afzonderlijke gemeenten. Het gebruik van drinkwater uit het leidingnet is daarbij één van de mogelijkheden.

De grondslag voor deze verordening vervalt bij de inwerkingtreding van de Wet Veiligheidsregio's; in deze nieuwe wet is evenwel niet voorzien in een nieuwe grondslag voor hetgeen in de verordening brandveiligheid en hulpverlening wordt geregeld.

Bouwverordening

Artikel 5.2.3 van de Bouwverordening, gebaseerd op het model van de Vereniging van Nederlandse gemeenten, regelt onder anderen het volgende:

- *Nabij ieder bouwwerk dat voor het verblijf van mensen is bestemd, moeten zodanige opstelplaatsen voor brandweerauto's aanwezig zijn, dat een doeltreffende verbinding tussen die auto's en de bluswatervoorziening kan worden gelegd.*
- *Bij afwezigheid van een toereikende openbare bluswatervoorziening moet worden zorg gedragen voor een doeltreffende niet-openbare bluswatervoorziening.*
- *Burgemeester en wethouders kunnen ontheffing verlenen van het bepaalde, genoemd bij de eerste bullet, indien de aard, de ligging en het gebruik van het bouwwerk zich daarvoor lenen.*

Aanvullende voorschriften gaan in op het voorhanden hebben van een bluswatervoorziening, niet op de capaciteit van een bluswatervoorziening.

Grondwaterwet

Op grond van artikel 15a van de Grondwaterwet dienen Provinciale Staten een Grondwaterverordening vast te stellen. Daarbij kunnen zij regels op grond van artikel 8, lid 3 een registratieplicht laten gelden voor geboorde putten aangezien bij dit bluswateralternatief grondwater wordt onttrokken.

VI. MODELAFSPRAKEN BRANDKRANEN

Modelafspraken over brandkranen

ALGEMENE BEPALINGEN

Definities

1. in deze afspraken wordt verstaan onder:
 - a. De gemeente: de gemeente,
 - b. de brandweer: de brandweer van een van de gemeenten in het Vitens-voorzieningsgebied, dan wel een aangewezen bedrijfsbrandweer;
 - c. de veiligheidsregio: een van de regio's die op grond van de desbetreffende wet binnen het Vitens-voorzieningsgebied functioneert
 - d. plaatsingstarief: het tarief dat de gemeente dient te betalen ten behoeve van het plaatsen van een brandkraan als bedoeld in
 - e. onderhoudstarief: het tarief dat jaarlijks per brandkraan wordt betaald door de gemeente ten behoeve van werkzaamheden als bedoeld in artikel 11.

Verantwoordelijkheden:

2. De gemeente (met name de brandweer) is verantwoordelijk voor het publieke belang van de (brand)veiligheid en het inrichten van een goede bluswatervoorziening. De gemeente en brandweer worden in deze afspraken als één partij gezien en verder "gemeente" genoemd.
3. Vitens is verantwoordelijk voor de drinkwaterlevering en de kwaliteit van het drinkwater op grond van de huidige Waterleidingwet/Waterleidingbesluit en de toekomstige Drinkwaterwet/Drinkwaterbesluit.
Vitens levert vanuit haar drinkwaternet aan gemeenten bluswater met voldoende capaciteit en voldoende druk, zoals verwoord in de NVBR-handleiding 'Bluswatervoorziening en bereikbaarheid' uit september 2003, behoudens bijzondere omstandigheden verband houdend met de volksgezondheid en in geval van calamiteiten, zoals het uitvallen van technische (pomp)installaties, en leidingbreuk.
Vitens garandeert dat de gebruikelijke bluswatersystemen van de brandweer aangesloten kunnen worden op brandkranen die onderdeel vormen van het binnen de gemeentegrenzen van betreffende gemeente gelegen leidingnet van het bedrijf.
4. Vitens en de gemeente ondersteunen elkaar bij deze verantwoordelijkheden, aangezien deze verantwoordelijkheden elkaar sterk raken.
Waar mogelijk zal Vitens op het drinkwaternet conform de handreiking van de NVBR om de 80 meter brandkranen plaatsen en onderhouden. Indien de gemeente daartoe expliciet verzoekt, kan de onderlinge afstand tussen brandkranen worden vergroot (meer dan 80 meter). De brandkranen zijn eigendom van Vitens. De gemeente kan tegen vergoeding gebruik maken van deze brandkranen voor bluswerkzaamheden en oefeningen.
5. Vitens is verantwoordelijk voor het tijdig en juist onderhouden van de brandkranen. De gemeente is verantwoordelijk voor het juiste gebruik van de brandkranen door de brandweer.

Taakverdeling:

6. Vitens is verantwoordelijk voor:
 1. de controle op het onderhoud van de brandkraan op mogelijke gebreken
 2. het onderhoud van de brandkraan
7. De gemeente is verantwoordelijk voor het schouwen van brandkranen

Bepalingen over plaatsing, gebruik, onderhoud en schouwen**Plaatsing brandkranen:**

8. Ingeval van plaatsing van brandkranen vindt overleg plaats tussen de gemeente en Vitens.
9. Bij nieuwe aanleg van drinkwaterleidingen dan wel wijziging van drinkwaterleidingen zal Vitens vroegtijdig (in de ontwerpfase) overleg voeren met de gemeente, zodat pro-actief regie gevoerd kan worden dan wel werkzaamheden kunnen worden gecoördineerd. Vitens zal met het betreffende brandweerkorps overleggen over de mogelijke gevolgen voor de bluswatervoorziening

Gebruik van brandkranen door de gemeente

10. De gemeente mag de brandkranen uitsluitend gebruiken voor oefening door de brandweer of brandbestrijding en bestrijding van andere calamiteiten.

Beschrijving werkzaamheden onderhoud en schouwen

11. Onderhoudswerkzaamheden betreffen alle werkzaamheden die nodig zijn om de brandkraan inzetbaar te houden, zoals het systematisch opsporen van gebreken en het repareren van gevonden gebreken, zodat de brandkraan weer volledig inzetbaar is. Voor de onderhoudswerkzaamheden wordt een onderhoudsprogramma opgesteld, dat jaarlijks één maand tevoren naar de gemeente wordt gezonden. Indien gewenst vindt hierover overleg plaats tussen Vitens en de gemeente. Iedere brandkraan zal ééns in de vier jaar worden onderhouden, elk jaar wordt een kwart van de brandkranen gecontroleerd en onderhouden. Over het verrichte onderhoud wordt jaarlijks een –rapportage uitgebracht aan de gemeente. Eenmaal in de twee jaar wordt de frequentie, op basis van de monitoringgegevens, geëvalueerd.
Op termijn (uiterlijk na 4 jaar) zal het onderhoud zoveel mogelijk toestandsafhankelijk/risicogestuurd worden uitgevoerd; daartoe worden de monitoringgegevens uit de rapportages gebruikt.
12. Het schouwen bestaat uit het visueel inspecteren van de brandkraan. Het gaat hierbij om ligging, bereikbaarheid en bebording. Het vindt jaarlijks plaats en houdt rekening met de dynamiek in de omgeving van de brandkraan (groenonderhoud, straatwerk) en naar behoefte van de brandweer aan gebiedskennis.

13. Gebreken aan de brandkraan die visueel worden vastgesteld, worden op af te spreken wijze doorgegeven aan Vitens. Indien dit gebrek gevolgen heeft voor de inzetbaarheid van de brandkraan dan dient Vitens deze uiterlijk binnen 5 werkdagen te herstellen. In alle andere gevallen neemt Vitens het gebrek mee in het reguliere onderhoudsprogramma.
14. De verantwoordelijkheid voor het (eventueel) herstel van het straatwerk en het op maaiveld- en straatniveau houden van de straatpot ligt bij de gemeente.

Bepalingen inzake tarieven

Tarief plaatsing

15. Voor plaatsing van een brandkraan brengt Vitens het plaatsingstarief in rekening bij de gemeente, conform het advies van de commissie Burgering (zie bijlage X). Eventuele wijzigingen in dimensionering en/of lengte van het leidingnet voor de plaatsing van brandkranen wordt apart in rekening gebracht van de gemeente.
Het plaatsingstarief zal jaarlijks worden geïndexeerd op basis van CBS-gegevens

Tarief onderhoud

16. Voor het onderhoud en gebruik van de brandkranen is de gemeente een vergoeding volgens een vastgesteld tarief verschuldigd. Dit betreft een uniform tarief voor het gehele voorzieningsgebied van Vitens tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten. Vitens stelt de vergoeding op een uniforme en transparante wijze vast, conform het normtarief uit het advies van de Commissie Nadeelcompensatie en Brandkranen . In het onderhoudstarief zijn de kosten voor vervanging van brandkranen opgenomen, evenals materiaalkosten bij herstel/repatrie (all in). Facturatie vindt eenmaal per jaar plaats.
17. De kostprijs is opgebouwd vanuit normtijden voor controle en preventief onderhoud, gekoppeld aan het uurtarief van Vitens. Het uurtarief van Vitens is opgebouwd uit de directe personeelskosten en een opslag voor regio-overhead, conform bijlage VII van het eindadvies van de Commissie Nadeelcompensatie & Brandkranen. In dit tarief is per brandkraan het verbruik van drinkwater voor oefeningen of brandbestrijding op nihil gesteld.
De genoemde normtijden worden 5-jaarlijks bepaald op basis van een voorschrijdend gemiddelde van die normtijden en overige kosten in de voorliggende vier jaren op basis van monitoringgegevens. Een onafhankelijk financieel deskundige toetst het uurtarief en onderliggende gegevens op juistheid.
18. In de tussenliggende jaren wordt de kostprijs geïndexeerd op basis van CBS-gegevens .

Tarief verwijdering van brandkranen

19. De kosten voor eventuele verwijdering van maximaal 3 brandkranen per jaar per gemeente zijn in het onderhoudstarief opgenomen.
20. Ingeval van afbouw van het gebruik van brandkranen door de gemeente/brandweer zodanig dat dit meer dan drie brandkranen per jaar betreft identificeert Vitens in de desbetreffende populatie brandkranen die de gemeente niet langer wenst in te zetten als bluswatervoorziening specifiek die brandkranen die bij handhaving in het net een acuut risico voor de volksgezondheid cq. de veiligheid van de drinkwaterlevering vormen (e.e.a. in lijn met hetgeen de Drinkwaterwet in artikel 21.1/21.2 voorschrijft en hetgeen hiertoe in het Drinkwaterbesluit nader bepaald is). Vitens legt vervolgens een gemotiveerd voorstel inclusief offerte neer bij de brandweer/gemeente. Bij overeenstemming worden op kosten van betreffende gemeente deze brandkranen direct geroid;
21. Die brandkranen die een gemeente niet langer wenst te gebruiken als bluswatervoorziening, en die geen acuut risico voor de volksgezondheid cq. de veiligheid van de drinkwaterlevering vormen, worden pas geroid op het moment dat Vitens werkzaamheden aan het drinkwaternet uitvoert, al dan niet projectmatig. Tot het moment van rooien worden de kosten volledig door Vitens gedragen; de gemeente compenseert Vitens ten dele voor deze kosten in de vorm van een afkoopsom.
Bij renovatie van een deel van het drinkwaternet waar brandkranen op aanwezig zijn kunnen gemeenten aangeven welke brandkranen zij terug geplaatst willen zien (zonder extra kosten)
22. De hoogte van de afkoopsom is afhankelijk van de specifieke verwijderingssituatie (aantal brandkranen, ,); deze wordt bepaald overeenkomstig het advies van de Commissie Nadeelcompensatie & Brandkranen (zie bijlage XI)
23. Indien Vitens besluit om een afgedankte brandkraan in te zetten als spuifaciliteit, zal voor de betreffende brandkraan geen afkoopsom in rekening worden gebracht.
24. In afwachting van definitieve verwijdering van niet langer door de gemeente gewenste brandkranen worden deze onklaar gemaakt en duidelijk gemarkeerd (digitaal en in het veld) als zijnde niet langer beschikbaar als brandblusvoorziening. Vitens heeft daarbij de (wettelijke) taak om er voor te zorgen dat de desbetreffende kranen geen risico worden voor het drinkwaternet.

Aansprakelijkheid

25. In geval van aansprakelijkheidsstelling van Vitens of een gemeente door een derde, kunnen geschillen tussen Vitens en een gemeente over de vraag wie aansprakelijk is voor het niet functioneren van brandkranen, onverminderd de keuze voor de Nederlandse rechter, worden voorgelegd aan een voor het Vitens-voorzieningsgebied ingestelde Commissie Aansprakelijkheid Brandkranen.
- De Commissie Aansprakelijkheid Brandkranen onderzoekt in deze gevallen wat de oorzaak van het niet functioneren is. Aan de hand van de uitkomsten van het onderzoek bepaalt de Commissie aansprakelijkheid brandkranen waar de aansprakelijkheid voor het niet functioneren van de brandkraan ligt.
- Indien de oorzaak voor het niet functioneren van een brandkraan niet kan worden achterhaald, worden eventuele kosten als gevolg van het niet functioneren van een brandkraan door Vitens en de gemeente ieder voor de helft gedragen.
26. De Commissie Aansprakelijkheid Brandkranen
- beslist bij meerderheid van stemmen
 - brengt een bindend advies uit
 - regelt haar eigen werkzaamheden
 - bepaalt in welke verhouding partijen moeten bijdragen in de kosten van de werkzaamheden van de Commissie.
27. De Commissie Aansprakelijkheid Brandkranen kent een zittingsduur van 5 jaar en bestaat uit 3 deskundigen, waarvan één deskundige aan te wijzen vanuit de gemeenten gelegen in het voorzieningsgebied van Vitens, één door Vitens, en deze twee personen gezamenlijk wijzen de derde persoon aan die de Commissie Aansprakelijkheid Brandkranen voorziet.

Rapportage, overleg, uitwisseling data

28. De gemeente en Vitens zullen elkaar geregeld informeren, onder meer in de navolgende situaties:
1. bij aanleg van een nieuw leidingnet en plaatsing van brandkranen: door Vitens wordt vroegtijdig (in de ontwerpfase) melding gedaan aan de gemeente;
 2. bij wijziging van het drinkwaternet: door Vitens wordt vroegtijdig (in de ontwerpfase) melding gedaan aan de gemeente;
 3. bij onderbrekingen van de waterlevering in het drinkwaternet vanwege gepland onderhoud in het leidingnet informeert Vitens de meldkamer van de veiligheidsregio minimaal 2 dagen voorafgaande aan de werkzaamheden;
 4. bij onderbrekingen van de waterlevering als gevolg van een calamiteit informeert Vitens de meldkamer van de veiligheidsregio onverwijld
 5. bij grootschalige oefeningen en grootschalig gepland gebruik van brandkranen: door de gemeente – tenminste 2 dagen vooraf - aan Vitens; in onderling overleg dient – geüniformeerd voor het Vitens-voorzieningsgebied- te worden bepaald wat onder grootschalig dient te worden verstaan.

6. bij grootschalig gebruik van brandkranen in geval van brand/calamiteit (inclusief beëindiging van gebruik): door de gemeente (achteraf) aan Vitens; ook hier dient in onderling overleg, doch geüniformeerd voor het Vitens-voorzieningsgebied, te worden bepaald wat onder grootschalig dient te worden verstaan.
29. Vitens levert conform het landelijk convenant inzake uitwisseling locatiegegevens van brandkranen, om niet desbetreffende gegevens aan de gemeente/brandweer.
30. Vitens rapporteert jaarlijks aan de gemeente over de verrichte onderhoudswerkzaamheden en informeert de gemeente jaarlijks over het onderhoudsprogramma.
De gemeente rapporteert jaarlijks aan Vitens over welke brandkranen geschouwd zijn; eventuele problemen die aan brandkranen zijn geconstateerd worden onmiddellijk doorgegeven aan Vitens;

Geschillenregeling

31. In geval zich een geschil anders dan over aansprakelijkheid voordoet tussen Vitens en de gemeente over brandkranen zullen partijen trachten dit in der minne op te lossen.
32. Indien dit niet mogelijk is, kunnen partijen zich, onverminderd de keuze voor de Nederlandse rechter, wenden tot een vaste Geschillencommissie die een bindend advies geeft. De Geschillencommissie Brandkranen bestaat uit een lid aangewezen door Vitens, een lid aangewezen door de gemeenten uit het voorzieningsgebied van Vitens en een door beide leden aangewezen voorzitter.
33. De Geschillencommissie:
 - beslist bij meerderheid van stemmen
 - brengt een bindend advies uit
 - regelt haar eigen werkzaamheden
 - bepaalt in welke verhouding partijen moeten bijdragen in de kosten van de beslechting van het geschil.

VII. TARIEFOPBOUW BRANDKRANEN

Bij de tariefopbouw wordt uitgegaan van normtijden gekoppeld aan het uurtarief van Vitens. De normtijden zijn een gemiddelde voor stedelijk en landelijk gebied. De orders worden weggezet in clusters van 16 stuks.

Het uurtarief van Vitens is opgebouwd uit de directe personeelskosten en een opslag voor regio-overhead. (o.a. kosten voor de leidinggevendenden, administratie, autokosten, automatiseringskosten, telecom en overige afdelingskosten) ³⁷.

A. Controle en preventief onderhoud

Onder controle en preventief onderhoud wordt verstaan het in een periode van vier jaar (per jaar 25%) controleren van alle brandkranen en het daarbij direct uitvoeren van kleinschalige reparaties. Het tarief voor controle en preventief onderhoud wordt opgebouwd vanuit de volgende kostencomponenten:

- Directe productieve uren van uitvoerende medewerkers zoals werkvoorbereiders en distributiemonteurs tegen het uurtarief;
- Voor de duur van de werkzaamheden is de normtijd het uitgangspunt. De normtijd wordt frequent (1x per 4 jaar) bijgesteld op basis van de gerealiseerde duur in de jaren voorafgaand aan het jaar van bijstelling;

Concreet te leveren diensten/in tarief op te nemen elementen aangaande controle en preventief onderhoud:

- * werkvoorbereiding / aanmaak order / inplannen monteur
- * check aanwezigheid aanwijsmiddelen
- * check leesbaarheid/duidelijkheid BK
- * nagaan of deksel past
- * controleren brandkraan/pot schoon
- * controleren brandkraan op juiste diepte
- * controleren aanwezigheid slibdeksel/ketting
- * controleren of brandkraan/pot recht zit
- * controleren op werking klauw
- * controleren spindel intact en zit deze vast
- * controleren past standpijp op klauw
- * draaibaarheid en werking spindel
- * afspuien vuil water
- * indicatie capaciteit
- * materiaal- en urenverantwoording service-order
- * reparaties direct aansluitend aan de controle

³⁷ De commissie heeft er voor gekozen concernoverhead en winstopslag niet in het tarief op te nemen

B. Groot onderhoud

Het groot onderhoud vloeit voort uit de controle en preventief onderhoud en als gevolg van het verhelpen van gemelde storingen voor een brandkraan (curatief).

Uit rapportages van Vitens stelt de Commissie vast dat het bedrijf momenteel nog geen goed inzicht heeft in de kosten voor het jaarlijks groot onderhoud bij de huidige populatie met een controle van 1 x per vier jaar. In een overgangperiode van vier jaar wordt in deze berekening uitgegaan van de vervangingskosten voor een brandkraan met een gemiddelde vervanging van één maal in de 50 jaar (50 jaar = afschrijvingstermijn). Vijfjaarlijks wordt de kostprijs aangepast op basis van een voortschrijdend gemiddelde over vier jaar gerealiseerde kosten voor groot onderhoud. Het tarief voor groot onderhoud wordt opgebouwd vanuit de volgende kostencomponenten:

- Directe productieve uren van werkvoorbereiders op basis van gerealiseerde duur tegen uurtarief;
- Vervangen van een brandkraan op basis van een normtijd en een gemiddeld materiaalverbruik (incl. logistieke opslag) gedeeld door 50 jaar;
- Na het 4^e contractjaar wordt het tarief voor reparaties bepaald op basis van de gerealiseerde uren van de distributiemonteurs tegen het uurtarief, het daadwerkelijk materiaalverbruik (incl. logistieke opslag) en het uitbesteed werk (o.a. regie door eigen Vitens medewerkers).

Kosten van storingen die verhaalbaar zijn op derden, zijn niet in het tariefonderdeel groot onderhoud opgenomen.

Concreet te leveren diensten/in tarief op te nemen elementen aangaande groot onderhoud:

- * werkvoorbereiding / aanmaak order / inplannen monteur
- * plaatsen/herstellen aanwijsmiddelen (voorzover niet reeds tijdens controle uitgevoerd)
- * verwisselen/op hoogte brengen brandkraan
- * verlenging brandkraan (klauwkop/spindel)
- * vervanging eerder geconstateerde defecte delen
- * materiaal- en urenverantwoording service-order

C. Curatief onderhoud

Onder curatief onderhoud wordt verstaan het verhelpen van een storing naar aanleiding van een melding van derden buiten de reguliere controles om. Bij een schade aan de brandkraan waarbij de veroorzaker bekend is, worden de kosten aan deze derde doorberekend. Indien dit niet het geval is zijn de kosten voor rekening van Vitens.

Het tarief voor niet verhaalbare storingen wordt opgebouwd vanuit de volgende kostencomponenten:

- Directe productieve uren van de distributiemonteurs tegen het uurtarief;
- Werkelijk materiaalverbruik (incl. logistieke opslag);
- Uitbesteed werk (o.a. regie door eigen Vitens medewerkers).

D. Inzet infrastructuur

Voor de inzet van de infrastructuur en voor het drinkwaterverbruik bij oefenen en opleiding zijn de kosten als nihil ingeschat. Derhalve worden voor dit aspect geen kosten in rekening gebracht.

VIII. TOELICHTING OP VOORGESTELDE FREQUENTIE VAN ONDERHOUD BRANDKRANEN

Ondanks dat wereldwijd waterleidingnetten worden uitgerust met brandkranen ten behoeve van brand blussen, is er weinig wetenschappelijke literatuur beschikbaar waarmee een onderbouwing van een optimale onderhoudsfrequentie van brandkranen kan worden gegeven. Een van de weinige goed gedocumenteerde onderzoeken is uitgevoerd door Kiwa Water Research in de periode 2004-2006 in de regio Overijssel. Dit onderzoek is gepubliceerd in de proceedings van de 2nd Leading Edge Conference on Strategic Asset Management die is gehouden in Lissabon van 17-19 oktober 2007³⁸.

Het doel van het onderzoek was om te bezien hoe de inzetbaarheid van het brandkranen bestand verandert in de tijd als geen onderhoud wordt gedaan. In een periode van drie jaar is een subgroep van 44.000 brandkranen onderzocht in drie jaarlijkse steekproeven. Gedurende die tijd is er geen onderhoud noch schouwing verricht aan de brandkranen. De onderhoudsfrequentie tot aan de start van het onderzoek was eens per 4 jaar.

De eerste steekproef in 2004 gaf de situatie aan als resultaat van een langdurige onderhoudsfrequentie van eens per 4 jaar. De overige steekproeven in 2005 en 2006 laten de verslechtering van het bestand zien als geen onderhoud wordt gedaan. In onderstaande tabel zijn de resultaten van het onderzoek kort samengevat (zie voor alle gegevens (Blokker et al. 2007))

Resultaten conditieonderzoek brandkranen

	2004	2005	2006
	[%]	[%]	[%]
	N= 500	N=2237	N=3000
	(4 jaar geen onderhoud)	(5 jaar geen onderhoud)	(6 jaar geen onderhoud)
Brandkraan OK	86,2	84,4	77,6
Onderhoud aanbevolen	7,0	7,9	12,0
Niet vindbaar	5,0	5,2	6,0
Niet functioneel	1,8	2,5	4,4

De kwalificaties zijn als volgt:

Brandkraan OK	:	Spreekt voor zich
Onderhoud aanbevolen	:	Niet kritische onderdelen verdienen onderhoud, tijdens gebruik zal geen falen optreden
Niet vindbaar	:	Spreekt voor zich en wordt in principe gerekend als falen
Niet functioneel	:	Faalt gedurende inzet

³⁸ Blokker, E. J. M., J. H. G. Vreeburg, T. Bekhof and H. G. P. Blaauwgeers (2007). Performance assesment of hydrants. LESAM 2007 - 2nd Leading Edge Conference on Strategic Asset Management, Lissabon

In het eerste jaar is het totaal faalpercentage dus 6,8%. Op basis van eigen statistiek schatte de brandweer het gebruik van brandkranen toen op 6,45% van alle brandkranen. De totaal kans op falen tijdens inzet bedraagt dan 0,44% (6,8% van 6,45% gebruikte brandkranen) ofwel eens per 220 keer dat een brandkraan gebruikt wordt. In de loop van het onderzoek loopt dit percentage op naar 0,7% ($10,4 \cdot 6,45$) ofwel eens per 150 keer dat een brandkraan gebruikt wordt. Uit de volgende steekproeven blijkt dat na 6 jaar zonder onderhoud de functionaliteit sterker terug loopt. Op basis van dit onderzoek kan gesteld worden dat een onderhoudsfrequentie van eens per 5 a 6 jaar aanvaardbaar zou zijn.

Met een zekere veiligheidsmarge wordt een onderhoudsfrequentie van eens per 4 jaar aanbevolen die zal leiden tot een goed inzetbaar brandkranen bestand. Regelmatige en systematische analyse van de onderhoudsgegevens zal tot een beter inzicht in de werkelijk benodigde onderhoudsfrequentie leiden.

Opgesteld door J.H.G. Vreeburg, KWR

IX. ONDERHOUDSTARIEF BRANDKRANEN 2010 OP BASIS VAN DOOR DE COMMISSIE VOORGESTELDE TARIEFSOPBOUW

Op verzoek van de Commissie is door de afdeling Planning & Control van Vitens een indicatieve berekening gemaakt van het tarief op basis van de door de Commissie voorgestelde tariefsopbouw. Hierbij is uitgegaan van de binnen Vitens thans bekende gegevens qua normtijden.

onderhoudskosten brandkraan per jaar	
A. Subtotaal controle en preventief onderhoud	€5,14
B. Subtotaal groot onderhoud	€12,43
C. Subtotaal curatief onderhoud	€0,41
D. Subtotaal inzet infrastructuur	€0,00
Tarief prijspeil 2010	€ 17,98

Ex. BTW

De Commissie merkt op dat de gegevens die ten grondslag liggen aan deze berekening niet door een externe financieel deskundige zijn gecontroleerd.

**X. PLAATSINGSTARIEF BRANDKRANEN 2010 OP BASIS VAN DOOR DE COMMISSIE
VOORGESTELDE TARIEFSOPBOUW - INDICATIEF**

Op verzoek van de Commissie is door de afdeling Planning & Control van Vitens een indicatieve berekening gemaakt van het tarief voor plaatsing van brandkranen op basis van de door de Commissie voorgestelde tariefsopbouw. Hierbij is uitgegaan van de binnen Vitens thans bekende gegevens.

plaatsingskosten per nieuwe brandkraan	
Subtotaal personele kosten	€16,50
Subtotaal materiaal kosten	€293,20
Subtotaal uitbesteed werk	€24,95
Subtotaal overige kosten / diensten / leveringen	€38,28
Tarief prijspeil 2010	€372,93

Ex. BTW

De Commissie merkt op dat de gegevens die ten grondslag liggen aan deze berekening niet door een externe financieel deskundige zijn gecontroleerd.

XI. VOORSTEL BEREKENINGSMETHODE AFKOOPSOM ROOIEN BRANDKRANEN

Als een hoofdleiding met een te verwijderen brandkraan op de saneringslijst van Vitens staat dan kan de brandkraan tijdens de sanering 'om niet' worden verwijderd

Overige brandkranen worden gerooid op het moment dat Vitens werkzaamheden aan de betreffende leiding uitvoert of op projectbasis.

De gemeente breekt de aangegane verplichting voor het plaatsen, onderhouden en vervangen van een brandkraan eerder dan de reguliere afschrijvingstermijn van 50 jaar open. In die situatie betaalt de gemeenten een afkoopsom op basis van de reservering voor vervanging c.q. verwijdering van de desbetreffende brandkraan gedurende de resterende looptijd van de levensduur (50 jaar), Het onderhoud tbv het in bedrijf houden van de brandkraan vindt niet meer plaats; deze kostencomponenten blijven derhalve buiten beschouwing bij de bepaling van de afkoopsom. De kosten voor het voorkomen van risico's bij buiten gebruik gestelde brandkranen neemt Vitens voor zijn rekening.

.De berekening van een afkoopsom geschiedt volgens de netto contante waardemethode.

voorbeeld: afkoopsom voor een brandkraan van 12 jaar oud.

rentepercentage (WACC)*	6%
aantal resterende uit te voeren onderhoudstermijnen bij een levensduur van 50 jaar	38
kosten jaarlijks groot onderhoud in het jaar van afkoop	€ 12,43
afkoopsom op basis van netto contante waarde	€ 195,61

* WACC: Weighted Averaged Costs of Capital= gewogen gemiddelde kostenvoet van het kapitaal.
Met deze eenheid wordt het (veriste) rendement op vermogen uitgedrukt.

XII. FINANCIËLE CONSEQUENTIES PER GEMEENTE VOORGESTELD ONDERHOUDSTARIEF

Gemeente	inwoneraantal (1.1.2007- CBS)	aantal brandkranen in onderhoud 2009	tarief 2009 huidig contract	totaalbedrag huidig contract	incidentele opdrachten 2009	totaalbedrag 2009 brandkraanonderhoud t.b.v. vergelijking	voorstel tarief 2010 expertteam com. nadeel- compensatie & brandkranen	Vershil huidig contract t.o.v. voorstel com. Nadeelcompen- satie & brandkranen	verschil omgeslagen per inwoner
Aalten	27570	1.115	€ 19,07	€ 21.263,05		€ 21.263,05	€ 20.047,70	-€ 1.215,35	-€ 0,04
Abcoude	8651	265	€ 27,05	€ 7.168,25		€ 7.168,25	€ 4.764,70	-€ 2.403,55	-€ 0,28
Achtkarspelen	28143	1026	€ 25,08	€ 25.725,81		€ 25.725,81	€ 18.442,99	-€ 7.282,83	-€ 0,26
Almelo	72096	2745	€ 27,54	€ 75.597,30		€ 75.597,30	€ 49.355,10	-€ 26.242,20	-€ 0,36
Almere	180294	5349	€ 6,40	€ 34.233,60	€ 68.082,10	€ 102.315,70	€ 96.175,02	-€ 6.140,68	-€ 0,03
Ameland	3460	240	€ 25,08	€ 6.006,66		€ 6.006,66	€ 4.306,21	-€ 1.700,45	-€ 0,49
Amersfoort	139054	3754	€ 27,05	€ 101.545,70		€ 101.545,70	€ 67.496,92	-€ 34.048,78	-€ 0,24
Apeldoorn	155564	5.999	€ 31,66	€ 189.928,34		€ 189.928,34	€ 107.862,02	-€ 82.066,32	-€ 0,53
Arnhem	142569	4.391	€ 31,66	€ 139.019,06		€ 139.019,06	€ 78.950,18	-€ 60.068,88	-€ 0,42
Baarn	24375	602	€ 27,05	€ 16.284,10		€ 16.284,10	€ 10.823,96	-€ 5.460,14	-€ 0,22
Barneveld	50943	1.696	€ 19,07	€ 32.342,72		€ 32.342,72	€ 30.494,08	-€ 1.848,64	-€ 0,04
Berkelland	45123	1.778	€ 19,07	€ 33.906,46		€ 33.906,46	€ 31.968,44	-€ 1.938,02	-€ 0,04
Beuningen	25231	928	€ 19,07	€ 17.696,96		€ 17.696,96	€ 16.685,44	-€ 1.011,52	-€ 0,04
Boarnsterhim	19314	594	€ 25,08	€ 14.891,25		€ 14.891,25	€ 10.675,63	-€ 4.215,63	-€ 0,22
Bolsward	9599	276	€ 25,08	€ 6.909,54		€ 6.909,54	€ 4.953,49	-€ 1.956,05	-€ 0,20
Borne	20521	743	€ 27,54	€ 20.462,22		€ 20.462,22	€ 13.359,14	-€ 7.103,08	-€ 0,35
Breukelen	14630	407	€ 27,05	€ 11.009,35		€ 11.009,35	€ 7.317,86	-€ 3.691,49	-€ 0,25
Bronckhorst	37788	1.647	€ 19,07	€ 31.408,29		€ 31.408,29	€ 29.613,06	-€ 1.795,23	-€ 0,05
Brummen	21229	768	€ 19,07	€ 14.645,76		€ 14.645,76	€ 13.808,64	-€ 837,12	-€ 0,04
Bunnik	14160	454	€ 27,05	€ 12.280,70		€ 12.280,70	€ 8.162,92	-€ 4.117,78	-€ 0,29
Bunschoten	19475	548	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 9.853,04	€ 9.853,04	€ 0,51
Buren	25647	1.291	€ 19,07	€ 24.619,37		€ 24.619,37	€ 23.212,18	-€ 1.407,19	-€ 0,05
Culemborg	27178	937	€ 19,07	€ 17.868,59		€ 17.868,59	€ 16.847,26	-€ 1.021,33	-€ 0,04
Dalfsen	26541	1172	€ 27,54	€ 32.276,88		€ 32.276,88	€ 21.072,56	-€ 11.204,32	-€ 0,42
Dantumadeel	19461	737	€ 25,08	€ 18.477,69		€ 18.477,69	€ 13.246,77	-€ 5.230,93	-€ 0,27
De Bilt	42016	1159	€ 27,05	€ 31.350,95		€ 31.350,95	€ 20.838,82	-€ 10.512,13	-€ 0,25
De Ronde Venen	34565	944	€ 27,05	€ 25.535,20		€ 25.535,20	€ 16.973,12	-€ 8.562,08	-€ 0,25
Deventer	96617	3201	€ 27,54	€ 88.155,54		€ 88.155,54	€ 57.553,98	-€ 30.601,56	-€ 0,32

Gemeente	inwoneraantal (1.1.2007- CBS)	aantal brandkranen in onderhoud 2009	tarief 2009 huidig contract	totaalbedrag huidig contract	incidentele opdrachten 2009	totaalbedrag 2009 brandkraanonderhoud t.b.v. vergelijking	voorstel tarief 2010 expertteam com. nadeel- compensatie & brandkranen	Vershil huidig contract t.o.v. voorstel com. Nadeelcompen- satie & brandkranen	verschil omgeslagen per inwoner
Dinkelland	26061	1100	€ 27,54	€ 30.294,00		€ 30.294,00	€ 19.778,00	-€ 10.516,00	-€ 0,40
Doesburg	11593	331	€ 19,07	€ 6.312,17		€ 6.312,17	€ 5.951,38	-€ 360,79	-€ 0,03
Doetinchem	56238	1.785	€ 19,07	€ 34.039,95		€ 34.039,95	€ 32.094,30	-€ 1.945,65	-€ 0,03
Dongeradeel	24857	715	€ 25,08	€ 17.932,20		€ 17.932,20	€ 12.855,70	-€ 5.076,50	-€ 0,20
Dronten	38182	1650	€ 6,40	€ 10.560,00	€ 4.848,70	€ 15.408,70	€ 29.667,00	€ 14.258,30	€ 0,37
Druuten	18114	663	€ 19,07	€ 12.643,41		€ 12.643,41	€ 11.920,74	-€ 722,67	-€ 0,04
Duiven	26605	928	€ 19,07	€ 17.696,96		€ 17.696,96	€ 16.685,44	-€ 1.011,52	-€ 0,04
Ede	107500	3.135	€ 4,36	€ 13.668,60	€ 0,00	€ 13.668,60	€ 56.367,30	€ 42.698,70	€ 0,40
Eemnes	8891	280	€ 27,05	€ 7.574,00		€ 7.574,00	€ 5.034,40	-€ 2.539,60	-€ 0,29
Elburg	22216	674	€ 19,07	€ 12.853,18		€ 12.853,18	€ 12.118,52	-€ 734,66	-€ 0,03
Enschede	154476	5206	€ 27,54	€ 143.373,24		€ 143.373,24	€ 93.603,88	-€ 49.769,36	-€ 0,32
Epe	32989	1.190	€ 19,07	€ 22.693,30		€ 22.693,30	€ 21.396,20	-€ 1.297,10	-€ 0,04
Ermelo	26035	761	€ 19,07	€ 14.512,27		€ 14.512,27	€ 13.682,78	-€ 829,49	-€ 0,03
Ferwerderadeel	8894	335	€ 25,08	€ 8.395,53		€ 8.395,53	€ 6.018,81	-€ 2.376,73	-€ 0,27
Franekeradeel	20571	589	€ 25,08	€ 14.765,85		€ 14.765,85	€ 10.585,73	-€ 4.180,13	-€ 0,20
Gaasterlan Sleat	10250	363	€ 25,08	€ 9.104,04		€ 9.104,04	€ 6.526,74	-€ 2.577,30	-€ 0,25
Geldermalsen	26234	1.046	€ 19,07	€ 19.947,22		€ 19.947,22	€ 18.807,08	-€ 1.140,14	-€ 0,04
Groesbeek	18907	754	€ 19,07	€ 14.378,78		€ 14.378,78	€ 13.556,92	-€ 821,86	-€ 0,04
Haaksbergen	24348	860	€ 19,07	€ 16.400,20		€ 16.400,20	€ 15.462,80	-€ 937,40	-€ 0,04
Hardenberg	58105	2626	€ 27,54	€ 72.320,04		€ 72.320,04	€ 47.215,48	-€ 25.104,56	-€ 0,43
Harderwijk	42079	1.447	€ 19,07	€ 27.594,29		€ 27.594,29	€ 26.017,06	-€ 1.577,23	-€ 0,04
Harlingen	15465	497	€ 25,08	€ 12.458,49		€ 12.458,49	€ 8.931,57	-€ 3.526,93	-€ 0,23
Hatterm	11630	362	€ 19,07	€ 6.903,34		€ 6.903,34	€ 6.508,76	-€ 394,58	-€ 0,03
Heerde	18013	680	€ 18,67	€ 12.697,60		€ 12.697,60	€ 12.226,40	-€ 471,20	-€ 0,03
Heerenveen	42776	1522	€ 25,08	€ 38.178,03		€ 38.178,03	€ 27.370,06	-€ 10.807,98	-€ 0,25
Hellendoorn	36046	1261	€ 27,54	€ 34.727,94		€ 34.727,94	€ 22.672,78	-€ 12.055,16	-€ 0,33
Hengelo	81429	2770	€ 27,54	€ 76.285,80		€ 76.285,80	€ 49.804,60	-€ 26.481,20	-€ 0,33
Het Bildt	10963	321	€ 25,08	€ 8.050,68		€ 8.050,68	€ 5.771,58	-€ 2.279,10	-€ 0,21
Heumen	16673	578	€ 19,07	€ 11.022,46		€ 11.022,46	€ 10.392,44	-€ 630,02	-€ 0,04
Hilversum	83669	1865	€ 27,05	€ 50.448,25		€ 50.448,25	€ 33.532,70	-€ 16.915,55	-€ 0,20

Gemeente	inwoneraantal (1.1.2007- CBS)	aantal brandkranen in onderhoud 2009	tarief 2009 huidig contract	totaalbedrag huidig contract	incidentele opdrachten 2009	totaalbedrag 2009 brandkraanonderhoud t.b.v. vergelijking	voorstel tarief 2010 expertteam com. nadeel- compensatie & brandkranen	Vershil huidig contract t.o.v. voorstel com. Nadeelcompen- satie & brandkranen	verschil omgeslagen per inwoner
Hof van Twente	35137	1562	€ 27,54	€ 43.017,48		€ 43.017,48	€ 28.084,76	-€ 14.932,72	-€ 0,42
Houten	45568	1282	€ 27,05	€ 34.678,10		€ 34.678,10	€ 23.050,36	-€ 11.627,74	-€ 0,26
IJsselstein	33994	896	€ 27,05	€ 24.236,80		€ 24.236,80	€ 16.110,08	-€ 8.126,72	-€ 0,24
Kampen	49359	1906	€ 27,54	€ 52.491,24		€ 52.491,24	€ 34.269,88	-€ 18.221,36	-€ 0,37
Kollumerland	13131	371	€ 25,08	€ 9.298,41		€ 9.298,41	€ 6.666,09	-€ 2.632,33	-€ 0,20
Leeuwarden	92342	3246	€ 25,08	€ 81.415,95		€ 81.415,95	€ 58.367,58	-€ 23.048,38	-€ 0,25
Leeuwarderadeel	10412	335	€ 25,08	€ 8.401,80		€ 8.401,80	€ 6.023,30	-€ 2.378,50	-€ 0,23
Lelystad	72252	2855	€ 6,40	€ 18.272,00	€ 17.139,90	€ 35.411,90	€ 51.332,90	€ 15.921,00	€ 0,22
Lemsterland	13434	462	€ 25,08	€ 11.574,42		€ 11.574,42	€ 8.297,77	-€ 3.276,65	-€ 0,24
Leusden	28610	738	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 13.269,24	€ 13.269,24	€ 0,46
Lingewaal	10867	466	€ 19,07	€ 8.886,62		€ 8.886,62	€ 8.378,68	-€ 507,94	-€ 0,05
Lingewaard	44344	1.567	€ 19,07	€ 29.882,62		€ 29.882,62	€ 28.174,66	-€ 1.707,96	-€ 0,04
Littenseradeel	10850	306	€ 25,08	€ 7.680,75		€ 7.680,75	€ 5.506,38	-€ 2.174,38	-€ 0,20
Lochem	32832	1.389	€ 19,07	€ 26.488,23		€ 26.488,23	€ 24.974,22	-€ 1.514,01	-€ 0,05
Loenen	8212	243	€ 27,05	€ 6.573,15		€ 6.573,15	€ 4.369,14	-€ 2.204,01	-€ 0,27
Lopik	13999	235	€ 27,05	€ 6.356,75		€ 6.356,75	€ 4.225,30	-€ 2.131,45	-€ 0,15
Losser	22485	823	€ 27,54	€ 22.665,42		€ 22.665,42	€ 14.797,54	-€ 7.867,88	-€ 0,35
Maarsse	39393	826	€ 27,05	€ 22.343,30		€ 22.343,30	€ 14.851,48	-€ 7.491,82	-€ 0,19
Maasdriel	23514	1.040	€ 19,07	€ 19.832,80		€ 19.832,80	€ 18.699,20	-€ 1.133,60	-€ 0,05
Menaldumadeel	13809	400	€ 25,08	€ 10.019,46		€ 10.019,46	€ 7.183,01	-€ 2.836,45	-€ 0,21
Meppel	31087	1227	€ 27,54	€ 33.791,58		€ 33.791,58	€ 22.061,46	-€ 11.730,12	-€ 0,38
Millingen a/d Rijn	5886	184	€ 19,07	€ 3.508,88		€ 3.508,88	€ 3.308,32	-€ 200,56	-€ 0,03
Montferland	35054	1.290	€ 19,07	€ 24.600,30		€ 24.600,30	€ 23.194,20	-€ 1.406,10	-€ 0,04
Montfoort	13474	339	€ 27,05	€ 9.169,95		€ 9.169,95	€ 6.095,22	-€ 3.074,73	-€ 0,23
Nederbetuwe	22309	865	€ 19,07	€ 16.495,55		€ 16.495,55	€ 15.552,70	-€ 942,85	-€ 0,04
Neerijnen	11850	583	€ 19,07	€ 11.117,81		€ 11.117,81	€ 10.482,34	-€ 635,47	-€ 0,05
Nieuwegein	61375	1578	€ 27,05	€ 42.684,90		€ 42.684,90	€ 28.372,44	-€ 14.312,46	-€ 0,23
Nijefurd	10886	334	€ 25,08	€ 8.376,72		€ 8.376,72	€ 6.005,32	-€ 2.371,40	-€ 0,22
Nijkerk	38879	1.282	€ 19,07	€ 24.447,74		€ 24.447,74	€ 23.050,36	-€ 1.397,38	-€ 0,04
Nijmegen	160907	6.523	€ 31,66	€ 206.518,18		€ 206.518,18	€ 117.283,54	-€ 89.234,64	-€ 0,55

Gemeente	inwoneraantal (1.1.2007- CBS)	aantal brandkranen in onderhoud 2009	tarief 2009 huidig contract	totaalbedrag huidig contract	incidentele opdrachten 2009	totaalbedrag 2009 brandkraanonderhoud t.b.v. vergelijking	voorstel tarief 2010 expertteam com. nadeel- compensatie & brandkranen	Vershil huidig contract t.o.v. voorstel com. Nadeelcompen- satie & brandkranen	verschil omgeslagen per inwoner
Noordoostpolder	45777	2343	€ 27,54	€ 64.526,22		€ 64.526,22	€ 42.127,14	-€ 22.399,08	-€ 0,49
Nunspeet	26853	764	€ 19,07	€ 14.569,48		€ 14.569,48	€ 13.736,72	-€ 832,76	-€ 0,03
Oldebroek	22800	757	€ 19,07	€ 14.435,99		€ 14.435,99	€ 13.610,86	-€ 825,13	-€ 0,04
Oldenzaal	31416	1326	€ 27,54	€ 36.518,04		€ 36.518,04	€ 23.841,48	-€ 12.676,56	-€ 0,40
Olst-Wijhe	17327	726	€ 27,54	€ 19.994,04		€ 19.994,04	€ 13.053,48	-€ 6.940,56	-€ 0,40
Ommen	17311	762	€ 27,54	€ 20.985,48		€ 20.985,48	€ 13.700,76	-€ 7.284,72	-€ 0,42
Oost Gelre	30036	1.217	€ 19,07	€ 23.208,19		€ 23.208,19	€ 21.881,66	-€ 1.326,53	-€ 0,04
Ooststellingwerf	26224	922	€ 25,08	€ 23.117,49		€ 23.117,49	€ 16.573,07	-€ 6.544,43	-€ 0,25
Opsterland	29853	913	€ 25,08	€ 22.885,50		€ 22.885,50	€ 16.406,75	-€ 6.478,75	-€ 0,22
Oude IJsselstreek	40068	1.471	€ 19,07	€ 28.051,97		€ 28.051,97	€ 26.448,58	-€ 1.603,39	-€ 0,04
Oudewater	9953	279	€ 27,05	€ 7.546,95		€ 7.546,95	€ 5.016,42	-€ 2.530,53	-€ 0,25
Overbetuwe	43161	1.757	€ 19,07	€ 33.505,99		€ 33.505,99	€ 31.590,86	-€ 1.915,13	-€ 0,04
Putten	23041	810	€ 19,07	€ 15.446,70		€ 15.446,70	€ 14.563,80	-€ 882,90	-€ 0,04
Raalte	37311	1398	€ 27,54	€ 38.500,92		€ 38.500,92	€ 25.136,04	-€ 13.364,88	-€ 0,36
Renkum	31640	875	€ 31,66	€ 27.702,50		€ 27.702,50	€ 15.732,50	-€ 11.970,00	-€ 0,38
Renswoude	4463	132	€ 27,05	€ 3.570,60		€ 3.570,60	€ 2.373,36	-€ 1.197,24	-€ 0,27
Rheden	43950	1.539	€ 4,36	€ 6.710,04	€ 0,00	€ 6.710,04	€ 27.671,22	€ 20.961,18	€ 0,48
Rhenen	18644	538	€ 27,05	€ 14.552,90		€ 14.552,90	€ 9.673,24	-€ 4.879,66	-€ 0,26
Rijnwaarden	10999	411	€ 19,07	€ 7.837,77		€ 7.837,77	€ 7.389,78	-€ 447,99	-€ 0,04
Rijssen	36584	1270	€ 27,54	€ 34.975,80		€ 34.975,80	€ 22.834,60	-€ 12.141,20	-€ 0,33
Rozendaal	1527	97	€ 31,66	€ 3.071,02		€ 3.071,02	€ 1.744,06	-€ 1.326,96	-€ 0,87
Scherpenzeel	8926	220	€ 27,05	€ 5.951,00		€ 5.951,00	€ 3.955,60	-€ 1.995,40	-€ 0,22
Schiermonnikoog	946	47	€ 25,08	€ 1.185,03		€ 1.185,03	€ 849,56	-€ 335,48	-€ 0,35
Skarsterlan	27051	1125	€ 25,08	€ 28.221,27		€ 28.221,27	€ 20.232,00	-€ 7.989,28	-€ 0,30
Smallingerland	54956	2045	€ 25,08	€ 51.276,06		€ 51.276,06	€ 36.760,11	-€ 14.515,95	-€ 0,26
Sneek	33106	1280	€ 25,08	€ 32.096,13		€ 32.096,13	€ 23.009,91	-€ 9.086,23	-€ 0,27
Soest	45360	853	€ 27,05	€ 23.073,65		€ 23.073,65	€ 15.336,94	-€ 7.736,71	-€ 0,17
Staphorst	15889	708	€ 27,54	€ 19.498,32		€ 19.498,32	€ 12.729,84	-€ 6.768,48	-€ 0,43
Steenwijkerland	43127	2100	€ 27,54	€ 57.834,00		€ 57.834,00	€ 37.758,00	-€ 20.076,00	-€ 0,47
Terschelling	4707	237	€ 25,08	€ 5.943,96		€ 5.943,96	€ 4.261,26	-€ 1.682,70	-€ 0,36

Gemeente	inwoneraantal (1.1.2007- CBS)	aantal brandkranen in onderhoud 2009	tarief 2009 huidig contract	totaalbedrag huidig contract	incidentele opdrachten 2009	totaalbedrag 2009 brandkraanonderhoud t.b.v. vergelijking	voorstel tarief 2010 expertteam com. nadeel- compensatie & brandkranen	Vershil huidig contract t.o.v. voorstel com. Nadeelcompen- satie & brandkranen	verschil omgeslagen per inwoner
Tiel	41191	1.382	€ 19,07	€ 26.354,74		€ 26.354,74	€ 24.848,36	-€ 1.506,38	-€ 0,04
Tubbergen	20724	819	€ 27,54	€ 22.555,26		€ 22.555,26	€ 14.725,62	-€ 7.829,64	-€ 0,38
Twenterand	33461	1222	€ 27,54	€ 33.653,88		€ 33.653,88	€ 21.971,56	-€ 11.682,32	-€ 0,35
Tytsjerksteradiel	32332	1261	€ 25,08	€ 31.613,34		€ 31.613,34	€ 22.663,79	-€ 8.949,55	-€ 0,28
Ubbergen	9369	399	€ 19,07	€ 7.608,93		€ 7.608,93	€ 7.174,02	-€ 434,91	-€ 0,05
Urk	17585	488	€ 27,54	€ 13.439,52		€ 13.439,52	€ 8.774,24	-€ 4.665,28	-€ 0,27
Utrecht	288401	6495	€ 27,05	€ 175.689,75		€ 175.689,75	€ 116.780,10	-€ 58.909,65	-€ 0,20
Utrechtse Heuvelrug	48846	1040	€ 27,05	€ 28.132,00		€ 28.132,00	€ 18.699,20	-€ 9.432,80	-€ 0,19
Veenendaal	61706	1754	€ 27,05	€ 47.445,70		€ 47.445,70	€ 31.536,92	-€ 15.908,78	-€ 0,26
Vlieland	1137	54	€ 25,08	€ 1.354,32		€ 1.354,32	€ 970,92	-€ 383,40	-€ 0,34
Voorst	23510	890	€ 19,07	€ 16.972,30		€ 16.972,30	€ 16.002,20	-€ 970,10	-€ 0,04
Wageningen	35680	1.018	€ 4,36	€ 4.438,48	€ 2.983,07	€ 7.421,55	€ 18.303,64	€ 10.882,09	€ 0,30
West Maas en Waal	18261	863	€ 19,07	€ 16.457,41		€ 16.457,41	€ 15.516,74	-€ 940,67	-€ 0,05
Westerveld	19287	670	€ 27,54	€ 18.451,80		€ 18.451,80	€ 12.046,60	-€ 6.405,20	-€ 0,33
Westervoort	15599	403	€ 32,63	€ 13.149,89		€ 13.149,89	€ 7.245,94	-€ 5.903,95	-€ 0,38
Weststellingwerf	25500	714	€ 25,08	€ 17.894,58		€ 17.894,58	€ 12.828,73	-€ 5.065,85	-€ 0,20
Wierden	23439	841	€ 27,54	€ 23.161,14		€ 23.161,14	€ 15.121,18	-€ 8.039,96	-€ 0,34
Wijchen	39479	1.308	€ 29,93	€ 39.148,44		€ 39.148,44	€ 23.517,84	-€ 15.630,60	-€ 0,40
Wijdmeren	23500	300	€ 27,05	€ 8.115,00		€ 8.115,00	€ 5.394,00	-€ 2.721,00	-€ 0,12
Wijk bij Duurstede	23366	590	€ 27,05	€ 15.959,50		€ 15.959,50	€ 10.608,20	-€ 5.351,30	-€ 0,23
Winterswijk	29249	1.024	€ 19,07	€ 19.527,68		€ 19.527,68	€ 18.411,52	-€ 1.116,16	-€ 0,04
Woerden	48106	1348	€ 27,05	€ 36.463,40		€ 36.463,40	€ 24.237,04	-€ 12.226,36	-€ 0,25
Woudenberg	11403	353	€ 27,05	€ 9.548,65		€ 9.548,65	€ 6.346,94	-€ 3.201,71	-€ 0,28
Wunseradiel	11897	329	€ 25,08	€ 8.238,78		€ 8.238,78	€ 5.906,43	-€ 2.332,35	-€ 0,20
Wymbritseradiel	16163	467	€ 25,08	€ 11.712,36		€ 11.712,36	€ 8.396,66	-€ 3.315,70	-€ 0,21
Zaltbommel	26194	1.223	€ 19,07	€ 23.322,61		€ 23.322,61	€ 21.989,54	-€ 1.333,07	-€ 0,05
Zeewolde	19704	911	€ 6,40	€ 5.830,40	€ 2.723,78	€ 8.554,18	€ 16.379,78	€ 7.825,60	€ 0,40
Zeist	60326	1628	€ 27,05	€ 44.037,40		€ 44.037,40	€ 29.271,44	-€ 14.765,96	-€ 0,24
Zevenaar	31884	1.407	€ 19,07	€ 26.831,49		€ 26.831,49	€ 25.297,86	-€ 1.533,63	-€ 0,05
Zutphen	46635	1.396	€ 19,07	€ 26.621,72		€ 26.621,72	€ 25.100,08	-€ 1.521,64	-€ 0,03

Gemeente	inwoneraantal (1.1.2007- CBS)	aantal brandkranen in onderhoud 2009	tarief 2009 huidig contract	totaalbedrag huidig contract	incidentele opdrachten 2009	totaalbedrag 2009 brandkraanonderhoud t.b.v. vergelijking	voorstel tarief 2010 expertteam com. nadeel- compensatie & brandkranen	Vershil huidig contract t.o.v. voorstel com. Nadeelcompen- satie & brandkranen	verschil omgeslagen per inwoner
Zwartewaterland	21919	793	€ 27,54	€ 21.839,22		€ 21.839,22	€ 14.258,14	-€ 7.581,08	-€ 0,35
Zwolle	114635	3678	€ 27,54	€ 101.292,12		€ 101.292,12	€ 66.130,44	-€ 35.161,68	-€ 0,31

XIII. MARKTCONFORMITEIT TARIEF ONDERHOUD BRANDKRANEN

Commissie Nadeelcompensatie en brandkranen
T.a.v. de heer W.A. Burgering

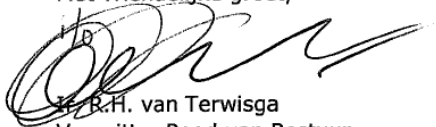
Vitens
Van Deventerlaan 10
3528 AE Utrecht
Postbus 1090
8200 BB Lelystad
Telefoon 030 248 79 11
Fax 030 248 7910
www.vitens.nl

Behandeld door	Rik van Terwisga	Datum	7 april 2010
Doorkiesnummer	030-2487920	E-mail	rik.vanterwisga@vitens.nl
Ons kenmerk		Uw kenmerk	
Onderwerp	Commissie Nadeelcompensatie en brandkranen		

Geachte heer Burgering,

Hierbij sturen wij u ter informatie de notitie Marktconformiteit tarief onderhoud brandkranen. In bijgaande notitie wordt vanuit een aantal benaderingswijzen de marktconformiteit aangetoond van de door Vitens berekende tarieven voor brandkranen.

Met vriendelijke groet,

Rik van Terwisga
Voorzitter Raad van Bestuur

Aan : Rik van Terwisga
 Van : Frans Jutte
 Betreft : Marktconformiteit tarief onderhoud brandkranen
 Datum : 30 maart 2010

Door de commissie Nadeelcompensatie/Brandkranen is een tarief per brandkraan berekend voor controle en onderhoud van brandkranen. Het tarief kent 3 onderdelen:

1. Controle + klein onderhoud € 20,54 per brandkraan per 4 jaar
2. Groot onderhoud € 12,43 (gebaseerd op vervangingskosten per brandkraan € 613,50/50 jaar)
3. Curatief onderhoud € 0,41 (op basis van werkelijke kosten in 2008 & 2009, gedeeld door totaal aantal brandkranen)
4. Gebruik netwerk, geen kosten voor berekend.

Totaal tarief per brandkraan per jaar: € 17,98.

In de calculatie van de verschillende bedragen is gerekend met een uurtarief van € 60,-- vermenigvuldigd met een overheadpercentage van 22% = € 73,20.

Voor tariefsdeel 1 is gerekend met uurtarief Vitensmedewerker keer normtijd. Voor tariefdeel 2 is uitgegaan van de kosten voor vervanging van een brandkraan gedeeld door een levensduur van 50 jaar. Dit omdat er nu onvoldoende informatie binnen Vitens beschikbaar is voor het bepalen van een historische kostprijs. Tariefdeel 3 kan wel worden bepaald op basis van historische kosten en tariefdeel 4 wordt niet berekend.

Gevraagd wordt om te bepalen of het gecalculeerde tarief marktconform is. Dit is niet eenvoudig te bepalen omdat er geen echte markt is om mee te vergelijken. Om toch marktconformiteit te kunnen bepalen kunnen twee benaderingen worden gevolgd. De eerste betreft een vergelijking met de tarieven van andere waterleidingbedrijven. De tweede betreft een calculatie op basis van tarieven van externe partijen (aannemers) zoals bekend uit het eenheidsprijzenbestek van Vitens.

Benadering 1, vergelijking met tarieven andere waterleidingbedrijven³⁹:

Bedrijf	Beheer/Onderhoud	Plaatsing	Opmerkingen
	<i>per jaar/per bk</i>		
Vitens	- 17,98	- 372,94	- tarief beheer/onderhoud gebaseerd op controle 1 keer per 4 jaar - Tarief voor plaatsing is bij aanleg nieuwe leiding
Evides	- 23,00 ondergronds - 31,00 bovengronds	- 412,00	- tarief voor plaatsing is afhankelijk van locatie 455,00 of 369,00. Genoemd getal is gemiddelde - tarief voor plaatsing is bij aanleg nieuwe leiding - plaatsing/verwijdering in bestaande leiding op offerte
Oasen	- 26,00	- 730,00	- tarief voor plaatsing is bij aanleg nieuwe leiding - plaatsing/verwijdering in bestaande leiding op offerte
PWN	- 24,50	- 563,10	- tarief voor plaatsing is bij aanleg nieuwe leiding - plaatsing/verwijdering in bestaande leiding op offerte
BrabantWater	- 18,40	Zie opm.	- geen kosten berekend bij plaatsing tijdens aanleg nieuwe leiding - plaatsing/verwijdering in bestaande leiding op offerte
Dunea	- 29,69	- 1052,00	- inspectie per brandkraan is 27,73 - tarief voor plaatsing is afhankelijk van diameter leiding Genoemd getal is gemiddelde bij nieuwe leiding Gemiddelde bij plaatsing in bestaande leiding: 2643,00

³⁹ Bron: memo Patrick Harms aan commissie nadeelcompensatie/brandkranen d.d. 22-1-2010

			- tarief verwijdering afhankelijk van diameter leiding Gemiddeld: 1321,20
			- tarief vervanging afhankelijk van diameter leiding Gemiddeld: 3304,20

Opgemerkt dient te worden dat controlefrequenties verschillen alsook de wijze waarop kosten bij een eerste plaatsing worden verrekend. In grote lijnen verschillen de activiteiten voor onderhoud echter niet. Op basis van de vergelijking mag dus voorzichtig geconcludeerd worden dat Vitens ten opzichte van de collega bedrijven een aanvaardbaar tarief hanteert.

Benadering 2, calculatie op basis van aannemerstarieven:

Om te kunnen bepalen of tarieven en normtijden marktconform zijn, is een vergelijking mogelijk met het huidige eenheidsprijzencontract (Midden-Nederland). Dit zijn contracten met aannemers waarin prijsafspraken worden gemaakt over diverse activiteiten. Deze contracten worden om de 3 tot 5 jaar Europees aanbesteed. De prijzen in de contracten zijn in concurrentie bepaald en zijn dus marktconform.

Vergelijking marktconformiteit tariefdeel 1:

Hier zijn twee benaderingen mogelijk.

a) Op basis van vaste prijs per brandkraan conform eenheidsprijzencontract:

Volgens het eenheidsprijzencontract rekent een aannemer € 16,54 voor controle en onderhoud per brandkraan bij een minimale opdracht van 4 stuks. De activiteitenbreakdown is vergelijkbaar met die van de commissie. Dit betreft de kale prijs. Hier komen nog interne kosten van Vitens bij voor werkvoorbereiding, opdrachtverstrekking, beoordeling resultaten en facturatie. In de markt wordt voor dergelijke activiteiten over het algemeen een toeslag gerekend van 10%. In dit geval zijn de kosten toerekenbaar aan Vitens. Hiermee komen de kosten per brandkraancontrole door een externe partij op basis van het eenheidsprijzencontract op €18,20. Hier komen nog kosten bij voor klein materiaal (aangenomen op 0,5% van de materiaalwaarde van een nieuwe brandkraan = € 1,47, gaat dan vooral om tegels, potten, sliedeksels en aanwijspalen/bordjes). Waterverbruik kan gelijk worden gesteld, zijnde € 1,06 voor 1 m3 water gemiddeld per gecontroleerde brandkraan. Totaal op basis van eenheidsprijzen: € 20,73. Dit is vergelijkbaar met het gecalculerde tarief op basis van het Vitensuurtarief.

b) Op basis van regie oftewel normtijd keer extern tarief gebaseerd op het eenheidsprijzencontract:

Hierbij wordt extern personeel ingehuurd en ingezet als ware het eigen personeel. De activiteitenbreakdown die is gemaakt voor tariefdeel 1, de controle en klein onderhoud van brandkranen, is universeel toepasbaar. Of eigen mensen of mensen van een marktpartij de controle en het kleine onderhoud uitvoeren maakt qua activiteiten geen verschil. Wel ontstaan door de inzet van een marktpartij meer overdrachtsmomenten. Het uurtarief voor een Vitensmedewerker bedraagt € 73,20 per uur.

Volgens het eenheidsprijzencontract kost een fitter/hulpfitter € 41,56 per uur. Hier komen de kosten voor een bus met gereedschap nog bij, € 7,26 per uur. Totale uurkosten € 48,82. Voor de verwerking van resultaten zullen ICT voorzieningen beschikbaar moeten worden gesteld. De medewerkers wordt aangestuurd als ware het eigen personeel. Hiervoor kan dus met dezelfde toeslag van 22% worden gerekend. Totaal tarief € 59,56 * 15 minuten = € 14,89.

In verband met externe facturatie en benodigde werkvoorbereiding vraagt begeleiding meer tijd. Gesteld op 2 minuten * € 73,20 = € 2,44.

Totaal € 14,89 + € 2,44 + materiaal € 1,47 + waterverbruik € 1,06 = € 19,86. Dit is vergelijkbaar met het gecalculerde tarief op basis van het Vitensuurtarief.

Marktconformiteit tariefdeel 2

Voor tariefdeel 2 wordt door de commissie een aanbeveling gedaan om de werkelijke kosten de komende vier jaar te registreren en vervolgens het tariefdeel opnieuw te bepalen en daarna op basis van een vierjaarlijks gemiddelde jaarlijks bij te stellen. In eerdere trajecten was al wel een berekening gemaakt op basis van historische kosten. Deze lagen ongeveer op hetzelfde niveau als nu door de commissie wordt aanbevolen. In de berekening van de vervanging van een brandkraan maakt arbeid ongeveer 40% tot 50% uit van de totale kosten. In vergelijking met uurtarieven op basis van het eenheidsprijzenboek zijn de tarieven voor Vitensmedewerkers ongeveer 15% hoger dan die van een marktpartij. Bij inzet van een marktpartij zijn er wel hogere interne kosten door facturatie, werkvoorbereiding en extra overdrachtsmomenten. Verwacht mag worden dat het tarief voor het vervangen van een brandkraan derhalve marktconform is en daardoor dus ook de berekening voor groot onderhoud.

Marktconformiteit tariefdeel 3

Tariefdeel 3 betreft een calculatie op basis van werkelijke kosten uit 2008 en 2009. Gezien de beperkte omvang van deze kosten mag er vanuit worden gegaan dat deze ook marktconform zijn.

Vergelijk

	Tarief volgens commissie	Tarief vaste prijs eenheidsprijzencontract	Tarief op basis regie eenheidsprijzencontract
1	€ 5,14	€ 5,18	€ 4,97
2	€ 12,43	€ 12,43	€ 12,43
3	€ 0,41	€ 0,41	€ 0,41
4	Incl.	Incl.	Incl.
Totaal	€17,98	€ 18,02	€ 17,81

Het Vitensuurtarief wordt grotendeels bepaald door loonkosten en opslagen. Dit tarief is derhalve niet eenvoudig te beïnvloeden. Wel is het mogelijk om werkzaamheden onder te brengen bij externe partijen. Hiervoor is echter ook begeleiding door Vitens voor noodzakelijk omdat de verantwoordelijkheid niet kan worden uitbesteed en ontstaan door extra handelingen (facturatie, opdrachtverstrekking) ook weer kosten. Hoewel het tarief van een externe medewerker over het algemeen lager ligt, blijven hierdoor de kosten voor het geheel ongeveer gelijk. Op basis van deze vergelijking mag gesteld worden dat het nieuwe brandkraantarief marktconform is.

XIV. NADEELGEMEENTEN BRANDKRAANTARIEF COMMISSIE NADEELCOMPENSATIE & BRANDKRANEN

Gemeente	inwoneraantal (1.1.2007- CBS)	aantal brandkranen in onderhoud 2009	tarief 2009 huidig contract	totaalbedrag huidig contract	Incidentele opdrachten 2009	Totaalbedrag 2009 brandkraanonderhoud t.b.v. vergelijking	voorstel tarief 2010 projectgroep Burgering	verschil huidig contract t.o.v. voorstel Burgering *)	verschil omgeslagen per inwoner
Ede	107500	3.135	€ 4,36	€ 13.668,60	€ 0,00	€ 13.668,60	€ 56.367,30	€ 42.698,70	€ 0,40
Rheden	43950	1.539	€ 4,36	€ 6.710,04	€ 0,00	€ 6.710,04	€ 27.671,22	€ 20.961,18	€ 0,48
Lelystad	72252	2855	€ 6,40	€ 18.272,00	€ 17.139,90	€ 35.411,90	€ 51.332,90	€ 15.921,00	€ 0,22
Dronten	38182	1650	€ 6,40	€ 10.560,00	€ 4.848,70	€ 15.408,70	€ 29.667,00	€ 14.258,30	€ 0,37
Leusden	28610	738	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 13.269,24	€ 13.269,24	€ 0,46
Wageningen	35680	1.018	€ 4,36	€ 4.438,48	€ 2.983,07	€ 7.421,55	€ 18.303,64	€ 10.882,09	€ 0,30
Bunschoten	19475	548	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 9.853,04	€ 9.853,04	€ 0,51
Zeewolde	19704	911	€ 6,40	€ 5.830,40	€ 2.723,78	€ 8.554,18	€ 16.379,78	€ 7.825,60	€ 0,40